

Souhrnná zpráva o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“

Úvod

Uplynulý rok 2004 byl pro Českou republiku významný. Česká republika se stala členským státem Evropské unie, čímž byl dlouhodobě určen směr jejího vývoje nejen politického a hospodářského, ale také společenského a mravně lidského. Česká republika se svým vstupem do Evropského společenství přihlásila k odkazu takových evropských hodnot, jakými jsou demokracie, svoboda a lidská práva. Po přistoupení České republiky k Evropské unii se potvrdil větší důraz na dodržování lidských práv, tedy i na dodržování rovnosti žen a mužů.

Mezi základní požadavky Evropské unie patří kromě jiného i povinnost zohlednit genderový aspekt v každém projektu, který je do EU podáván s žádostí o dotace či jiné finanční příspěvky. Projekt, v němž by genderový aspekt problému nebyl zohledněn, nebude Evropskou unií přijat. Lze tedy říct, že bez důkladného uplatňování genderového mainstreamingu nemůže Česká republika počítat s finančními dotacemi plynoucími z Evropské unie.

V této souvislosti je tedy vhodné konstatovat, že i nadále pokračuje celospolečenská diskuse napříč médii o rovnosti žen a mužů, vedoucí k větší informovanosti společnosti o problematice naplňování rovných příležitostí pro ženy i muže. Tato diskuse vnáší genderový prvek do každodenního života, čímž nepřímo nabourává genderové stereotypy (představy o daných životních rolích mužů na jedné straně a žen na straně druhé) v myšlení české populace a posiluje povědomí o rovnosti žen a mužů. Lpění na genderových stereotypy v české populaci přesahuje i do pracovní – právní oblasti, čímž se vytváří podmínky pro diskriminační jednání na trhu práce a v zaměstnání.

V roce 2004 bylo učiněno několik významných kroků k odstranění nerovnosti mezi muži a ženami.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovává souhrnnou zprávu o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ z pozice „koordinátora vnitrostátní agendy týkající se postavení žen ve společnosti“ podle usnesení vlády č. 6 ze 7. ledna 1998. Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti žen a mužů přijala vláda v dubnu 1998 jako národní akční plán pro vytváření rovných příležitostí žen a mužů. Tento národní akční plán byl od prvopočátku vytvořen v souladu s naplňováním závěrů IV. světové konference OSN o ženách, konané v září 1995 v Pekingu. Výsledkem jednání konference bylo přijetí Pekingské akční platformy, která se zaměřuje na odstranění diskriminace žen ve 12 problémových oblastech. Platnost a aktuálnost Pekingské akční platformy byla opět potvrzena v březnu 2005 na 49. zasedání Výboru OSN pro postavení žen. Národní akční plán při prosazování rovnosti žen a mužů v České republice se z dvanácti problémových oblastí Pekingské akční platformy zaměřuje na sedm aktuálních pro ČR:

- prosazování principu rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády,
- právní zabezpečení předpokladů rovnosti mužů a žen a zvyšování úrovně právního povědomí,
- zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě,
- vyrovnaní sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny,
- zohledňování žen z hlediska jejich reprodukční funkce a fyziologických odlišností,
- potlačování násilí páchaného na ženách,
- sledování a vyhodnocování účinnosti uplatňování principu rovného postavení žen a mužů.

Národní akční plán „Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ rovněž akcentuje cíle, obsažené v **Deklaraci tisíciletí**. Členské země Evropského společenství mají v úmyslu do roku 2015 dosáhnout pokroku v osmi klíčových rozvojových úlohách - **Rozvojových cílech tisíciletí**, jež obracejí pozornost světového společenství na dosažení významného a měřitelného zlepšení kvality lidského života. Velký důraz je kladen především na bod 3 – *Prosazovat rovnost mužů a žen a poskytovat ženám více možností prosadit se ve společnosti*. V souladu s naplňováním tohoto cíle usiluje Česká republika prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí jakožto koordinátora vnitrostátní agendy týkající se postavení žen ve společnosti především o snížení rozdílů ve výši výdělků žen a mužů a o posílení pozic žen v rozhodovacích procesech. K důslednému naplňování těchto bodů vede podrobná znalost faktického stavu společnosti, tedy přibližně čtvrtinový rozdíl mezi pracovními příjmy žen a mužů v neprospěch žen, nedostatečné zastoupení žen v rozhodovacích pozicích v podnikatelském i veřejném sektoru, genderově segregovaný trh práce a další.

Pozitivní vývoj je zřejmý zejména ve sféře posilování formálně právních předpokladů rovnosti žen a mužů. Došlo k celé řadě právních změn posilujících rovnost zacházení s muži a ženami. Vytvoření legislativního rámce je zajisté nezbytným předpokladem k prosazování principu rovného zacházení, nicméně, žádný zákon sám nezajistí účinné prosazování předmětného principu v praktickém životě. K tomu, aby byl tento proces účinný, je třeba zapojit do prosazování principu rovnosti ženy i muže a přestat posuzovat problematiku rovnosti žen a mužů odděleně pouze jako tzv. ženskou otázku, ale chápat ji a prosazovat jako záležitost celé společnosti.

Hlavním cílem prosazování politiky rovnosti žen a mužů je záměr, aby se na všech společenských aktivitách, stejně jako na jejich výsledcích, plnohodnotně podíleli jak ženy tak muži. Z probíhajícího společenského rozvoje totiž neprofitují muži a ženy ve stejné míře. Příčinou těchto nerovností je především fakt, že zejména ženy při integraci do společenských aktivit musí čelit překážkám spočívajícím v tradičních rolích, kultuře a sociálním prostředí. Praktické naplňování principu rovnosti žen a mužů vyžaduje cílenou osvětu a postupnou změnu chování, postojů,

norem a společenských hodnot s cílem překonat stereotypní nahlížení na ženy a muže. Nerovné postavení partnerů v rodině je zakotveno v kulturně - společenském stereotypu, dle kterého je většina odpovědnosti v rodině (domácí práce, péče o děti a seniory v rodině) kladena na bedra ženy a úlohou muže je finanční zabezpečení rodiny. Tento přístup vede k neúměrnému dvojímu zatížení ženy a nesouladu mezi pracovním a rodinným životem. V této souvislosti je nezbytné nacházet prostředky a vytvářet podmínky pro usnadnění sladění rodinného a pracovního života a napomáhat spravedlivému rozdělení rolí partnerů.

Úspěšnost prosazování rovnosti žen a mužů předpokládá zejména neustálé zvyšování obecného povědomí o podstatě a obsahu principu rovného postavení žen a mužů se zvláštním důrazem na zvyšování genderové senzitivity státních úředníků odpovědných za tvorbu dílčích věcných politik. V této souvislosti zůstává základní prioritou naplňování a důsledné prosazování principu rovných příležitostí v praxi. Základním prostředkem k dosažení tohoto cíle je efektivní naplňování metody gender mainstreamingu – tedy podřizování koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích procesů ve všech fázích jejich přípravy a provádění hledisku rovnosti příležitostí žen a mužů. Gender mainstreaming přispívá ke zviditelnění problematiky rovnosti žen a mužů ve společnosti, čímž pomáhá k identifikaci a následnému zohledňování rozdílů mezi pohlavími.

Aktivní činnost vyvíjela také **Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů** a předložila vládě několik doporučení:

V roce 2003 předložila Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů vládě doporučení – uložit Ministerstvu financí vypracovat metodickou pomůcku (informativní metodiku rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů) při rozpočtování z hlediska rovnosti mužů a žen (tzv. gender budgeting). Ministerstvu financí bylo toto uloženo usnesením vlády č. 896 ze dne 10. září 2003 a při Ministerstvu financí byla ustavena skupina, jejímž úkolem bylo do 30. června 2004 vypracovat výše uvedenou metodiku. Tato metodika byla ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí vytvořena a veřejnosti představena na celostátní konferenci, kterou připravilo Ministerstvo financí ve svých prostorách dne 21. června 2004.

V roce 2003 vzniklo také doporučení Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů na doplnění Jednacího řádu vlády a Legislativních pravidel vlády o požadavek, aby všechny materiály, které jsou předmětem jednání vlády, obsahovaly ve statistických a jiných údajích o fyzických osobách též členění na ženy a muže, pokud jsou takové údaje k dispozici, dále zhodnocení současného stavu, očekávaných dopadů nebo očekávaného vývoje navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen a vysvětlení příčin případných rozdílů (např. modelové tabulky, projekce, grafy). Vládou bylo doporučení projednáno dne 16. června 2004 a schváleno usnesením č. 806. Doporučené změny v legislativních pravidlech a jednacím řádu vlády byly vydány usnesením vlády č. 1072 ze dne 3. listopadu 2004.

Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů dále v roce 2003 doporučila uložit ministru vnitra zpracovat věcný záměr volebního zákona, který by legislativně zajistil mechanismy na rovné zastoupení žen a mužů ve volených zastupitelských orgánech. Ministerstvo vnitra v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok

2004 připravilo návrh věcného záměru zákona o volbách a o provádění referenda (volební zákoník).

Dne 25. listopadu 2003 se Rada vlády usnesla na doporučení v souvislosti s rekodifikací trestního práva zavádějící skutkovou podstatu nového trestného činu domácího násilí a doporučila vládě, aby uložila ministru spravedlnosti ve spolupráci s 1. místopředsedou vlády a ministrem vnitra a ministrem práce a sociálních věcí vypracovat a do 30. září 2004 předložit vládě návrh právní úpravy ochrany před domácím násilím, která by komplexně řešila trestněprávní a občanskoprávní aspekty účinné ochrany před domácím násilím, zejména zavedla institut dočasného vykázání agresora/ agresorky z obydlí, jež s obětí společně užívá. Vláda doporučení projednala dne 30. června 2004 a vzala je na vědomí svým usnesením č. 667.

Dalším doporučením Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů bylo doplnit přílohu usnesení vlády č. 597 ze dne 18. června 2003 – hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2004. Toto usnesení obsahuje jako jednu z hlavních oblastí též „podporu rovných příležitostí mužů a žen“. Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů ve svém doporučení navrhla blíže specifikovat zaměření projektů v rámci této oblasti na „pracovní život, politický život, násilí na ženách, genderová problematika společnosti (obecné povědomí), role a stereotypy obou pohlaví a genderovou problematiku v romské komunitě“. Vládou bylo doporučení projednáno dne 3. června 2004 a schváleno usnesením vlády č. 539.

Usnesením vlády č. 936 ze dne 29. září 2004 bylo na základě doporučení Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů uloženo 1. místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí a ministru zahraničních věcí při jednáních v orgánech Evropské unie podporovat návrh, aby v případě zřízení **Evropského genderového institutu** (nezávislá neduplicitní instituce zabývající se odbornou problematikou, především sběrem a zpracováním informací, výzkumem, osvětou a zvyšováním povědomí o rovnosti žen a mužů) bylo jeho sídlo v Praze. Vláda dále uložila v případě, že tento návrh nezíská dostatečnou podporu ostatních členských států, podporovat, jako další variantu, umístění institutu v některém z členských států Evropské unie, které vstoupily do Evropské unie 1. května 2004.

Jak je pravidelně uváděno a zdůrazňováno, nezastupitelnou roli při prosazování rovnosti žen a mužů na trhu práce hrají sociální partneři a nestátní neziskové organizace. **Českomoravská konfederace odborových svazů** systematicky prosazuje rovnost příležitostí na trhu práce, v kolektivním vyjednávání, v odměňování. Nadále prohlubuje spolupráci s regionálními radami odborových svazů, s nevládními neziskovými organizacemi i **Svazem průmyslu a dopravy ČR**, který nejen v rámci Rady hospodářské a sociální dohody a jejích pracovních týmů podporoval rovnost žen a mužů. Problematiku rovnosti žen a mužů při své práci podporují také **Unie zaměstnavatelských svazů a Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů**, které rovněž spolupracují s nestátními neziskovými organizacemi.

Nestátní neziskové organizace mají významné postavení v prosazování rovných příležitostí ve společnosti, protože jsou obvykle jako první schopny identifikovat nový problém a navrhnout možnosti jeho řešení. Významná je jejich

úloha v charitativní a sociální činnosti a hlavně v práci s konkrétními ženami – oběťmi domácího násilí nebo obchodu se ženami, matkami samoživitelkami a také v pořádání kursů pro matky na a po mateřské a rodičovské dovolené. Nezpochybnitelná je také jejich neváznoucí vzdělávací a osvětová činnost jak pro širokou veřejnost v rámci mediálních aktivit, tak pro konkrétní cílové skupiny a odbornou veřejnost. Členky ženských nestátních neziskových organizací publikují články týkající se genderové problematiky a vystupují v médiích, čímž se velmi významně podílejí na pokračování a samotné existenci celospolečenské diskuse o rovnosti žen a mužů. Tato jejich činnost významným způsobem zvyšuje obecné povědomí o rovnosti žen a mužů.

Usnesením vlády č. 456 ze dne 9. května 2001 bylo uloženo všem resortům zřídit od 1. ledna 2002 jedno pracovní místo nejméně na poloviční pracovní úvazek pro zaměstnance (tzv. „gender focal point“), který se v rámci tohoto úvazku plně věnuje agendě rovných příležitostí pro muže a ženy. Pověření pracovníci všech resortů v současné době našli svůj způsob práce v prosazování genderové problematiky a někteří z nich velmi aktivně vyvíjejí samostatnou iniciativu při naplňování principu rovnosti žen a mužů.

Institucionální a právní zajištění rovných příležitostí pro muže a ženy je v České republice na velice dobré úrovni. Praktické naplňování rovnosti v běžném životě však zdaleka nedosahuje takové úrovně, což je způsobeno lpěním české společnosti na již zmíněných ustálených genderových stereotypech.

Ministerstvo práce a sociálních věcí každoročně monitoruje posuny ve veřejném mínění o rovných příležitostech žen a mužů prostřednictvím výzkumu veřejného mínění, který pro ministerstvo zpracovává agentura Factum Invenio (dříve Taylor Nelson Sofres Factum). Od roku 2002 jsou reprezentativnímu vzorku populace v České republice pokládány stejné otázky týkající se genderové rovnosti a jsou vyhodnocovány rozdíly v názorech české veřejnosti na uvedené téma. V roce 2004 se ukázalo, že obě pohlaví ve větší míře reflektují situaci v získání odpovídající práce, odměňování a podnikání jako čím dál nepříznivější pro ženy. Potvrdil se také pokles míry jednoznačného souhlasu prakticky se všemi sledovanými principy rovných příležitostí, který byl zaznamenán již v roce 2003. Tento pokles připadá více na vrub žen. Lze říci, že ženy jsou i nadále ke konceptu rovných příležitostí naladěny rezervovaněji než v roce 2002. Výzkum bude opakován opět v roce 2005 a pomůže ukázat, zda šlo o náhodný výkyv ve veřejném mínění nebo o nový trend.

Ačkoli je v České republice právní zajištění rovných příležitostí pro ženy i muže a je definována rovnost šancí mužů a žen v usilování o volené i delegované funkce ve sférách politiky a ekonomiky, jsou ženy podreprezentovány nejen ve veřejných volených funkcích, ale mají obecně nízký podíl na klíčových rozhodnutích pro fungování politických stran. Ministerstvo práce a sociálních věcí proto pro podrobné zmapování genderové struktury v mocenských a rozhodovacích funkcích zadalo v rámci své grantové politiky v roce 2004 výzkum s názvem ***Analýza nízkého počtu žen v politických rozhodovacích funkcích***. Výzkum provedl Sociologický ústav Akademie věd ČR.

Výzkumem bylo zjištěno, že ve vrcholové politice České republiky, na krajské a regionální úrovni i v soudnictví se potýká česká společnost s výraznou genderovou

segregací. Maskulinní charakter české politické scény se odráží jak v jejím každodenním fungování, tak v normách jednání i chování i mechanismech interakce. Muži a ženy mají odlišné pojetí konceptu politické moci. Ženy častěji politiku vnímají jako veřejnou službu a méně často než muži akcentují roli politické funkce jako takové a společenského postavení, které s sebou přináší. Klíčovým momentem pro politickou kariéru je především skloubení politické kariéry a rodinného života, což ovlivňuje již samotné rozhodnutí žen, zda vstoupit do politiky, či nikoli. Výzkum dále ukazuje, že většina české veřejnosti se domnívá, že ženám ztěžují vstup do politiky rodinné povinnosti, tradice i společenské podmínky. Další příčiny nízkého zastoupení žen v politice spatřují Češi v nezájmu žen o politiku, ale i v tom, že muži – politici mezi sebe ženy nepustí. V České republice přetrvává lpění na tradičním pohledu na ženy do té míry, že většina českých občanů si se ženami ve veřejném životě spojuje především práci v sociální oblasti, a to zejména v činnostech zaměřených na pomoc skupinám obyvatel, které jsou nějakým způsobem znevýhodněny.

Většina veřejnosti se zajímá o otázky postavení žen v naší společnosti, zájem ale není nijak zvlášť intenzivní. Otázka rovnosti žen a mužů je považována za především ženský problém, v němž muži zaujímají spíše pasivní roli. Přesto však panuje obecné přesvědčení, že by v naší společnosti měla panovat absolutní rovnoprávnost mezi oběma pohlavími.

Hlavními cíly, kterých by měla Česká republika dosáhnout i nadále zůstává:

- odbourávání genderových stereotypů v myšlení české populace a posilování povědomí o rovných příležitostech mužů a žen zejména u osob v rozhodovacích pozicích,
- zvýšení počtu žen v rozhodovacích pozicích,
- zlepšení podmínek sladování rodinného a pracovního života,
- odstranění diskriminačního jednání na trhu práce a v zaměstnání,
- zlepšení prevence a ochrany v oblasti domácího násilí.

1. Prosazování principů rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády

Hlavní překážkou prosazování principů rovnosti mužů a žen je stále nízká úroveň obecného povědomí a senzitivita veřejnosti k předmětné problematice, která obvykle není považována za skutečný problém, resp. prioritu ve společnosti. Ačkoli během posledních několika let došlo k posunu zejména v oblasti vytvoření základního formálního právního rámce, problémem zůstává, že právní úprava vztahující se k rovnosti mužů a žen se plně nerealizuje v praxi.

Plnění úkolu 1. 1.

1.1. V rámci své mediální politiky a s ohledem na průřezový charakter politiky rovných příležitostí mužů a žen zdůrazňovat tento princip a informovat o opatřeních přispívajících k jeho zabezpečování v souvislosti s věcnou působností každého resortu.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně**

Úroveň mediálních aktivit jednotlivých resortů je velmi rozdílná. Zatímco některé resorty pořádají osvětové akce v celém resortu, publikují v odborném tisku, pořádají tiskové konference a podobně, jiná ministerstva dosud ani neuveřejnila na internetových stránkách naplňování resortních Priorit a postupů při prosazování rovnosti žen a mužů.

V souvislosti se zveřejněním ***Informativní metodiky rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů*** byla na **Ministerstvu financí** připravena rozsáhlá informační kampaň. Cílem informační kampaně bylo seznámit s metodikou nejen úředníky veřejné správy, ale především členy zastupitelstev všech obcí, které zpracovávají rozpočet. Pro mnohé z nich to bylo zároveň první seznámení s genderovou problematikou.

V rámci této kampaně se podařilo zajistit genderové zaměření televizního pořadu s vysokou sledovaností („Dobré ráno“ v ČT 1 25. 5. 2004, dále vyšel odborný článek v týdeníku Ekonom a vysílal se pořad o rozpočtování z hlediska žen a mužů neboli gender budgetingu v ČRo 6 v rámci cyklu „Hovory na bělidle“).

Samotná publikace ***Informativní metodika rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů*** byla veřejnosti představena na celostátní konferenci, kterou připravilo Ministerstvo financí ve svých prostorách dne 21. 6. 2004. Konference se konala pod záštitou ministra financí. Hlavní odborný příspěvek přednesli spoluautoři publikace Ing. Michaela Foltysová a Ing. Marek Pavlík. K účasti na konferenci byli osobně pozváni všichni hejtmani a dále se zúčastnila řada představitelů a představitelky nestátních neziskových organizací, odborné veřejnosti a několik starostek či místostarostek z menších obcí. Konference byla připravena v úzké spolupráci s *Gender Studies, o.p.s.* a s *Českým svazem žen*.

Rozpočtování z hlediska žen a mužů (gender budgetingu) byla věnována i dvě vydání týdeníku *Veřejná správa* – v obsáhlých přílohách čísel 32 a 33 vyšla

informativní metodika v plném znění a v čísle 32 celou problematiku uvozoval i autorský článek. Informace o konferenci byla kromě toho zveřejněna i v *Měsíčníku měst a obcí*, v časopisu *Moderní obec* a na www.feminismus.cz.

Kromě toho vyšly autorské články k rozpočtování z hlediska žen a mužů a k rovným příležitostem obecně, a to v odborných časopisech *Ekonom* a *Personál*. Reakce v odborném tisku byla uveřejněna rovněž k tématu rovnosti žen a mužů v pojistně-matematických výpočtech.

Jak bylo uvedeno již v předchozích letech, **Ministerstvo vnitra** informuje veřejnost na svých internetových stránkách zejména o problematice domácího násilí, ale je zde možné najít i aktuální informace o problematice rovnosti žen a mužů, rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů a podobně. Kancelář policejního prezidenta Policejního prezidia České republiky poskytovala sdělovacím prostředkům a veřejnosti informace o domácím násilí a pomoci obětem trestné činnosti, využívajíc při tom odborné konzultace kriminalistů, internetové stránky ministerstva a intenzivní spolupráci s občanským sdružením *Bílý kruh bezpečí*.

V časopisu ***Policista*** a v ***Tiskovém servisu odboru prevence kriminality*** byly v roce 2004 pravidelně uveřejňovány příspěvky odbornic a odborníků působících v nevládních organizacích na téma domácí násilí, výsledky sociologických průzkumů na téma role otce a matky v rodině, informace o programech na zvýšení sebevědomí a změnu kvalifikace nezaměstnaných žen, informace o podpoře a ochraně obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice a jiné příspěvky zaměřené na iniciativu spojenou se změnou legislativy a na informace o probíhajících projektech.

Problematice rovnosti mužů a žen se v roce 2004 věnovalo také **Radio Vnitro**, které v tomto roce zaznamenalo výrazný nárůst poslechoвости. Všechny příspěvky, které rádio odvysílá, zůstávají ostatním médiím i veřejnosti k dispozici v archivu Radia Vnitro. V roce 2004 si v archivu otevřelo nebo stáhlo nějaký příspěvek více než 100 000 zájemců. Ve vysílání Radia Vnitro byly v roce 2004 problematice prosazování rovnosti mužů a žen věnovány příspěvky převážně s tematikou boje s domácím násilím.

V rámci mediální politiky se uplatňování principu rovnosti příležitostí žen a mužů projevuje i v publikaci článků o ženách v řadách Policie ČR a v popularizaci projevů odvahy policistek při služebních zákrocích apod.

Preventivně informační skupinou Policejního prezidia České republiky byla navržena do ankety *Lidových novin* ***Osobnost roku*** policistka, která se s nasazením vlastního života zasloužila o dopadení brutálního pachatele násilné trestné činnosti. Policistka anketu vyhrála v kategorii ***Občan roku***.

Ministerstvo vnitra v letošním roce vyhlásilo výsledky soutěže ***Policista roku 2003***, kde v kategorii ***Velitel roku*** zvítězila žena. Rovněž v nominaci na tuto soutěž za rok 2004 je několik žen.

Preventivně informační skupina Policejního prezidia České republiky se podílela na mediální propagaci twinningového projektu Phare Evropské nadace

managementu kvality (EFQM), který bude implementován do všech složek Policie ČR. Součástí managementu kvality v policejní práci orientované na občana, která se uplatňuje v policejních sborech zemí EU, je prosazování rovnosti mužů a žen.

Ministerstvo vnitra dále vydává bulletin ***Za zavřenými dveřmi II***, který věnuje pozornost problematice domácího násilí. Na základě značného zájmu policistů pracujících v oblasti prevence kriminality byl tento materiál na počátku roku distribuován na všechna pracoviště, kde je využíván při práci se školami, dětmi, rodiči i seniory. V oblasti prevence sociálně-patologických jevů včetně domácího násilí vyvíjejí preventivně informační skupiny v celé republice mnoho mediálních aktivit – pořádají akce pro veřejnost, nabízejí veřejnosti poradenské dny, navštěvují mateřské, základní i střední školy, vytváří informační letáky apod.

Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky medializovalo problematiku rovných příležitostí prostřednictvím svého časopisu **112**.

Na **Ministerstvu zemědělství** a v celém resortu je princip rovnosti žen a mužů prosazován ve smyslu aktuálního usnesení vlády č. 453 ze dne 12. května 2004 týkajícího se Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen a v intencích politiky Evropské unie. Konkrétně se ministerstvo věnuje zejména problematice žen venkova.

V roce 2003 byla vydána rozsáhlá publikace ***„Zelená zpráva“***, která podává komplexní informace o stavu resortu zemědělství za období roku 2003. V kapitole ***Sociální situace v agrárním sektoru a na venkově v roce 2003*** je uvedeno: „Specifická míra nezaměstnanosti zemědělských žen dosáhla 11,5% a byla tak více než dvojnásobná ve srovnání s mírou nezaměstnanosti zemědělských mužů, která činila 5,0%. Rovněž tato míra je vyšší než srovnatelná míra nezaměstnanosti žen v ČR, která dosáhla 9,4%“. Pokud porovnáme tyto statistické údaje s daty z předchozího roku, zjistíme, že míra nezaměstnanosti žen v zemědělství v roce 2003 vzrostla o 3,4% a míra nezaměstnanosti u mužů v zemědělství jen o 1,2%. Je tedy zřejmé, že problémy s uplatněním v agrárním trhu práce mají stále více ženy než muži. V důsledku pokračující restrukturalizace podnikatelského prostředí a prosazování ekonomických zájmů zemědělských podniků se prakticky nevytvářejí nové pracovní příležitosti, ale především ubývá pracovní uplatnění pro ženskou pracovní sílu, takže se ženy dlouhodobě řadí mezi evidované uchazeče o zaměstnání. „Zelená zpráva“ je vydávána každoročně vždy za předchozí roční období.

Na internetových stránkách Ministerstva zemědělství vycházejí informace o jednotlivých realizovaných akcích. Pod záštitou Ministerstva zemědělství se na podzim roku 2004 konaly akce ***Žena a legislativa potravin*** a ve spolupráci s Asociací podnikatelek a manažerek ***Podmínky pro podnikání a zaměstnávání občanů a občanek v členských státech v praxi*** – přizváni byli i zástupci tisku a byla uskutečněna tisková konference na dané téma.

V rubrice ***Rovné příležitosti mužů a žen*** na intranetových stránkách ministerstva pokračuje kontinuálně publikování platných právních a dalších dokumentů, které souvisí s rovnými příležitostmi žen a mužů v resortu i ve

společnosti, vč. obecných pojmů z oblasti genderu a rovného postavení mužů a žen ve společnosti v okruzích sociální vztahy, trh práce a vztahy na pracovišti, politický život a násilí páchané na ženách a mužích.

Ministerstvo zdravotnictví zaměřilo komunikaci s veřejností a mediální politiku na základní informace a nejvýznamnější problémy ve zdravotnictví. Připravuje se však i konkrétní program s pracovním názvem ***Ženy a muži na pracovišti – galantně přímé vztahy***, který se předpokládá následně prezentovat na internetových stránkách ministerstva a prostřednictvím tisku. Součástí zmíněného programu by měly být mediální výstupy o konkrétních příkladech žen, které našly uplatnění na místech, kde veřejnost dříve byla navyklá vídat hlavně muže.

Ministerstvo zdravotnictví dále připravuje vyhlášení celoresortní soutěže na téma ***Mediální hvězda***.

Na **Ministerstvu průmyslu a obchodu** se dne 13. srpna 2004 uskutečnila tisková konference, na níž vystoupili zástupci ministerstva, kteří informovali o resortní politice rovných příležitostí a o hlavních úkolech, které v této oblasti ministerstvo zabezpečuje. Dalšími účastníky konference byly zástupkyně nevládní společnosti *Gender Studies, o.p.s.*, které podaly informaci o své dosavadní činnosti a zároveň prezentovaly návrhy svých nových projektů. Na závěr tiskové konference byl vyhlášen nultý ročník soutěže ***O nejlepší firmu s rovnými příležitostmi pro ženy a muže v ČR***, která byla realizována ve spolupráci Ministerstvem průmyslu a obchodu a *Gender Studies, o.p.s.*

Dne 23. listopadu 2004 se na závěr mezinárodní konference ***Role rovných příležitostí mužů a žen v prosperitě podniků*** konala tisková konference, které se zúčastnil i zástupce ministerstva a informoval média o průběhu a závěrech konference a o dosažených výsledcích a aktivitách, které Ministerstvo průmyslu a obchodu v oblasti rovných příležitostí realizuje. O realizaci tiskové konference, konané dne 13. 8. 2004 byla zpracována tisková zpráva, která byla instalována na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu a zároveň byla zaslána k uveřejnění do okruhů ČTK. Dne 10. prosince 2004 vydalo ministerstvo o realizaci výše uvedené mezinárodní konference článek.

Informace o jednotlivých akcích, které v průběhu roku 2004 Ministerstvo průmyslu a obchodu realizovalo v oblasti rovných příležitostí, byly uveřejněny v cca 40 médiích, přičemž mezi ty největší patří *ČT 1– hlavní zpravodajství*, *Český rozhlas 2*, *MF Dnes*, *Hospodářské noviny apod.*

Veškeré aktuality z oblasti politiky rovných příležitostí jsou průběžně zveřejňovány na intranetových stránkách.

Ministerstvo dopravy se v roce 2004 podílelo v rámci své mediální politiky na informování a zdůrazňování principu rovných příležitostí pro muže a ženy převážně v projektu ***Road Show*** a v rámci kampaně Ministerstva dopravy ***Besip – smrt se nepoutá***. Po vyhodnocení kampaně bylo zjištěno, že ženy řidičky jsou daleko zodpovědnější nejen za sebe, ale i za další osoby jedoucí v automobilu.

Ministerstvo informatiky prosazuje svou mediální politikou uplatnění rovného přístupu mužů a žen k informačním a komunikačním technologiím. Mediálně podporuje genderový princip **Národního programu počítačové gramotnosti**, kde je zaručován rovný přístup k výuce bez ohledu na pohlaví.

Na **ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy** se během roku 2004 k tématu rovnosti žen a mužů mnohokrát vyjadřovala jak ministryně školství, tak odbor vnějších vztahů a komunikace - a to v rozhovorech pro média i v odpovědích na jednotlivé dotazy a stížnosti občanů. Ministerstvo v uplynulém roce opakovaně odpovídalo na dotazy a stížnosti stran Slabikáře autorů Jiřího Žáčka a Heleny Zmatlíkové, který byl kritizován za zastaralé chápání role mužů a žen v rodině a společnosti.

V květnu 2004 se ministryně školství, mládeže a tělovýchovy zúčastnila konference *České asociace právniček*. Hlavním tématem konference bylo postavení žen ve společnosti. Na konferenci se také probírala témata týkající se sladování pracovního a rodinného života. Toto profesní sdružení hodlá usilovat i o změny zákonů a lepší řešení případů, které se týkají například ochrany práv dětí, adopcí, rodin či domácího násilí. Zprávy o této akci vyšly v ČTK, v deníku *Blesk*, v *Lidových novinách* a byla odvysílána reportáž na ČRo 1 – Radiožurnálu.

Několikrát v průběhu roku se ministryně školství, mládeže a tělovýchovy vyjadřovala k novému brannému zákonu. Ten umožňuje povolat v případě ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti nebo demokratických základů země všechny občany ve věku mezi 18 a 60 lety, tedy i ženy. (vyjádření vyšlo v deníku *Blesk* 7.1. 2005).

Ministerstvo spravedlnosti se nejednou vyjadřovalo v médiích k problematice domácího násilí, jehož řešení ministerstvo podporuje. Dále se zástupce ministerstva účastnil semináře pořádaného Ministerstvem práce a sociálních věcí ve II. pololetí 2004 .

V roce 2004 připravila Justiční akademie pilotní konání výcviku tiskových mluvčích a v letošním školním roce jsou v programu další 3 běhy. Do programu je zařazen i blok prezentace uvedené problematiky. Seminář je tvořen spojením teorie a praktických argumentačních cvičení.

V internetové verzi byl vyhotoven interaktivní odkaz na usnesení vlády č. 456 z 9. 5. 2001 a další a na stránky Úřadu vlády s informacemi o Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Na justičním portálu byly dále zveřejněny v plném znění další dokumenty:

- Priority a postupy Ministerstva spravedlnosti při prosazování rovnosti žen a mužů
- Vyhodnocení plnění „Priorit a postupů Ministerstva spravedlnosti při prosazování rovnosti žen a mužů“.

Dále byla na intranetových stránkách Ministerstva spravedlnosti zřízena v sekci *Vzdělávání oblast Rovných příležitostí*, která obsahuje některé vybrané

dokumenty vztahující se k výše uvedené problematice z hlediska vztahu a postoje Evropského společenství, práva EU atd.

Ministerstvo životního prostředí informovalo, že připravuje internetové stránky o rovných příležitostech žen a mužů, které budou v nejbližší době otevřeny (květen 2005).

Ministerstvo zahraničních věcí informovalo, že připravuje internetové stránky věnované problematice rovnosti mužů a žen. V zájmu rozšíření povědomí zaměstnanců o rovných příležitostech připravuje ministerstvo pro vnitřní potřebu stručnou brožuru, která bude obsahovat základní pojmy a definice z oblasti rovných příležitostí mužů a žen. V přípravné fázi jsou rovněž intranetové stránky.

Ministerstvo pro místní rozvoj při veřejné komunikaci průběžně zohledňuje jak *Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen*, tak také *Všeobecnou deklaraci lidských práv*, kde jsou zdůrazněny zásady rovnosti práv a respektování lidské důstojnosti.

Na **Ministerstvu obrany** byly v hodnoceném období v resortním čtrnáctideníku **A-Report** zveřejňovány odborné a populární články věnované tématu rovnosti mužů a žen. Ve 2 číslech byl dán prostor rovnému postavení mužů a žen a ve 13 číslech byly představeny úspěšné vojákyně – zdravotnice, příslušnice jednotky Vojenské policie v Iráku, příslušnice záchranného praporu, příslušnice zabezpečovací základny, sportovkyně. Mimo portréty úspěšných žen zde bylo publikováno poděkování příslušnicím Vojensko-civilní spolupráce, prostor byl dán i ženám-hrdinkám a veteránkám včetně jejich setkávání u příležitosti významných výročí.

Ve vojenském teoretickém a odborném čtvrtletníku Armády České republiky **Vojenské rozhledy** byl publikován článek na téma *Gender mainstreaming ve státní správě, bezpečnostních a záchranných útvech*.

Ministerstvo obrany v roce 2004 zkvalitnilo internetovou stránku - www.army.cz. v oblasti rovných příležitostí žen a mužů. V sekci *Legislativa a NATO* jsou umístěna přijatá resortní opatření, hodnotící materiály a připravuje se i informace o nejčastějších dotazech týkajících se dané problematiky.

O problematice žen-vojákyň a jejich postavení v resortu Ministerstva obrany informovala často veřejnost i celostátní média. Ministr obrany se v *Lidových novinách* vyjádřil k zaměstnávání žen v Armádě České republiky. Tuto skutečnost pokládá za naprosto samozřejmou a chápe ji jako zcela přirozený fakt s tím, že dělení na typicky mužská a typicky ženská povolání se dnes již v Armádě České republiky přežilo.

V týdeníku *Mladý svět* vyšla reportáž pod názvem *Ženy ve zbroji*, která byla zaměřena na rovné podmínky žen a mužů, na diskriminaci a sexuální obtěžování. Téma žen ve služebním poměru si vybral i redaktor *Magazínu Práva*. Reportáž zatím nebyla zveřejněna.

ČTK zveřejnila citaci ředitele pro nábor a profesionalizaci ozbrojených sil k problematice zájmu žen o armádu a vytváření jednotných, rovných a nediskriminujících podmínek. *Táborské listy* zveřejnily vyjádření velitele záchranného praporu v Jindřichově Hradci, které se týkalo pozitivního vlivu žen-profesionálek na vojenské prostředí.

I v ostatních českých médiích byla v hodnoceném období publikována řada příspěvků a článků věnovaná problematice rovnosti žen a mužů ve strukturách Armády České republiky resp. Ministerstva obrany. Tyto deníky si všímaly především zájmu žen o profesi vojákyně z povolání, působení vojenských profesionálek v zahraničí, rovných a nediskriminujících podmínek při náboru budoucích vojenských profesionálů, zařazení žen do specifických vojenských odborností, náročných výkonnostních testů pro ženy, fyzické kondice zájemkyň o profesionální službu apod.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo v roce 2004 následující publikace v rámci edičního plánu ministerstva:

- Statistická ročenka – Zaostřeno na ženy, zaostřeno na muže
- Informativní metodika – rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů

Dále byly k výše uvedeným účelům distribuovány publikace

- Gender mainstreaming
- Plnění Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen II
- Princip rovného postavení mužů a žen v právu Evropské unie
- Výběr judikátů Evropského soudního dvora o rovných příležitostech mužů a žen
- Výběr judikátů Evropského soudního dvora o rovných příležitostech mužů a žen II
- Proč a jak vypracovat plán rovnosti žen a mužů
- Příručka na cestu k rovnosti žen a mužů
- Evropské strukturální fondy – Rovnost žen a mužů v projektových přihláškách
- Statistická brožurka – Ženy a muži v datech

Současně byly v roce 2004 veřejně představeny výzkumné projekty na téma:

- ***Trendy sociálně politických mechanismů ovlivňujících genderové vztahy III.***

Projekt dne 21. 10. 2004 veřejně představil jeho zpracovatel Mgr. Jiří Černý z Factum Invenio s. r. o. na semináři ***Implementace rovných příležitostí pro ženy a muže II*** v místě sídla nadace Friedrich Ebert Stiftung před představiteli a představitelkami ostatních resortů a Sociologického ústavu AV ČR.

- ***Analýza nízkého počtu žen v politických rozhodovacích funkcích***

Projekt dne 30. 11. 2004 veřejně představila jeho zpracovatelka Bc. Petra Rakušanová ze Sociologického ústavu AV ČR na semináři ***Možnosti a otázky aplikace sociologického výzkumu do praxe a politiky rovných příležitostí mužů a žen*** ve Vile Lanna, V sadech 1, Praze 6. Semináře se zúčastnili představitelé jednotlivých resortů, akademické obce, představitelé parlamentu ČR, nestátních neziskových organizací a veřejnosti.

Dále byly uspořádány tiskové konference Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů (16. 4. 2004, 10. 6. 2004, 7. 12. 2004).

Na internetových stránkách ministerstva práce a sociálních věcí je možno nalézt rozsáhlý odkaz týkající se problematiky rovnosti žen a mužů se širokým spektrem informací o stavu rovných příležitostí žen a mužů v ČR.

Zástupci ministerstva práce a sociálních věcí pravidelně vystupují v médiích a vyjadřují se k problematice rovnosti žen a mužů, účastní se veřejných diskusí a seminářů, které jsou pořádány ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi.

Ministerstvo kultury v průběhu roku 2004 nevyvíjelo konkrétní aktivity v mediální politice, respektive je ve své zprávě neuvedlo.

Plnění úkolu 1. 2.

1. 2. Aktivně podporovat konkrétními opatřeními výběr vhodných kandidátek do funkcí ve vládních orgánech a na vedoucí místa jak v ministerstvech, tak i v jimi řízených správních úřadech a institucích. Vyhodnotit přijatá opatření pro dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích funkcích a v pracovních kolektivech.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 12. 2004 pro
vyhodnocení opatření
Termín: průběžně pro aktivní
výběr kandidátek**

Většina resortů již pravidelně uvádí, že při výběru do vedoucích funkcí jsou uplatňována hlediska kvalifikačních předpokladů a odborných znalostí a schopností, nikoli hledisko pohlaví. Stále přetrvává nechuť k zavádění pozitivních opatření a některé resorty dosud nepřijaly žádná konkrétní opatření pro dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích funkcích a v pracovních kolektivech, jak je zadáno tímto úkolem.

Na **Ministerstvu financí** byla v roce 2004 provedena detailní analýza potřeb a pracovních podmínek zaměstnanců. Jedním z jejích výstupů je i spravedlivější přiznávání nenárokových složek platu (i bez ohledu na pohlaví zaměstnance). Tento proces byl součástí rozsáhlé personální strategie, jejíž součástí byla i kombinace

sebehodnocení zaměstnanců s hodnocením jejich nadřízenými s maximálním zajištěním prostoru pro respektování názorů zaměstnanců. Hlavním cílem bylo zabránit jakékoli diskriminaci zaměstnanců a co největší využití jejich pracovního potenciálu. Proto ministerstvo zajišťuje kontrolu objektivitu hodnocení a zároveň byla všem zaměstnancům nabídnuta možnost konzultace problémů, které by mohly vést k diskriminaci ze strany vedoucích zaměstnanců i spolupracovníků.

Dalším výstupem byla příprava **Programu vzdělávání vedoucích zaměstnanců Ministerstva financí** přesně podle potřeb zaměstnanců a s maximálním důrazem na zajištění nediskriminace na pracovišti. V rámci programu proběhl ve čtvrtém čtvrtletí roku 2004 dvoudenní seminář **Personální minimum pro vedoucí zaměstnance**, jehož součástí bylo i seznámení se zásadami objektivního rozhodování a dodržování principu rovného postavení žen a mužů v odměňování a dalších personálních záležitostech. K tomu je nutno přičíst rovněž vzdělávání nových zaměstnanců v otázkách rovných příležitostí a lidských práv a dále podporu všech typů manažerského vzdělávání. Všechny uvedené faktory společně napomohly k vyššímu podílu žen na řízení.

Na Ministerstvu financí jsou dlouhodobě podporovány možnosti pro sladění pracovního i rodinného života žen, a to umožněním posunutí či zkrácení pracovní doby v souvislosti s péčí o děti či o potřebné členy rodiny. Ženám, které jsou na mateřské dovolené a nechtějí během této doby ztratit odbornou kvalifikaci, je umožňována práce na dohodu.

Počet žen ve vedoucích funkcích byl během roku 2004 průběžně sledován jak na Ministerstvu financí, tak i v jím řízených správních organizacích pomocí genderových statistik. Podle nich se celkový počet žen ve vedoucích funkcích na ministerstvu podařilo zvýšit oproti roku 2003 o více než 3, 5% a výrazně vzrostl počet žen na pozici ředitele odboru. Tento pozitivní posun je možno přičíst kromě vzdělávání vedoucích zaměstnanců, ve kterém se zdůrazňují rovné příležitosti žen a mužů, také skutečnosti, že ženy jsou všestranně podporovány, pokud projeví zájem o manažerské vzdělávání (interního i externího typu), a dále i některým organizačním změnám.

V celní správě došlo v roce 2004 k výraznému nárůstu počtu žen ve vedoucích funkcích (o 4 %). Bylo to způsobeno především organizačními změnami a snížením počtu zaměstnanců v souvislosti s transformací celní správy v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie. Se specifiky celní správy zřejmě souvisí i fakt, že uvedený nárůst se netýkal nejvyšších pozic.

Počet žen ve vedoucích funkcích na územních finančních orgánech je i nadále velmi vysoký a kromě nejvyšší úrovně (ředitel finančního úřadu a jeho zástupce; 6% žen) je vcelku vyvážený na všech úrovních řízení. Prostřednictvím resortní pracovní skupiny k prosazování rovnosti žen a mužů je monitorována situace v zastoupení žen i v dalších organizacích resortu.

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových převzal veškeré organizační i personální struktury k 1. 1. 2003 po zrušených okresních úřadech a organizační změny pokračovaly i během roku 2004. Předpokládá se, že

systematičtější dlouhodobé působení ve smyslu politiky rovných příležitostí žen a mužů bude možno zahájit v roce 2005.

Konkrétní pozitivní akce formou závazného ustanovení ve vnitřních předpisech nebyly uplatněny, neboť vzhledem ke stávajícímu vývoji zastoupení žen a mužů na Ministerstvu financí to nebylo potřebné.

V resortu **Ministerstva vnitra** je prioritou při prosazování rovnosti mužů a žen zajišťování rovných příležitostí pro státní zaměstnance pracující na ministerstvu a organizačních složkách, zaměstnance příspěvkových organizací, zaměstnance a příslušníky policie a zaměstnance a příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky zařazené na generálním ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky ve všech oblastech pracovněprávních vztahů.

Při obsazování volných pracovních míst v resortu vnitra se dbá nejvíce na profesionální kvalitu uchazečů. V oblasti výběru a obsazování funkcí vedoucích pracovníků je v rámci ministerstva vnitra zásada rovných příležitostí mužů a žen dodržována a hlavními měřítky jsou stále (bez rozdílu pohlaví) odborné předpoklady, praxe a schopnost vykonávat konkrétní řídicí funkci.

V rámci genderové statistiky jsou každoročně sledovány počty mužů a žen v resortu, včetně zastoupení na vedoucích místech. V roce 2004 byla v této oblasti věnována mimořádná pozornost sběru dat, týkajících se žen ve služebním poměru v Policii České republiky a v Hasičském záchranném sboru České republiky .

Zcela rovné zastoupení mužů a žen při výkonu policejní činnosti a činnosti v Hasičském záchranném sboru vždy bylo, a stále je, problematické, neboť charakter této práce je jen velmi málo slučitelný se stereotypní představou celé společnosti o poslání ženy. Z hlediska personálního obsazení, kdy obecně u Policie České republiky přetrvává převaha počtu policistů nad policistkami jsou výjimkou tzv. preventivně informační skupiny, kde v rámci celé České republiky je procentuálně vyšší zastoupení žen – policistek, a to i ve vedoucích funkcích. Procento zastoupení policistek v Policii České republiky je srovnatelné s policejními sbory ostatních zemí Evropské unie.

V rámci útvarů policie nedochází při výběru policistů k přijetí do služebního poměru ani v rámci služebního poměru samotného k žádné z forem diskriminace založené na pohlaví či jiných kritériích nesouvisejících s výkonem služby. Pouze při prověřování fyzické zdatnosti jsou akceptovány pro odlišná pohlaví odlišné výkonnostní limity. Otázkou zůstává, zda se rozdílné výkonnostní limity nemají také promítat do zařazování při výkonu služby různých stupňů fyzické náročnosti, či zda rovný přístup při výkonu služby nemá znamenat i stejné výkonnostní limity fyzických proůverek. V současné době se vedení Policie České republiky také touto problematikou zabývá.

Personální politika **Ministerstva zemědělství** vychází z Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Dále se řídí Zákoníkem práce, zákonem o zaměstnanosti v příslušných paragrafech v platném znění.

Na poradách všech úrovní je tento princip neustále připomínán s důrazem na praktické dodržování rovnosti mužů a žen v pracovním poměru. Do pracovního poměru, tedy i na vedoucí místa, jsou vybírány osobnosti na základě pravidel výběrového řízení a odpovídající specifickým potřebám resortu zemědělství. Výsledky výběrových řízení jsou adekvátní kvalifikačním požadavkům, praxi a dalším faktorům, které se řídí zásadou rovného přístupu, jmenovanými zákony a rovněž zákony o mzdě a platech. Výběrové řízení začíná publikováním konkrétního zadání pracovní příležitosti na internetových stránkách Ministerstva zemědělství, kde jsou vždy uvedena obě pohlaví na danou funkci. Dále je před každým výběrovým řízením uskutečněna rozmluva se členy výběrové komise s akcentem na rovné příležitosti, jenž je zdůrazněn i v písemném protokolu z výběrového řízení.

Se všemi pracovníky a pracovníci Ministerstva zemědělství se zachází spravedlivě, bez zneužívání základních lidských práv, resp. práv žen. Všichni vedoucí pracovníci a další zaměstnanci jsou pravidelně informováni o právních normách, jež souvisejí s principem rovnosti žen a mužů, o nepřijatelnosti nežádoucího chování diskriminační a sexuální povahy, jakož i dalších forem obtěžování na pracovišti a rovněž o možnosti a právu podat stížnost, dojde-li k předchozímu.

Ministerstvo zemědělství a jím řízené organizace a instituce se při výběru žen do funkcí řídí platnou legislativou s důrazem na aktuální usnesení vlády ohledně naplňování principu rovných příležitostí, na další usnesení dané oblasti a dalšími platnými právními předpisy.

V celém resortu zemědělství je nastaven dynamický proces, který neustále pružně a citlivě reaguje na konkrétní specifické podmínky. Přesto lze konstatovat, že situace se pomalu pozitivně mění a že zastoupení žen ve vedoucích funkcích se zvyšuje. I přes tento fakt však stále přetrvává vyšší zastoupení žen v nižších pozicích, byť jde o odborné funkce. Patrný pozitivní vzestup je však zřetelný ve vývoji zastoupení žen ve středním managementu.

V roce 2004 se rovněž zvýšila úloha žen při řízení nově vytvořených orgánů pro spolupráci s Evropskou unií. Ženami byly obsazeny významné funkce jako např. předsednictví *Monitorovacího výboru operačního programu*, předsednictví Výběrové komise pro strategické projekty v rámci **Leader**, vedení odboru venkov a obecně se zvýšil i podíl žen na pozici členů vytvořených orgánů pro implementaci programů a projektů.

Ministerstvo zdravotnictví dlouhodobě vykazuje vysoké procento zastoupení žen ve vedoucích funkcích oproti mužům. Dle informací ministerstva není na základě této skutečnosti nutno vytvářet koncepci prosazování žen ve vedoucích funkcích. V souladu s § 1 zákoníku práce odst. 5 přijímá ministerstvo na volná pracovní místa zaměstnance na základě odborných požadavků, čímž dochází k přirozenému nárůstu či úbytku zaměstnanců bez ohledu na pohlaví. Nedochází k negativní či pozitivní diskriminaci žen, a z toho důvodu je vytváření regulace rovnoměrného zastoupení žen a mužů v rámci interních předpisů nadbytečné. Rovnost všech osob bez ohledu na pohlaví je zakotvena i v Etickém kodexu Ministerstva zdravotnictví.

Ministerstvo zdravotnictví informovalo, že při oznamování volných míst a vyhlašování výběrových řízení na vedoucí místa dbá na rodově neutrální názvy pozic. Sleduje uplatňování principů rovnosti při výběru vhodných kandidátek a kandidátů na vedoucí místa na ministerstvu a v přímo řízených organizacích.

Na **Ministerstvu průmyslu a obchodu** je z celkového počtu 149 vedoucích míst 39 obsazeno ženami, což je 26,2 %. Od roku 2004 je v Kolektivní smlouvě Ministerstva průmyslu a obchodu zakotven genderový princip při obsazování vedoucích míst. Jedná se o formu pozitivní akce ve smyslu upřednostňování žen v případě shodných předpokladů pro výkon dané funkce u více kandidátů. Stejný postup bude zakotven v připravované vnitřní normě – *Opatření ministra*, kterým se vydávají **Zásady získávání, výběru a přijímání zaměstnanců Ministerstva průmyslu a obchodu**.

Podíl žen z celkového počtu zaměstnanců **Ministerstva kultury** byl k 31. 12. 2004 ve výši 68 %. Ve vedoucích funkcích je počet žen a mužů relativně vyvážený kromě obsazení funkce náměstků ministra, v nichž je převaha mužů. Při porovnání za poslední 4 roky lze konstatovat, že stavy a počty žen a mužů jsou obdobné a celkový stav žen z celkového počtu zaměstnanců se neustále pohybuje okolo 68 %. Při výběru nových zaměstnanců je rozhodující nejvyšší dosažené vzdělání, získaná odborná praxe, náročnost vykonávané práce a při výběru vedoucích zaměstnanců ještě osobní předpoklady pro řídicí práci a zájem vykonávat funkci s vysokou mírou odpovědnosti. Nejsou upřednostňováni ani muži, ani ženy, uplatňuje se hledisko rovných příležitostí. V roce 2004 bylo přijato 35 nových zaměstnanců, z toho 17 žen. Pracovní poměr jmenováním do funkce byl v roce 2004 založen celkem u 2 zaměstnanců, z toho byla 1 žena.

Všichni vedoucí zaměstnanci s rozhodující pravomocí při přijímání nových zaměstnanců **Ministerstva dopravy** jsou seznámeni se zásadami rovnosti žen a mužů formou specializovaného školení. Dodržování stanovených zásad při přijímacích a výběrových řízeních je v resortu dopravy zajištěno.

Principy personální politiky **Ministerstva informatiky** jsou zakotveny v resortních Prioritách a jejich dodržování je uloženo všem zaměstnancům interním sdělením ministra. Toto sdělení ukládá při přijímání zaměstnanců a výběru na funkce vedoucích zaměstnanců soustavně dbát na vyvážené zastoupení mužů a žen.

V personální práci **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** je v každodenní personální práci řešeno vyvážené zastoupení mužů a žen (včetně výběrových řízení), žádné z pohlaví není znevýhodňováno, o obsazení dané pozice rozhoduje vždy pouze požadovaná kvalifikace a kompetentnost k výkonu dané funkce.

V rámci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je vedena databáze uchazečů o zaměstnání na ministerstvu, ze kterých si vedoucí zaměstnanci mohou své podřízené vybrat. Od roku 2002 je ministryní v resortu školství žena, v roce 2004 se stala jedna žena náměstkyní ministryně z celkového počtu 6-ti náměstků/náměstkyň. V kategorii ředitelů a ředitelk odborů se situace zhoršila z 28,1% ředitelk odborů v roce 2002 na 18,5% ředitelk odborů. V kategorii vedoucích oddělení došlo v roce 2004 k vyrovnání pohlaví – 50% ženy a 50% muži

oproti mírné převaze mužů v roce 2002. Ředitelk resortních institucí bylo v roce 2004 35, 7%, v dřívějších letech se tento údaj nevyhodnocoval. Celkem je na ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy 505 zaměstnanců, z toho 333 žen, tj. 65, 94% a 172 mužů, tj. 34, 06% z celkového počtu zaměstnanců. Pozitivní akce na podporu žen ve vedoucím postavení se v resortu nerealizovala.

Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo a předložilo ke schválení Instrukci, kterou se stanoví pravidla k zajištění rovných příležitostí žen a mužů při obsazování pracovních míst a funkcí se závazností pro ministerstvo samotné, i pro jeho justiční složky. Podle návrhu Instrukce jsou všechny justiční složky ministerstva povinny postupovat podle specifikovaných pravidel, a to při hodnocení účastníků výběrových řízení k obsazení pracovních míst a funkcí, ať už se jedná o výběrová řízení podle vyhlášky č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů nebo o výběrová řízení zahajovaná a prováděná podle vlastního rozhodnutí justiční složky, anebo při obsazování pracovních pozic bez výběrového řízení. Bez ohledu na takto zpracovanou Instrukci lze konstatovat, že na ministerstvu jsou průběžně vytvářeny stejné podmínky při získávání pracovního místa bez ohledu na pohlaví uchazečů. Na základě výběrového řízení je dána přednost uchazeči, který lépe splňuje zadaná kritéria. Rozhodujícími faktory jsou vzdělání, praxe a schopnosti pro výkon dané práce.

V Organizačním řádu Probační a mediační služby (PMS) jsou jako vedoucí funkce uváděny pozice ředitele, jeho dvou zástupců a vedoucí střediska Probační a mediační služby, jichž je v celé Probační a mediační službě 74; doplňkem organizačního řádu pro středisko PMS v Praze byly zřízeny 4 funkce vedoucích oddělení. V uvedených funkcích pracuje celkem 79 zaměstnanců, z toho 3 na ředitelství Probační a mediační služby, 72 vedoucích středisek Probační a mediační služby a dvě pozice vedoucího střediska jsou zatím neobsazeny. K výběru zaměstnanců do vedoucích funkcí jsou vypracována ředitelstvím PMS transparentní metodická pravidla, jejichž dodržování vylučují diskriminaci z hlediska pohlaví.

V další podřízené složce ministerstva, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) procházejí nově nastupující výzkumní pracovníci výběrovým řízením, kde je zohledněno výhradně dosažené vzdělání, odborné zaměření, dosavadní praxe, publikační činnost a jazykové znalosti. Z toho vyplývá, že není rozlišováno zda se jedná o muže nebo ženu, ale o kvalitního a perspektivního výzkumného pracovníka IKSP. V případě, že by se na jedno místo hlásili dvě či více osob, jejichž znalosti i dosažené vzdělání by byly porovnatelné, platí i pro IKSP shora uvedené pravidlo, které umožní preferenci toho pracovníka, jehož pohlaví je v daném kolektivu či vědecké skupině podrepresentováno.

Ve vězeňské službě České republiky ženy vykonávají vyšší manažerské funkce a to zejména na Generálním ředitelství Vězeňské služby České republiky, které zabezpečuje plnění společných úkolů a které metodicky řídí a kontroluje ostatní organizační jednotky. Funkci generální ředitelky vykonává žena a podíl žen ve vedoucích funkcích 11 odborů a samostatného oddělení interního auditu činí 45,5 %.

Na **Ministerstvu životního prostředí** je při výběru zaměstnanců a obsazování vedoucích funkcí respektován princip rovných příležitostí mužů a žen. Při obsazování vedoucích funkcí zůstává prioritou odbornost uchazečů a jejich předpoklady pro vedoucí práci. Pro výběr kandidátek a kandidátů do funkcí na vedoucích místech je vypracována směrnice, která stanoví pravidla výběrového

řízení pro obsazování vybraných vedoucích funkcí. Tato směrnice stanoví aktivity a klíčové úkoly, které má zaměstnanec v obsazované funkci plnit a případně stanoví rozsah oprávnění. Ve výběrovém řízení je bez ohledu na pohlaví uchazeče vybrán ten, který nejlépe splňuje požadavky.

Z provedených zjištění vyplývá, že nejvyšší zastoupení žen ve vedoucích funkcích bylo v roce 2001. V následujících letech tento počet poklesl zejména ve funkcích ředitelů odborů.

V oblasti výběru a obsazování funkcí vedoucích pracovníků je v rámci **Ministerstva zahraničních věcí** zásada rovných příležitostí mužů a žen dodržována. Rozhodujícími předpoklady pro získání žádané funkce jsou odborné znalosti, praxe, schopnost vykonávat konkrétní řídicí funkci a mravní kvality uchazeče. Do všech vyhlašovaných výběrových řízení se mohou přihlásit všichni zaměstnanci bez rozdílu pohlaví.

Na **Ministerstvu pro místní rozvoj** je při výběru žen do funkcí respektována zásada rovných příležitostí a je uplatňován princip nediskriminace, který je zakotven v opatření č. 1/2005 o závazném postupu při přijímání nových zaměstnanců ministerstva. Mezi základní povinnosti vedoucích zaměstnanců ministerstva patří dle nového organizačního řádu uplatňovat ve své působnosti princip rovných příležitostí žen a mužů. Dle nového pracovního řádu je stanovena povinnost zaměstnavatele informovat zaměstnance o opatřeních směřujících k zajištění rovných příležitostí žen a mužů a k zamezení diskriminace.

Ministerstvo obrany informovalo, že v zákoně č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů a navazujících vyhláškách Ministerstva obrany je ženám ve služebním poměru zaručen stejný průběh služby jako mužům, až na výjimky v zákoně uvedené, tzv. zvláštnosti průběhu služby žen.

U občanských zaměstnanců jsou rovné příležitosti mužů a žen zajištěny obecně závazným předpisem – zákoníkem práce. Vůči ženám ve služebním a pracovním poměru, ale i uchazečkám o zaměstnání je praktikován rovný přístup v personální práci včetně služebního a pracovního zařazování a účasti ve výběrovém řízení.

Konkrétní opatření, které by upravovalo dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích funkcích nebylo přijato, i když možnost přijetí dočasného opatření (tzv. pozitivní akce) je upravena v rozkazu ministra obrany *Prosazování principu rovnosti mužů a žen v působnosti Ministerstva obrany*. Výsledky provedených genderových analýz v uplynulých obdobích a výsledky této analýzy k 1. 4. 2004 ukázaly, že pro přijetí takového opatření není důvod.

Princip rovnosti mužů a žen je na **Ministerstvu práce a sociálních věcí** při výběru zaměstnanců vždy dodržován a žádné kritérium výběru zaměstnanců není v rozporu s principy rovnosti pohlaví. Ve vedoucích funkcích je na Ministerstvu vyvážené zastoupení žen a mužů. V celkovém počtu zaměstnanců Ministerstva je poměr pohlaví – 1/3 mužů a 2/3 žen. Při přijímání zaměstnanců je přihlíženo ke stupni a oboru vzdělání, kvalifikaci, praxi, schopnostem a dovednostem uchazečů, nejsou uplatňovány ani tolerovány žádné formy diskriminace žen nebo mužů. Pokud

v některém případě jsou uchazeči/uchazečky hodnoceni/hodnoceny zcela stejně, tzn. oba/obě splňují dané požadavky a oba/obě jsou hodnoceni/hodnoceny jako nejvhodnější pro danou funkci, je přijat/přijata ten/ta uchazeč/ka, který/á podpoří dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů. Zatím je možné konstatovat, že u žádných uchazečů nebylo hodnocení zcela stejné (z důvodu vzdělání, kvalifikace, odborné praxe, schopností a dovedností).

Plnění úkolu 1. 3.

1. 3. Při jednání Rady hospodářské a sociální dohody a v jejích pracovních týmech a skupinách prosazovat zásadu rovného postavení mužů a žen, zejména v otázkách odměňování a pracovních podmínek.

**Odpovídají: zástupci vlády
v Radě hospodářské a
sociální dohody České
republiky
Termín: průběžně**

Problematika prosazování rovných příležitostí mužů a žen zejména v souvislosti s odměňováním a pracovními podmínkami byla součástí řady jednání v Radě hospodářské a sociální dohody, kterých se účastnili zástupci **Ministerstva financí**. Z kompetencí resortu Ministerstva financí vyplývá, že otázka prosazování rovných příležitostí žen a mužů nemohla být prvoplánově náplní jednání zástupců Ministerstva financí v Radě hospodářské a sociální dohody

Zaměstnanci Ministerstva financí vznášeli připomínky se žádostí o nápravu k materiálům, které byly v Radě hospodářské a sociální dohody následně projednávány. Již ve fázi připomínkového řízení bylo takto upozorněno například na návrh věcného záměru zákona o hmotné nouzi, který byl připravován v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí. Připomínky Ministerstva financí se týkaly nedostatečného zajištění prevence diskriminace žen, a to hned v několika ustanoveních předloženého návrhu.

V resortu **Ministerstva vnitra** je vedoucím pracovního týmu Rady hospodářské a sociální dohody České republiky pro veřejné služby a veřejnou správu náměstek Ministra vnitra pro veřejnou správu. Uvedený náměstek ministra zastupuje Ministerstvo vnitra i v Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů, proto je prosazování rovného postavení žen a mužů v oblasti veřejné správy, neoddelitelnou součástí jeho činnosti v tomto orgánu.

Ministerstvo zemědělství má svého zástupce v Radě hospodářské a sociální dohody v pracovním týmu pro hospodářskou politiku. Tímto zástupcem je ekonomický náměstek, jež při své práci uplatňuje zásadu rovného přístupu. Dále první náměstek ministra vede mezirezortní pracovní tým pro Radu EU, jež spočívá v projednávání klíčových dokumentů Evropské unie. Avšak přímo v pracovní skupině zabývající se rovností žen a mužů zástupce ani zástupkyně Ministerstva zemědělství není. Proto z jednání této Rady hospodářské a sociální dohody nevzešly pro resort zemědělství žádná konkrétní opatření, zejména v otázkách odměňování a pracovních podmínek mužů a žen.

Zástupci **Ministerstva zdravotnictví** v pracovních týmech jiných ústředních orgánů, i při jednání pracovního týmu pro resort zdravotnictví Rady hospodářské a sociální dohody vždy prvořadě sledují odborné posouzení a řešení problematiky z hlediska možností a potřeb zdravotnictví, a to bez ohledu na zvýhodnění některé skupiny. Zvažují se vždy všechny okolnosti, aby nedocházelo k jakýmkoliv diskriminačním opatřením. K posuzování zásady rovnosti v roce 2004 přispěla i přijatá zákonná opatření (nový zákon o zaměstnanosti, novela zákoníku práce).

Prosazování a konkrétní opatření zástupců resp. orgánů ochrany veřejného zdraví směřují ve smyslu jejich působnosti k otázce zajišťování pracovních podmínek. Koncepce přípravy a realizace právních předpisů, upravujících zásadní požadavky na pracovní prostředí a pracoviště, vycházely z cílů směrnic EU, přičemž respektovaly národní zvyklosti České republiky. Odborná veřejnost na základě svých dlouholetých zkušeností považuje za nutné doporučit do zákoníku práce rozšíření informací pro ženy ve fertilním věku o možných dopadech zdravotních rizik souvisejících s prací v souvislosti s plánováním těhotenství. Cílem tohoto doporučení je, umožnit ženám včas a ještě před samotným těhotenstvím znát rozsah a účinky rizikových faktorů, které mohou mít vliv na zdraví jejich nebo nenarozeného dítěte, aby tak mohly samy činit odpovědné kroky potřebné k maximální ochraně zdraví.

Zcela přirozenou součástí veškerých jednání zástupců **Ministerstva průmyslu a obchodu** ve všech orgánech Rady hospodářské a sociální dohody bylo v období roku 2004 řešení otázek rovných příležitostí mužů i žen. Při přípravě koncepčních dokumentů resp. zpracovávání připomínek ke koncepčním dokumentům ostatních resortů, Ministerstvo průmyslu a obchodu důsledně dbá na zapracování zásady rovných příležitostí.

Ministerstvo zahraničních věcí informovalo, že má v Radě hospodářské a sociální dohody svého zástupce, který se sám nebo prostřednictvím svého zástupce aktivně podílí na prosazování principu rovnosti mužů a žen.

Na **Ministerstvu pro místní rozvoj** jsou průběžně zpracovávána stanoviska pro ministra pro místní rozvoj ke všem materiálům projednávaným na Plenárních schůzích Rady hospodářské a sociální dohody ČR. V rámci těchto stanovisek je problematika rovných příležitostí sledována. Pokud jde o pracovní skupinu Rady hospodářské a sociální dohody ČR pro místní rozvoj, nebyl dosud na program jednání této skupiny zařazen žádný materiál, který by se bezprostředně zabýval problematikou rovnosti mužů a žen. Důvodem je zaměření této skupiny, která se zabývá především problematikou regionálního rozvoje, bytové politiky a cestovního ruchu.

Na **Ministerstvu práce a sociálních věcí** se touto problematikou průběžně zabývá pracovní tým pro zaměstnanost, pracovní právo a kolektivní vyjednávání a zástupci ministerstva v Radě hospodářské a sociální dohody průběžně prosazují rovné příležitosti žen a mužů.

Ministerstvo dopravy v roce 2004 nevyvíjelo k výše uvedenému bodu žádné konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedlo.

Plnění úkolu 1. 4.

1. 4. Zabezpečit, aby jednotlivá ministerstva a správní úřady v rámci svých kompetencí navazovaly spolupráci s nevládními organizacemi zabývajícími se rovnými příležitostmi žen a mužů a pokračovaly ve vyhledávání a v rozšiřování této spolupráce. Součástí této spolupráce může být i vyžadování stanoviska k připravovaným právním předpisům nebo jiným zásadním rozhodnutím.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

Ministerstvo financí v rámci přípravy *Informativní metodiky rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů* navázalo úzkou spolupráci s řadou nestátních neziskových organizací. Členkami přípravné pracovní skupiny byly zástupkyně **Českého svazu žen, Unie katolických žen, Sítě mateřských center v ČR a Asociace pro rovné příležitosti mužů a žen**. Pracovnice **Gender Studies, o.p.s.** byla spoluautorkou uvedené metodiky a tato organizace se stala i spolupořadatelem závěrečné konference, která se uskutečnila pod záštitou ministra financí. K účasti na konferenci byly pozvány všechny nestátní neziskové organizace zabývající se rovností žen a mužů. V souvislosti s přípravou metodiky Ministerstvo financí začalo spolupracovat i s **Českým svazem mužů**.

V období následujícím po zveřejnění metodiky pokračovala úzká spolupráce zejména s **Českým svazem žen** (přednáška s diskusí na celostátním shromáždění ČSŽ a příprava informativních materiálů pro členky) a **Gender Studies, o.p.s.** (spolupráce na některých projektech).

Resort **Ministerstva vnitra** stejně jako v minulých letech průběžně spolupracoval s nevládními organizacemi v oblastech prevence, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, potlačování domácího násilí a vzdělávání policistů v metodách zacházení s oběti trestných činů.

V roce 2004 pokračoval program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, který byl pilotně zahájen v rámci projektu OSN v roce 2003. V průběhu roku 2004 do něj bylo zařazeno 11 obětí. Na programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi kromě Ministerstva vnitra a Policie České republiky participují nevládní organizace **La Strada, Sdružení Česká katolická charita, Rozkoš bez rizika** a mezivládní organizace **IOM**. Program byl v roce 2004 financován z prostředků vyčleněných na *Strategii prevence kriminality na léta 2004-2007*. Celkem byly na program v roce 2004 vyčleněny 4 miliony Kč.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra v uplynulém roce přímo spolupracovala na utváření modelu ochrany a podpory obětí, který je součástí **Národní strategie boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice**. Informace o modelu byla prostřednictvím školení distribuována managementu azylových zařízení a prostřednictvím letáků a přímé instrukce sociálních pracovníků klientům Správy uprchlických zařízení.

V roce 2004 proto Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR realizovala kampaň ve všech azylových zařízeních, která se vztahovala k tématu domácího násilí. Ta spočívala zejména v čtyřdenním proškolení sociálních pracovníků (ve spolupráci s občanským sdružením **ROSA**) a jednorázovém proškolení vedoucích azylových zařízení a sociálních pracovníků stálé služby.

V roce 2004 pokračovala spolupráce s nevládními organizacemi na realizaci Modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí. V rámci připomínkového řízení se ke zprávě o realizaci projektu pro jednání vlády České republiky vyjadřovaly organizace **ACORUS psychosociální centrum, ROSA o.s., proFem, Bílý kruh bezpečí, Nesehnutí, Asociace pro rovné příležitosti mužů a žen, Komise žen při Ekumenické radě církví, Gender Studies, o.p.s., Český svaz žen a Unie katolických žen**. V souvislosti s přípravou monitorování plnění opatření vyplývajících z výše uvedeného projektu spolupracovaly organizace **ROSA o.s., proFem, Bílý kruh bezpečí a při spolupráci s Aliancí proti domácímu násilí Bílý kruh bezpečí**.

V rámci resortu vnitra pokračuje spolupráce škol a středisek s nevládními organizacemi např. **Občanskou poradnou Jihlava** a dalšími nevládními organizacemi na Jihlavsku.

V pokračování projektu manuálu **Bílého kruhu bezpečí Jednání policistů s obětí trestného činu** byl zvolen následující postup. Manuál zpracovaný Bílým kruhem bezpečí byl rozeslán na střední policejní školy Ministerstva vnitra a školní policejní střediska Policie ČR. Manuál byl poté doporučen k využití ve výuce základní odborné přípravy, popř. v jiných kurzech. V průvodním dopise bylo zdůrazněno, aby materiálu byla věnována náležitá pozornost.

Ve spolupráci s nevládními organizacemi, např. **Liga lidských práv, Bílý kruh bezpečí, Gender Studies o.p.s.** atd., byla vytvořena řada materiálů, které by do budoucna měly sloužit pro účely důkladného proškolení policistů k problematice domácího násilí, jakož i k praktickému využití u zjištěných případů domácího násilí, včetně shromáždění dostupných kontaktů na organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí a navázání spolupráce s těmito organizacemi.

Ministerstvo zemědělství spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi formou dlouhodobých projektů prostřednictvím rámcové smlouvy se specifickými dodatky ke konkrétním akcím.

S **Českým svazem žen** spolupracuje Ministerstvo zemědělství v oblasti venkova a života žen žijících ve venkovském prostoru na přípravě seminářů, odborných konferencí a dalších akcí. V roce 2004 Ministerstvo zemědělství s Českým svazem žen společně realizovalo odbornou konferenci v rámci **Světového dne venkovské ženy a Světového dne výživy**. Cílem projektu bylo především seznámit ženy s jejich právy v oblasti legislativy potravin. Konference **Žena a legislativa potravin** se uskutečnila dne 13. října 2004 pod záštitou ministra zemědělství.

Dále Ministerstvo zemědělství spolupracuje s **Uníí katolických žen**, a to zejména v oblasti vzdělávacích a dalších odborných akcí se zaměřením na ženy. V roce 2004 byla zahájena příprava počítačového kurzu pro ženy z různých regionů.

V říjnu 2004 započala spolupráce s **Asociací podnikatelek a manažerek** v oblasti vzdělávání a dalších odborných akcí v kontextu EU. V listopadu 2004 byla realizována konference pod záštitou Ministerstva zemědělství **Podmínky pro podnikání a zaměstnávání občanů a občanek v členských státech v praxi**.

V rámci programu podpory občanských sdružení již několik let **Ministerstvo zdravotnictví** systematicky podporuje projekty zaměřené na problematiku ochrany zdraví a podpory zdravého životního stylu žen. V roce 2004 byla, mimo jiné, podpořena zejména následující občanská sdružení.

- **Bílý kruh bezpečí** (sdružení na pomoc obětem trestných činů) - na poradenskou činnost pro oběti trestných činů v České republice bylo poskytnuto 769 tis. Kč, na ediční činnost a vydávání Zpravodaje BKB byla poskytnuta částka 70 tis. Kč, a na přednáškovou činnost dotace ve výši 10 tis. Kč.
- Sdružení **Linky bezpečí** (pro děti a mládež v krizi) - na provoz linky bylo poskytnuto 750 tis. Kč vč. mzdových nákladů.
- Sdružení **Ochrana nenarozeného života** - na provoz poraden pro těhotné ženy a dívky v 15 městech bylo poskytnuto 1 700 tis. Kč, vč. mzdových prostředků; poradny vytváří činnost s dotací ministerstva v Ústí nad Labem, Žďáru na Sázavou, Frýdku Místku, Olomouci, Opavě, Prostějově, Rožnově pod Radhoštěm, Šumperku, Třebíči, Třinci, Veselí na Moravě, Zábřehu, Zlíně, Jeseníku a Praze.

V rámci plnění daného úkolu ministerstvo připravilo a vyhlásilo pro rok 2005 speciální dotační program **Zdravé stárnutí**, který navazuje na Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007, schválený usnesením vlády ČR č. 485/2002. Program je určen na podporu projektů měst, obcí a nestátních neziskových organizací, které se zabývají péčí o seniory a občany postižené chorobami spojenými s vyšším věkem. V rámci tohoto programu budou podle finančních možností podpořeny i aktivity ovlivňující životní styl a střední délku života v České republice.

Nejvýznamnější aktivitou **Ministerstva průmyslu a obchodu** v oblasti spolupráce s nevládními organizacemi je dlouhodobá spolupráce se čtyřmi asociacemi podnikatelek a manažerek, jejichž hlavním cílem je podpora projektů, řešících rovnost mužů a žen. Jedná se o **Asociaci podnikatelek a manažerek ČR, Středočeskou asociaci manažerek a podnikatelek, Jihočeskou asociaci podnikatelek a manažerek a Moravskou asociaci podnikatelek a manažerek**. Podpora, poskytnutá na základě výběrového řízení, činila maximálně 100 tisíc Kč pro jeden projekt. Účelem spolupráce s uvedenými asociacemi je podpora rozvoje podnikání žen v průmyslu, obchodu a ve službách, a to zejména v oblastech se zvýšenou mírou nezaměstnanosti. Ministerstvo průmyslu a obchodu předává asociacím aktuální informace o podporách podnikání v České

republice, o možnostech zahraniční pomoci, přehledy o státních programech, o **Operačním programu průmysl a podnikání** spolufinancovaném ze strukturálních fondů Evropské unie, statistické údaje o sektoru malého a středního podnikání atd.

V roce 2004 Ministerstvo průmyslu a obchodu zahájilo spolupráci se dvěma ze zmíněných asociací (**Asociace podnikatelů a manažerů ČR a Moravská asociace podnikatelů a manažerů**) na projektech v rámci programu Iniciativy Společenství EQUAL. Ministerstvo se zavázalo, že v případě udělení dotace bude v obou projektech vystupovat jako rozvojový partner. Dotace projektu **Europodnikatelka 21** Asociace podnikatelů a manažerů České republiky byla udělena. Rovněž i projekt Moravské asociace **Vytvoření systému podpory pro rozvoj ženského podnikání v ČR** získal v rámci programu EQUAL podporu.

Další významnou aktivitou byla účast Ministerstva průmyslu a obchodu na projektu **Role rovných příležitostí v prosperitě podniků**. Jedná se o průzkum sledující uplatňování genderové politiky ve firmách, realizovaný prostřednictvím nevládní organizace **Gender Studies o.p.s.**, v rámci dvouletého projektu podpořeného z programu EU Phare 2002. Ministerstvo průmyslu a obchodu participovalo na projektu formou účasti na soutěži o nejlepší genderově vyrovnanou firmu v ČR. Tato soutěž by měla pokračovat i v roce 2005.

Ministerstvo kultury uvedlo, že spolupracuje s řadou občanských sdružení a s mnoha dalšími institucemi v oblasti své působnosti, nicméně neuvedlo žádné konkrétní informace.

Ministerstvo dopravy i v roce 2004 spolupracovalo s nevládními organizacemi zabývajícími se rovnými příležitostmi žen a mužů. Pokračovala spolupráce s **Českým svazem žen**, která probíhala především při přípravě jednotlivých předpisů a nařízení. Ministerstvo dopravy nově navázalo spolupráci s **Nadací pro BESIP**, se kterou plánuje přípravu manuálu bezpečné jízdy pro ženy řidičky.

Při naplňování úkolů v rámci gender mainstreamingu **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** jsou oslovovány ke spolupráci i nestátní neziskové organizace a některé další organizace i právnické osoby a občanská sdružení. Zároveň jsou referentky pověřené problematikou rovnosti žen a mužů v gesci ministerstva členkami pracovních skupin vytvořených ke krátkodobým i dlouhodobým projektům napříč působností jednotlivých orgánů, například pracovní skupiny při Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Ministerstvu práce a sociálních věcí apod.

V roce 2004 byla velmi úzká spolupráce s nestátní neziskovou organizací **Gender Studies o.p.s.**, ředitelka této organizace byla na ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy zaměstnána na částečný úvazek.

Ministerstvo spravedlnosti, jako ústřední orgán státní správy pro soudy, státní zastupitelství, Vězeňskou službu České republiky a Probační a mediační službu a další výzkumné a vzdělávací organizace, je z věcného hlediska omezen ve spolupráci s ostatními ministerstvy, pokud jde o řešení problematiky rovných příležitostí mužů a žen. Ministerstvo nemá uzavřenou dohodu o stálé spolupráci s

nestátními organizacemi. Ke spolupráci však operativně dochází při přípravách právních předpisů (k ad hoc spolupráci dochází např. s **Bílým kruhem bezpečí**).

Co se týče další spolupráce při dosahování cílů genderové politiky, je spíše využívána spolupráce s ostatními resorty. Jde o účast na zpracovávání různých materiálů pro jednání vládních i nevládních složek. Realizuje se například spolupráce s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Radou hospodářské a sociální dohody na řešení otázky vymahatelnosti pracovního práva, kde se mohou promítnout i některé aspekty genderové politiky, z tohoto hlediska se jeví aktuální i spolupráce s Ministerstvem zdravotnictví v souvislosti s připravovanou zákonnou úpravou o zřízení detenčních ústavů.

Ministerstvo informatiky vyhlásilo na základě usnesení vlády č. 586/2004 o Hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím **12. října 2003** pro rok 2004 dotační řízení na podporu projektů v rámci programů Informační společnost a Vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů a **14. září 2004** pro rok 2005. Hodnotící komisí byly doporučeny k podpoře projekty vzdělávání v oblasti informačních a komunikačních technologií pro ženy vracející se po mateřské a rodičovské dovolené do práce a pro rodiny s malými dětmi.

Ministerstvo zahraničních věcí spolupracovalo s nevládní organizací **Gender Studies o.p.s.** na přípravě textu propagačního materiálu, týkajícího se účasti žen ve volebních systémech. Leták má být použit v souvislosti s kampaní zaměřenou na podporu veřejné diskuse o zavedení pozitivních opatření do připravovaného volebního zákona.

Od roku 2003 **Ministerstvo pro místní rozvoj** spolupracuje s neziskovou organizací **Gender studies o.p.s. a s Asociací podnikatelek a manažerek ČR** v záležitostech týkajících se prosazování rovných příležitostí uvnitř úřadu. V rámci připomínkového řízení při přípravě návrhů právních předpisů spolupráce zatím neprobíhala.

Ministerstvo obrany uvedlo, že spolupráce s nevládními organizacemi probíhala v roce 2004 především při zajišťování propagačních materiálů, zajišťování přednáškové činnosti v rámci vzdělávacích aktivit a účasti na odborných seminářích.

Konkrétně se jednalo o spolupráci s **Českým helsinským výborem**, s **Hnutím NESEHNUTÍ**, kdy došlo k využití materiálů vydaných v roce 2003 **Rovné příležitosti žen a mužů v zaměstnání a Rovné příležitosti dívek a chlapců ve vzdělání**. Na workshopu, který pořádala nadace Friedrich-Ebert Stiftung, prezentovala zaměstnankyně Ministerstva obrany výsledky projektu **Ženy armády České republiky**.

Úzká a aktivní spolupráce probíhala s **Výborem žen ozbrojených sil NATO**. Ve výboru má resort Ministerstva obrany jmenovanou stálou delegátku Armády ČR, která se účastnila spolu se dvěma pozorovatelkami všech aktivit výboru. Výsledky z jednání byly prezentovány v rámci resortních vzdělávacích aktivit.

Oprávněnost spolupracovat s nevládními organizacemi mají navrhovatelé právních předpisů, interních normativních aktů a zásadních rozhodnutí zakotvenu v

příslušném ustanovení Rozkazu ministra obrany. V hodnoceném období se spolupráce v tomto ohledu orientovala výhradně na sociální partnery, resp. odborové organizace působící v resortu obrany.

Zmocněnec vlády pro lidská práva jako předseda Rady vlády pro lidská práva a člen Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů průběžně spolupracuje s představiteli nevládního sektoru.

Ministerstvo práce a sociálních věcí úzce spolupracuje s většinou významných nestátních neziskových organizací zabývajících se problematikou rovných příležitostí žen a mužů. Těmto organizacím jsou zasílány k připomínkám materiály týkající se rovnosti žen a mužů. MPSV prostřednictvím nestátních neziskových organizací distribuuje publikace týkající se genderové problematiky.

V roce 2004 proběhlo na půdě Ministerstva práce a sociálních věcí setkávání pracovní skupiny osobností a organizací zabývajících se rodinnou tematikou, jejímiž členy byli i zástupci nevládních organizací. Cílem setkávání této koordinační skupiny pro 10. výročí Mezinárodního roku rodiny bylo vedení odborných diskusí na různá témata vážící se k rodině, generování podnětů a nápadů pro aktivity v rámci rodinné politiky, iniciace pro-rodinných opatření a projektů a zároveň přispění k lepší koordinaci těchto aktivit. Koordinační skupina sestává ze sedmi pracovních skupin zaměřených na dílčí oblasti týkající se rodinné problematiky (skupina analytická, náhradní rodinná péče, domácí násilí, mediální skupina, rodinné poradenství, slučitelnost rodiny a zaměstnání – rovné příležitosti, skupina koncepční). Výstupy ze shora uvedené aktivity byly použity při přípravě **Národní zprávy o rodině** a budou zohledněny při přípravě koncepce rodinné politiky ČR. Takto započaté setkávání ziskového a neziskového sektoru má vést i k zamyšlení nad tím, jaký význam má rodina pro společnost, jak se společnost o rodiny stará a co jim nabízí, potažmo, jak se rodinám věnuje stát a jak neziskový sektor.

Do práce v koordinační skupině a v jednotlivých pracovních skupinách se zapojily tyto neziskové organizace: **Asociace Center pro rodinu, Centrum pro rodinu a sociální péči Brno, Český svaz žen, Gender Studies o.p.s., Hnutí Fokoláre, ISIS – občanské sdružení pro pomoc dětem bez domova Olomouc, Klub dvojčat a vícerčat, Manželská poradna Brno, Národní centrum pro rodinu, Národní dobrovolnické centrum HESTIA, NROS – sbírka Pomozte dětem, Občanská poradna Hradec Králové, Občanský institut, Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Psychiatrické centrum Praha, o.p.s. ROSA, Růžová linka, Sdružení pěstounských rodin, Síť Mateřských center v ČR, Středisko komplexní terapie Liberec, Středisko náhradní rodinné péče, Středisko pro mládež Praha 12, Trialog, Unie katolických žen, YMCA-Živá rodina.**

V rámci činnosti skupiny zabývajících se náhradní rodinnou péčí byly v roce 2004 realizovány tyto aktivity:

- **Kampaň „Hledáme Vás, mámo, táto“** - celorepubliková kampaň proběhla s cílem oslovit co nejširší veřejnost při hledání vhodných rodičů ochotných přijmout děti z dětských domovů a nabídnout jim tak domov. Ve většině krajských měst republiky se objevily plakáty „Hledáme Vás, mámo, táto!“.

Současně byla na podporu kampaně vydána speciální publikace s názvem „**Průvodce nových rodičů**“ a leták „**Desatero pro nové rodiče**“.

- **Propagace „Domů na půli cesty“** - probíhala v průběhu celého roku 2004, a to prostřednictvím informačních letáků, putovní výstavy fotografií, koncertů aj.
- **„Den dětí a rodin v brněnské ZOO“** - zábavné odpoledne pro rodiny včetně rodin náhradních a romských, akce byla spolupořádána s Centrem pro rodinu a sociální péči v Brně
- **V. den pěstounských rodin v Ostravě** - v dopoledním bloku se uskutečnilo pět seminářů na následující témata:
 - *Vlastní a přijaté děti v náhradní rodině,*
 - *Zdravotně znevýhodněné dítě v náhradní rodinné péči,*
 - *Romské děti v neromských rodinách,*
 - *Výchovné problémy,*
 - *Dospívající v náhradní rodinné péči*

Zapojení skupiny do diskuse nad stávajícím systémem náhradní výchovné péče - zkušenosti s absolventy dětských domovů a výchovných ústavů, kteří v samostatném životě často selhávají a bez možnosti opřít se o rodinné zázemí propadají závislostem, bezdomovectví či prostituci, vedly neziskové organizace k vyvolání diskuse o stávajícím systému náhradní výchovné péče. **Občanské sdružení DOM**, provozovatel dnes již modelového domu na půli cesty v Praze, zahájilo projekt **Proměna**, který se zaměřuje na celkovou reformu systému péče o rodinu a dítě. Cílem je, aby děti vyrůstaly v původní, popř. širší či náhradní rodině a aby pobyt dítěte v instituci byl co možná nejkratší. Středisko náhradní rodinné péče zformulovalo své poznatky z praxe a výzkumů do prohlášení, které předložilo státním institucím. K tomuto prohlášení se připojili i členové skupiny.

Skupina zabývající se domácím násilím zaměřila v roce 2004 svou činnost na následující aktivity:

- ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi usilovat všemi dostupnými prostředky o zviditelnění problematiky domácího násilí se všemi souvisejícími aspekty (dle možností iniciovat, organizovat, podporovat mediální kampaně na dané téma, veřejnou i odbornou diskusi)
- oslovit co největší množství subjektů, které se problematikou domácího násilí zabývají, informovat je o existenci skupiny k **MRR+10** a nabídnout jim spolupráci
- zaměřit se na prevenci tohoto jevu, a to osvětovou činností u široké veřejnosti s cílem zvýšit citlivost vůči násilí, apelem na občanský princip (angažovanost namísto lhostejnosti a netečnosti), konáním vzdělávacích akcí pro různé cílové skupiny (např. profesní skupiny přicházející do kontaktu s potenciálními oběťmi domácího násilí, programy ve školách apod.), iniciováním odborné diskuse o zařazení tématu domácího násilí jako studijního předmětu v rámci univerzitního bakalářského studijního programu

- prosazovat nutnost urychlené úpravy legislativy umožňující efektivnější řešení případů domácího násilí a ochranu obětí
- uskutečnit několik odborných celostátních seminářů, konference a přednášky v různých městech ČR na téma domácího násilí
- v roce 2004 proběhl koncert: **Šansonem proti násilí**, který uspořádala organizace **proFEM**,
- byly vytištěny letáčky pro ženy – oběti domácího násilí, informující o možnostech kde získat pomoc a podporu
- **RŮŽOVÁ LINKA** vyhlásila u příležitosti 10. výročí výtvarnou soutěž pro děti na téma **Moje rodina**
- téma se podařilo více začlenit do pregraduální výuky řady vysokých i středních škol
- co se týká násilí na dětech, svými aktivitami se významně zapojily také **Linka bezpečí, dětské krizové centrum a Nadace Terezy Maxové**.

Pracovní skupina pro rodinné poradenství navázala ve své činnosti na téměř 15 let probíhající aktivity Asociace manželských a rodinných skupin. Hlavními směry její činnosti byla:

– participace na přípravě zákona o mimosoudní mediaci a formou vnějšího připomínkového řízení se podíleli také na přípravě zákona o sociálních službách

- zachování sítě poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Podařilo se zachovat a dále rozvíjet činnost více než 70 poraden, bylo diskutováno vytvoření vhodného organizačního rámce pro začlenění poraden v rámci nového územně správního členění, kdy řada poraden získala nového zřizovatele (poradny řeší ročně cca 30 000 případů, realizováno je zhruba 180 000 konzultací)

- participace ve vzdělávání a participace na dalším rozvoji oboru - členové pracovní skupiny participují na vzdělávacích programech pro pracovníky poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, přičemž cílem je udržení a rozvoj kvality poskytovaných služeb. Ve spolupráci s **Asociací občanských poraden a Asociací poraden pro zdravotně postižené** je ve stádiu příprav společný vzdělávací projekt podporovaný z prostředků EU

- podpora ohrožených rodin - v průběhu roku 2004 proběhlo několik pobytových akcí s cílem podpory zvláště ohrožených rodin, dva týdenní pobyty pro neúplné rodiny s dětmi a dva týdenní pobyty pro děti z dysfunkčních rodin, členové pracovní skupiny rovněž participovali na průběžném projektu **Programu Pět P** – pro děti s výchovnými a psychosociálními obtížemi

- spolupráce s tiskem, rozhlasem a televizí - členové skupiny pravidelně přispívají do řady periodik a jsou pravidelnými hosty v některých rozhlasových a TV pořadech

- aktivity zaměřené na širší veřejnost - v některých městech ČR se členové pracovní skupiny spolupodílejí na aktivitách pro veřejnost jako jsou: přednášky a besedy a dny otevřených dveří jednotlivých **Poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy**

Ministerstvo práce a sociálních věcí se také účastnilo 4. října 2004 *Národního kongresu Aliance proti domácímu násilí* s názvem **Nová praxe a nová legislativa** pořádaného sdružením Bílý kruh bezpečí, na kterém byly rovněž prezentovány organizace, které se pomocí obětí domácího násilí věnují.

Skupina zabývající se slučitelností rodiny a zaměstnání - rovných příležitostí soustředila svou práci na vytyčení a pojmenování jednak obtíží, ke kterým ve slučitelnosti práce v zaměstnání a v domácnosti dochází, jednak svou pozornost zaměřovala na podmínky, které jsou poskytovány společností a za nichž naplňují lidé svoje profesní a rodinná přání.

- členové skupiny uspořádali vedle běžné činnosti v rámci působnosti svých organizací *mezinárodní seminář s názvem Slučitelnost rodiny a zaměstnání – jak na to*, který se konal v červnu 2004 v Brně. Seminář se setkal s živým zájmem veřejnosti i místních médií.

Ministerstvo práce a sociálních věcí je úzce propojeno s Radou vlády pro rovné příležitosti žen a mužů a také s Radou vlády pro nestátní neziskové organizace. V případě obou zmíněných institucí je tak vytvořena možnost vyjádřit názor nestátních neziskových organizací ke všem zásadním rozhodnutím týkajícím se realizace čerpání finanční podpory z Evropského sociálního fondu. K posílení pracovních vazeb s nestátními neziskovými organizacemi došlo v průběhu roku 2004 také pořádáním seminářů v regionech NUTS II se zaměřením na program Phare 2003 a OP RLZ – operační program **Rozvoj lidských zdrojů**. Regionální pracovníci ministerstva spolupracují průběžně s nestátními neziskovými organizacemi činnými v oblasti rovných příležitostí, v roce 2004 to bylo především formou konzultací při přípravě projektů předložených v programu Phare 2003.

Ministerstvo životního prostředí uvedlo, že spolupracuje s nevládními organizacemi pouze na informativní bázi.

Plnění úkolu 1. 5.

1. 5. Využívat možností účasti v aktivitách a programech mezinárodních organizací, jejichž cílem či jedním z deklarovaných principů je rovnost mužů a žen.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně**

Centrum pro zahraniční pomoc **Ministerstva financí** je v České republice pověřeno koordinací programů pomoci EU Phare a Transition Facility a finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska.

Zásada rovných příležitostí je dána obecnými pravidly všech těchto programů a horizontálně uplatňována všemi nositeli příslušných grantů. V případě tzv. projektových fiší Phare a Transition Facility žadatelé potvrzují připravenost uplatňovat tuto zásadu v bodu 8 – rovné příležitosti. Stejnou zásadu budou nyní potvrzovat i žadatelé o grant z finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska, které jsou v České republice v současnosti připravovány k zahájení.

V oblasti rovnosti mužů a žen byl z prostředků Národního programu Phare 2001 realizován projekt - Zlepšení veřejného institucionálního mechanismu pro aplikaci, posílení a monitorování rovného zacházení s muži a ženami (*Improvement of the public institutional mechanism for applying, enforcing and monitoring equal treatment for men and women*).

Byla navázána spolupráce s *Ekonomickou komisí pro Evropu* Organizace spojených národů a jejím výsledkem bylo vyslání odborného zástupce ministerstva financí na *Regionální symposium aplikace gender mainstreamingu do ekonomických opatření* (*Regional Symposium on Gender Mainstreaming into Economic Policies*), které se uskutečnilo v lednu 2004 v Ženevě.

V rámci přípravy podkladů pro zpracování informativní metodiky gender budgetingu byla oslovena a své materiály následně zaslala řada mezinárodních organizací, které v oblasti rovnosti žen a mužů působí.

Resortní koordinátorka pro rovnost žen a mužů se pravidelně zúčastňuje seminářů a konferencí připravovaných nadací *Friedrich-Ebert-Stiftung*.

V roce 2004 byl na **Ministerstvu vnitra** ukončen twinningový projekt Phare Zavedení metody *Excellence Model* Evropské nadace managementu kvality (EFQM - European Foundation of Quality Management) do Policie České republiky, který probíhal ve spolupráci s Nizozemskem. Projekt bude implementován do všech složek Policie ČR. Součástí managementu kvality v policejní práci orientované na občana, která se uplatňuje v policejních sborech zemí EU, je prosazování rovnosti mužů a žen.

V Národním programu Phare 2004 byl schválen projekt Ministerstva vnitra České republiky a Policie České republiky ***Posilování boje proti obchodu s lidmi***. Ve spolupráci se zahraničními experty jsou vytvářeny jednak specializační kurzy k problematice obchodu s lidmi, jednak jsou přizpůsobovány vzdělávací osnovy policejního školství tak, aby odrážely moderní a proaktivní policejní přístup k obchodování s lidmi.

Ministerstvo vnitra je gestorem programu Evropské unie ***DAPHNE II***. V České republice. Z toho vyplývá jeho povinnost rozšiřovat informace o programu a v omezené míře i poskytovat poradenství. Odbor prevence kriminality zveřejnil informaci o programu DAPHNE II na svých internetových stránkách. Dále prostřednictvím Republikového výboru pro prevenci kriminality informoval o programu ostatní resorty a vede přehled o předkládaných projektech a jejich úspěšnosti.

V resortu **Ministerstva zemědělství** v roce 2004 pokračuje projekt **Leader ČR**, což je národní program na poskytování dotací ze státního rozpočtu a je paralelou k evropské iniciativě **Leader+**. Principy rovnosti jsou zahrnuty v samostatném podopatření, a to konkrétně při výběru projektů pomocí kritérií hodnotících stav a dopady na rovnost příležitostí mužů a žen.

Dalším programem jehož se Ministerstvo zemědělství účastní je programový dokument **Horizontální plán rozvoje venkova**. Princip rovnosti je zohledněn na úrovni každého opatření či podopatření. Spolufinancován je ze Strukturálních fondů.

Úsek lesního hospodářství ministerstva zemědělství participoval na mezinárodním projektu vysláním jedné zástupkyně na seminář, který byl zaměřen na ženy pracující v lesním hospodářství. Konal se pod společnou patronací Švédska a Norska v těchto zemích. Financován byl ze zdrojů Ministerstva zemědělství.

Ministerstvo zdravotnictví v současné době plní povinnosti dané Akčním programem pro oblast veřejného zdraví, dále participuje v programech *Phare* a *Transition Facility*. Připravuje se také na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a z finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska, v delší výhledové perspektivě i z finanční pomoci Švýcarska. Jediným specifitěji zaměřeným programem EU pro oblast rovných příležitostí je **Operační program lidské zdroje** (v rámci kterého hrají rovné příležitosti mužů a žen klíčovou úlohu), popř. program *EU Equal*. Hlavní gesci těchto programů má ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo zdravotnictví je spolugestorem pouze u podkapitoly zdravotně handicapovaní a postižení.

V resortu **Ministerstva průmyslu a obchodu** je princip rovnosti mužů a žen sledován Monitorovacím výborem **Operačního programu Průmysl a podnikání** (OPPP). Je kladen důraz na zvyšování počtu žen jako členek tohoto výboru. Ze strany řídicího orgánu OPPP byl uplatněn požadavek na jmenování zejména žen, tak, aby bylo dosaženo rovnoměrného zastoupení obou pohlaví.

Pracovnice **Ministerstva dopravy** se zúčastnila mezinárodního semináře **O rovnosti žen a mužů** pořádaného ve spolupráci s Evropskou odborovou organizací v dopravě 1. - 2. prosince 2004.

Ministerstvo informatiky se přihlásilo k programu *e-Europe 2003 a 2005* k podpoře rozvoje informační společnosti Společného programu států EU. V roce 2003 zahájilo **Národní program počítačové gramotnosti**, který pokračoval v roce 2004. Cílem výukového programu, který probíhá v internetových kavárnách, knihovnách a některých školách je umožnit každému občanovi naučit se základům práce s počítačem a získat základní orientaci při práci na internetu. Program prosazuje rovnost podílu mužů a žen na relevantním vzdělávání a výcviku praktických dovedností a tím podporuje i vyšší možnost uplatnění žen na trhu práce. Kursem dosud prošlo 45 000 účastníků, z toho 60% žen.

Zástupkyně **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** je členkou pracovní skupiny při Evropské komisi, ředitelství pro vědu a výzkum, která se zabývá problematikou postavení žen ve vědě a výzkumu v evropském prostoru.

Zástupkyně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v této oblasti zastupuje vědeckou komunitu žen v ČR, spolupracuje s českou pracovní komisí pro ženy a vědu ustavenou při ministerstvu pro řešení problémů žen-vědkyň, výzkumných a vývojových pracovníků a mladých vědeckých pracovníků. Uvedená komise spolupracuje s Radou vlády ČR pro vědu a výzkum a s odbornou komisí, jež připravuje návrh politiky vědy a výzkumu v ČR.

Účast žen i mužů v mezinárodních vědeckých aktivitách je statisticky sledována a jejich podíl zhruba odpovídá poměru mužů a žen ve vědecké komunitě v ČR.

Na ministerstvu pokračuje od roku 2001 projekt vzniklý v 6. Rámcovém programu *EUPRO*, v rámci kterého vzniklo **Národní kontaktní centrum ženy + věda** jako informační, koordinační a servisní centrum nejen na národní úrovni, ale také na úrovni EU. Mezi jeho hlavní aktivity patří:

- včleňování genderových dimenzí do 6. a 7. Rámcového programu EU
- vytváření databází žen – vědkyň a sítě tzv. *žen měsíce*
- vydávání odborného časopisu pro gender a vědu
- podpora zvyšování podílu žen ve vědě
- podpora žen a mladých lidí ve vědě v ČR, provozování internetových stránek pro mladé ve vědě, genderová destereotypizace a zvyšování atraktivity vědecké práce mezi studenty středních škol ,
- mezinárodní spolupráce s obdobně zaměřenými organizacemi.

Národní kontaktní centrum získalo jako koordinátor velký projekt od Evropské komise - spuštění nového mezinárodního centra na podporu žen a mladých lidí ve vědě. Projekt je financovaný Evropskou komisí v rámci 6. Rámcového programu a jeho cílem je stimulovat diskusi o postavení žen a mladých lidí ve vědě a vyvíjet nástroje, které budou mít za cíl jejich snazší zapojení do evropských výzkumných struktur. Národní kontaktní centrum se zapojilo také jako spolupracující partner do projektu *EOWIN ERA-NET* pod záštitou Evropské komise, což je projekt na koordinaci národních politik na podporu žen ve vědě vedený Německem.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se také jako jeden z hlavních partnerů podílí na přípravě dokumentu Program Iniciativy Společenství *EQUAL (CIP EQUAL)*, jehož hlavním cílem je prosazování inovativních nástrojů řešení stávajících problematických oblastí souvisejících s diskriminací a nerovnostmi na trhu práce.

Vysoké procento účasti je rovněž v zahraničních vzdělávacích projektech *Socrates* a *Comenius* (zde se účastní cca 15% mužů a 85% žen). Asistentské pobyty na zahraničních školách pro budoucí učitele jazyků *Comenius Lingua* využívá cca 25% mužů a 75% žen.

Ministerstvo spravedlnosti v roce 2003 nevyužilo možnosti účasti v aktivitách a programech mezinárodních organizací, které by se týkaly problematiky rovného postavení mužů a žen. Členka Rady vlády pro rovné příležitosti mužů a žen a pracovnice ministerstva pověřená danou problematikou se zúčastnily školení a seminářů pořádaných k problematice rovných příležitostí.

V roce 2004, u příležitosti vstupu České republiky do Evropské unie musela ČR jmenovat zástupce do mnoha institucí a orgánů EU. Ve většině případů se jednalo o politickou nominaci a **Ministerstvo zahraničních věcí** tudíž nemělo pravomoc zasahovat kromě dohlížení nad dodržením stanovených jmenovacích procedur.

V mnohých případech však ministerstvo má možnost ovlivnit definování kritérií pro výběr některých kandidátů, např. ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, *Asociací krajů* a *Svazem měst a obcí* napomohl začlenění kritéria rovného zastoupení žen a mužů do kritérií výběru zástupců České republiky ve *Výboru regionů*. Tento postup je v současné době v procesu institucionalizace, na němž hodlá Ministerstvo zahraničních věcí aktivně spolupracovat i v roce 2005.

Ministerstvo zahraničních věcí je odpovědné za přípravu pozice České republiky k evropské ústavní smlouvě, jejíž součástí je i *Evropská charta lidských práv* obsahující normy na ochranu a podporu rovnosti žen a mužů. Připravuje rovněž stanoviska České republiky v otázce dalšího rozšíření Evropské unie o Chorvatsko, Turecko, Rumunsko a Bulharsko. V této oblasti své zodpovědnosti Ministerstvo zahraničních věcí trvá na podmínce dodržování lidských práv a potažmo také na dodržování rovných příležitostí pro ženy i muže.

V souvislosti s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů EU má **Ministerstvo pro místní rozvoj** dvojí úlohu:

- a) je orgánem zodpovědným za celkovou koordinaci pomoci ze strukturálních fondů;
- b) řídí a administruje jeden z programů - *Společný regionální operační program* a *Jednotný programový dokument*

Ministerstvo pro místní rozvoj zajišťuje v rámci politiky Evropského společenství rovnost mužů a žen. Princip rovných příležitostí je chápán též jako horizontální priorita, kterou musí zohledňovat všechny programy podpořené z prostředků strukturálních fondů bez ohledu na své zaměření. Z toho důvodu vznikla v červenci 2004 metodická příručka ***Manuál horizontálních priorit***, dle kterého má každý projekt usilující o podporu ze strukturálních fondů povinnost klasifikovat svůj vliv na rovné příležitosti. Klasifikační škála je následující:

- projekt je zaměřen na rovné příležitosti
- projekt má pozitivní vliv
- projekt je k rovným příležitostem neutrální

Druhem osvětové aktivity Ministerstva pro místní rozvoj bylo zřízení sekce *horizontální priority* na internetových stránkách ke strukturálním fondům v ČR – www.strukturalni-fondy.cz/. Zde jsou žadatelům/žadatelkám poskytovány informace typu, jaká opatření strukturálních fondů jsou zaměřena přímo na podporu rovných příležitostí žen a mužů, jaké je třeba podniknout kroky při tvorbě projektu tak, aby byl pozitivní k rovným příležitostem, odkazy na odborné subjekty apod. Konkrétní údaje mapující dopad aktivit strukturálních fondů na rovné příležitosti z dlouhodobého

hlediska budou obsahem evaluačních zpráv, které budou zveřejňovány na výše uvedených webových stránkách.

V dokumentech Společného regionálního operačního programu se rovné příležitosti objevují vedle sociální integrace jako jedna z horizontálních priorit. Mezi opatření, která mají úzkou vazbu na tento princip, patří např. *Podpora sociální integrace v regionech*.

Ministerstvo práce a sociálních věcí uspořádalo ve spolupráci s Evropskou unií v rámci Komunitárního programu spojeného s Rámcovou strategií Společenství k rovnosti žen a mužů **Konferenci o rovnosti žen a mužů**, která se konala 23. listopadu 2004 v Kongresovém centru Praha.

Pracovnice ministerstva je členkou *pracovní skupiny Rady Evropské unie* v otázce rovnosti žen a mužů. V roce 2004 se podílela na tvorbě nových směrnic EU. Směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování byla přijata a dále se projednává návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady EU o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení s ženami a muži v oblasti zaměstnání a povolání.

V rámci operačního programu Rozvoj lidských zdrojů v implementaci ESF uspořádali zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí 10. listopadu 2004 specificky zaměřený seminář k rovným příležitostem pro pracovníky implementačních útvarů pověřených Úřadů práce, pracovníky Krajských úřadů a dalších složek, kteří se touto problematikou zabývají, nazvaný **Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce** s přednášejícími experty České republiky a Velké Británie.

Zástupci ministerstva v listopadu 2004 koordinovali mezinárodní konferenci **Perspektivy rodinné politiky v ČR**, které se zúčastnila řada mezinárodních expertů na problematiku rodinné politiky.

Odborní pracovníci Ministerstva práce a sociálních věcí zajišťují zastoupení České republiky ve **Výboru expertů pro děti a rodinu** zasedajícím při Radě Evropy. V rámci tohoto orgánu budou ustanoveny dvě pracovní skupiny zaměřené svou činností na problematiku rodičovství dotčeného chudobou a sociálním vyloučením a na roli rodičů při potírání násilí, kterému jsou vystaveny děti. Výsledkem činnosti Výboru by mělo být vypracování doporučení členským státům, jak čelit výše uvedeným negativním jevům, jimž jsou rodiny vystaveny.

Expert z Ministerstva práce a sociálních věcí se zúčastnil mezinárodní konference **Ženy a muži v rozšířené Evropě**, která se konala ve dnech 1. – 3. 4. 2004 na Maltě a přednesl zde příspěvek zaměřený na otázku gender mainstreamingu v rámci *Memoranda o sociálním začleňování* a přípravy *Národního akčního plánu sociálního začleňování* a dále pak na jeho institucionální zabezpečení v České republice. Uvedli také Priority a postupy Ministerstva práce a sociálních věcí při prosazování rovnosti žen a mužů na rok 2004 vztahující se k otázkám sociální ochrany a sociálního začleňování.

Odborná pracovnice ministerstva se zúčastnila mezinárodního semináře

Politika gender mainstreamingu pro vládní úředníky, který se konal v roce 2004 v Japonsku, a který pořádala mezinárodní vzdělávací instituce JICA.

Zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí se zúčastnili konference **Rozmanitost a zapojení: cesty budoucího vývoje rovnosti žen a mužů**. Konference se konala v Nizozemí a hlavním obsahem byla problematika žen – imigrantek v různých zemích EU. Výstupy z konference budou ministerstvem práce a sociálních věcí využity k řešení specifických problémů žen – imigrantek na úrovni Evropské unie.

Ministerstvo kultury, Ministerstvo obrany ani Ministerstvo životního prostředí se v roce 2004 nezúčastnilo programu žádné mezinárodní organizace, jejímž cílem či jedním z deklarovaných principů je rovnost mužů a žen, respektive plnění výše uvedeného úkolu ve své zprávě neuvedlo.

Plnění úkolu 1. 6.

1. 6. Zahájit či pokračovat ve vzdělávacích aktivitách v oblasti lidských práv se zřetelem na rovnost příležitostí mužů a žen a na metody určené k dosažení genderové rovnosti. Zajistit, aby se uvedeného vzdělávání zúčastnili všichni koncepční pracovníci a pracovníci s rozhodovacími pravomocemi a další odborní pracovníci.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 12. 2004**

Od roku 2004 je do vstupního vzdělávání zaměstnanců **Ministerstva financí** zařazen samostatný blok **Politika rovných příležitostí mužů a žen v ČR**. Noví zaměstnanci se v něm seznamují se všemi aspekty rovnosti příležitostí od základních pojmů až po českou a evropskou legislativu a konkrétní aplikaci v podmínkách Ministerstva financí. Toto vstupní vzdělávání proběhlo během roku čtyřikrát a povinnost zúčastnit se ho mají všichni nově nastoupivší zaměstnanci Ministerstva financí. Problematika nediskriminace byla rovněž součástí Programu vzdělávání vedoucích zaměstnanců Ministerstva financí.

Problematika lidských práv a rovnosti příležitostí je integrována také v programu **TaxTest** pro pracovníky územních finančních orgánů, kde je tomuto tématu věnována časová dotace 4 hodiny a shrnutí v třicetiminutovém závěrečném prezenčním bloku. Obsahem je historický exkurs (vývoj chápání lidských práv od Francouzské revoluce až po Listinu základních práv a svobod), dále novela Občanského soudního řádu (přenos důkazního břemene v případech diskriminace z důvodu pohlaví, včetně domácího násilí), Etický kodex zaměstnanců veřejné správy a seznámení s možnostmi přístupu k judikátům z oblasti rovných příležitostí. Oblast rovných příležitostí je dokonce součástí závěrečného testu v jednom z typů kurzu. Uvedeným vstupním vzděláváním prochází ročně cca 550 zaměstnanců územních finančních orgánů.

Kromě toho proběhl v únoru 2004 rozsáhlý specializovaný seminář pro vedoucí zaměstnance personálních útvarů z územních finančních orgánů

Dodržování a prosazování rovného postavení mužů a žen v podmínkách územních finančních orgánů, ve kterém byli účastníci seznámeni s legislativou České republiky i Evropské unie v uvedené oblasti a tyto principy byly dále prakticky aplikovány do oblasti jednání s lidmi.

V říjnu a v listopadu 2004 se uskutečnily dva běhy semináře ***Politika rovných příležitostí a ochrana lidských práv v České republice*** pro ředitele z odloučených pracovišť Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Náplní seminářů bylo seznámení s hlavními principy a legislativou v oblasti dodržování lidských práv a prosazování rovnosti žen a mužů v České republice i v Evropské unii. Seminářů se zúčastnilo celkem 71 manažerů Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Problematika diskriminace je rozpracována rovněž v systémovém vzdělávání pracovníků celní správy.

Kromě výše uvedeného se konala i řada vzdělávacích aktivit Ministerstva financí určených veřejnosti (semináře pro Český svaz žen, Ministerstvo dopravy a Masarykovu univerzitu a dále celostátní konference ke zveřejnění Informativní metodiky rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů). Ministerstvo financí se rovněž podílelo na přípravě e-learningového programu pro úředníky veřejné správy.

V návaznosti na I. část školení pro řídící a koncepční pracovníky **Ministerstva vnitra** zaměřeného na Evropský sociální model, včetně závazku prosazovat genderovou rovnost a rovné příležitosti pro ženy a muže, které proběhlo v roce 2003, se v roce 2004 uskutečnila další přednáška na téma ***Mobbing, bossing a sexuální obtěžování***, dotýkající se i stereotypů v myšlení o roli muže a ženy. Přednáška se setkala s velkým zájmem (42 účastníků).

Střední policejní školy Ministerstva vnitra a školní policejní střediska Policie ČR začlenily trvale problematiku rovného postavení mužů a žen ve společnosti do učebních osnov nebo učebních plánů.

V průběhu roku 2004 se dále uskutečňovaly díky spolupráci zejména s ředitelstvími služeb uniformované policie specializační kurzy další odborné přípravy příslušníků policie, ve kterých jsou zahrnuty aspekty rovnosti žen a mužů v tématech dotýkajících se oblastí komunikace s občany, komunikace nadřízený a podřízený, hodnocení policistů apod. Obdobně jsou tato témata obsažena i ve specializačních kurzech pro nižší management služby dopravní a pořádkové policie a nižší management služby cizinecké a pohraniční policie. Tyto kurzy jsou již tradičně realizovány ve středních policejních školách Ministerstva vnitra v Brně a Holešově.

Ve Školním policejním středisku Brno je problematika rovnosti žen a mužů zaměřena zejména na témata gender a společnost, pohlaví a sociální role, psychologie mužů a žen a pod. Jedna z pracovníků střediska je zakládající členkou ***Bílého kruhu bezpečí***, působí zde trvale jako poradkyně. Při výuce studentů i policistů jsou policisté vedeni k vhodnému přístupu a pomoci obětem trestných činů i obětem domácího násilí. Za důležitou složku je považována komunikace a vhodné jednání s obětí. Zvýšená pozornost je věnována změně stereotypů v myšlení policistů, v jejich

přístupech k problematice rovného postavení žen a mužů a citlivého přístupu k obětem domácího násilí.

V roce 2004 se uskutečnil povinný specializační kurz pro pracovníky kontrolních pracovišť Policie ČR, který je částečně rovněž zaměřen na dodržování lidských práv, komunikaci s občany apod.

V roce 2004 proběhly semináře ***Ochrana práv žen a zajištění rovnosti mužů a žen*** v programu vzdělávání středního managementu, vzdělání o lidských právech a výchově k nim. Dále se uskutečnily semináře ***Základy pracovního práva a odměňování zaměstnanců*** na téma ***Rovná práva mužů a žen, zákaz diskriminace, garance rovného zacházení, gender přístup***, seminář na SPŠ MV v Praze pro učitele středních policejních škol Ministerstva vnitra a instruktory školních policejních středisek Policie ČR ***Policejní přístup k násilí v rodině*** organizovaný Střediskem pro lidská práva a profesní etiku a vedený rakouskými lektorkami, seminář ***Prezentace multimediálních výukových programů na CD ROM pro profesní výcvik policistů***.

Během měsíce srpna 2004 byly zpracovány další tři výukové multimediální programy s manuály s tematikou ***Použití síly a zbraní, Práce policie ve spolupráci s veřejností a Jednání s oběťmi***.

13. října 2004 se zúčastnili vybraní učitelé semináře ***Postavení žen v Evropě - Ženy v politice EU*** na Francouzském institutu při velvyslanectví Francouzské republiky.

Policie ČR MŘ Brno vypracovalo projekt, jehož účelem je vyšší efektivita policie při boji s jevem domácího násilí. V rámci tohoto projektu zatím vznikla předběžná metodika. Dále vzniká celá řada materiálů, které by do budoucna měly sloužit pro účely důkladného proškolení policistů k problematice domácího násilí, jakož i k praktickému využití u zjištěných případů domácího násilí.

Dále v roce 2004 byly vytvořeny manuály pro policisty při kontaktu s obětí trestného činu se zaměřením na oběti domácího násilí, byly vytvořeny letáky pro občany s telefonním číslem nonstop ***Dona linky Bílého klubu bezpečí*** pro pomoc obětem domácího násilí, byla zkvalitněna evidence případů domácího násilí a jejich pravidelné vyhodnocování, ve spolupráci s odborem sociálně-právní ochrany dětí a Městskou policií Ostrava se uvedla do praxe nová forma úředního záznamu pro oznamování případů domácího násilí v rodinách s dětmi.

Na **Ministerstvu zemědělství** jsou pracovníci s rozhodovacími pravomocemi a koncepční pracovníci obou pohlaví vzděláváni v oblasti lidských práv, resp. rovných příležitostí žen a mužů formou seminářů, osvěty, aktuálních informací, samostudiem, konkrétními publikacemi z Ministerstva práce a sociálních věcí a Evropské unie.

Nově nastupující zaměstnanci absolvují přednášku a seznámení s právními a morálními normami s ohledem na lidská práva, resp. rovnost mužů a žen. Včetně vysvětlení základních pojmů z oblasti problematiky rovnosti žen a mužů.

V resortu **Ministerstva zdravotnictví** je vzdělávání v oblasti lidských práv zařazeno do specializačního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků,

kteřé je uskutečňováno **Národním centrem ošetr̄ovatelství** a nelékařských zdravotnických oborů v Brně. Do specializačního vzdělávání je zařazena problematika právní, oblast sociální pomoci, problematika intervence medicínské, ošetr̄ovatelské a psychologické. Tato tématika je ve velké míře zařazována převážně do specializačních kurzů pro všeobecné sestry a porodní asistentky.

Do připravovaného specializačního programu pro pedagogy na středních zdravotnických školách a vyšších zdravotnických školách je zařazen modul **Multikulturní ošetr̄ovatelství a Rovnost mužů a žen z aspektu gender.**

Dále jsou pořádány jednotlivé semináře pro manažery ošetr̄ovatelské péče a vyučující na zdravotnických školách i sestry s problematikou násilí, zohledňující oblast domácího násilí, násilí páchaného na ženách, mužích, dětech, seniorech včetně doporučení a právních dopadů, sociální pomoci, medicínské, ošetr̄ovatelské a psychologické intervenci.

Dále ministerstvo participovalo na **Semináři ke Světovému dni AIDS 2004 ženy, dívky HIV a AIDS**, kde byla pozornost zaměřena především na diskriminaci, násilí, mobbing především vůči ženám v souvislosti s HIV a AIDS. Opakovaně byly pořádány kurzy **Zvládání agresivního pacienta, Děti ve Zvláštních dětských zaříceních** (jesle, stacionáře, dětská centra, kojenecké ústavy a dětské domovy do 3 let věku) **na počátku 21. století, Péče o dítě v ohrožení**. Na přípravě těchto kurzů spolupracuje Národní centrum ošetr̄ovatelství a nelékařských zdravotnických oborů s Policií ČR a nevládními organizacemi např. *Bílý kruh bezpečí, Liga lidských práv, Spondea o.p.s., Centrum pro týrané, zneužívané a ohrožené děti*.

Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví připravoval ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí v roce 2004 kurz **Zdravotnictví a genderová rovnost**, který zahrnoval resortní priority a postupy, právní zabezpečení a rizika v oblasti rovných příležitostí ve zdravotnictví, avšak pro malý počet zájemců se neuskutečnil. Na 2. pololetí roku 2005 je plánován podobný kurz pod názvem **Genderová problematika ve zdravotnictví**.

Škola veřejného zdravotnictví v roce 2003 - 2004 pořádala kurzy - **Nerovnosti ve zdraví, Rodina a zdraví a Lidská práva a etika ve zdravotnictví**.

Pro rok 2005 je plánován kurz **Sociální determinanty zdraví – sociální exkluze a zdraví** (specifika zdravotní péče o nezaměstnané, osoby bez přístřeší, migranty, etnické minority a další marginální sociální skupiny, stigmatizace a sociální vyloučení; sociální inkluze, zplnomocňování, vyrovnávání příležitostí jako metoda podpory zdraví).

Na Ministerstvu průmyslu a obchodu se problematice rovných příležitostí v rámci vzdělávání věnuje trvalá pozornost. V lednu 2004 se na Ministerstvu průmyslu a obchodu uskutečnil seminář pro zaměstnance ministerstva a dalších pozvaných resortů (Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu) **Rovné příležitosti mužů a žen v přípravě na strukturální fondy EU v ČR**. Toto téma bylo vybráno s ohledem na věcnou působnost Ministerstva průmyslu a obchodu i vzhledem k aktuálnosti problematiky.

Od března 2004 jsou v rámci povinného vstupního vzdělávání e-learningovou formou noví zaměstnanci ministerstva seznamováni s problematikou rovných příležitostí mužů a žen v bloku nazvaném ***Uplatňování rovnosti mužů a žen v pracovních podmínkách***.

Vzdělávání zaměstnanců v oblasti rovných příležitostí žen a mužů je prováděno na **Ministerstvu kultury** v rámci vstupního vzdělávání, jehož součástí je rovněž závěrečný test nabytých znalostí. Pro všechny koncepční zaměstnance a zaměstnance s rozhodovacími pravomocemi byl v roce 2003 uspořádán specializační seminář. Do konce roku 2004 bylo administrativně zajištěno konání dalšího semináře pro výše uvedené zaměstnance k prohloubení znalostí uvedené problematiky. V prvním pololetí 2005 budou proškoleni další odborní zaměstnanci.

Ministerstvo dopravy pokračovalo ve vzdělávacích aktivitách pro všechny pracovníky resortu i v roce 2004. V prosinci 2004 se uskutečnil vzdělávací kurs ***Rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů – gender budgeting***. Školení bylo určeno vedoucím zaměstnancům a zaměstnancům, do jejichž činnosti tato problematika spadá. Účastnilo se ho 74 pracovníků.

Ministerstvo informatiky podporuje vzdělávání vlastních zaměstnanců v oblasti rovného přístupu a ovlivňování jejich pozitivních postojů. V roce 2004 byl realizován seminář ***Rovné příležitosti mužů a žen*** se zvláštním zřetelem na rozvoj informační společnosti pro zaměstnance ministerstva. Obsahově a lektorsky byl zabezpečen ve spolupráci se Sociologickým ústavem Akademie věd ČR a Národním vzdělávacím fondem. Seminář se zabýval politikou rovných příležitostí v praxi národních a evropských politik v oblasti rozvoje informační společnosti.

Zaměstnanci ministerstva jsou dle potřeby průběžně zařazováni do vzdělávacích aktivit, zabývajících se lidskými právy včetně témat uplatňování rovného přístupu mužů a žen ke všem společenským aktivitám.

Na **Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy** byl v roce 2004 připraven seminář pro zaměstnance ministerstva ***Rovnost mužů a žen***, který se uskutečnil ve středu 24. listopadu 2004 a byl určen pro střední management a ostatní zaměstnance ministerstva. Účastníci semináře obdržely podkladové materiály k semináři vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí.

V oblasti vzdělávání **Ministerstva spravedlnosti** byl ve II. pololetí roku 2004 ve spolupráci s oddělením rovnosti žen a mužů Ministerstva práce a sociálních věcí uspořádán pro zaměstnance Ministerstva spravedlnosti seminář zaměřený na obecnou problematiku a základní pojmosloví v oblasti rovných příležitostí žen a mužů. V rámci semináře byly prezentovány jednotlivé aspekty této problematiky a objasněny základní pojmy.

Vzdělávání zaměstnanců Vězeňské služby České republiky je prováděno v rámci programu Celoživotního vzdělávání, zajišťovaného Institutem vzdělávání Vězeňské služby České republiky.

V průběhu roku 2004 Generální ředitelství Vězeňské služby zajistilo proškolení svých zaměstnanců z hlediska nové právní úpravy, týkající se problematiky zákazu

diskriminace. Současně, s cílem zajistit vzdělávání koncepčních pracovníků a dalších odborných zaměstnanců, se zúčastnilo téměř 100 zaměstnanců Vězeňské služby České republiky výukového programu s tématem rovného zacházení v právu Evropských společenství, v českém právním řádu a k objasnění úkolů politiky rovného zacházení a činnosti Rady vlády pro rovné příležitosti.

Vedoucí zaměstnanci a zaměstnanci Probační a mediační služby odpovědní za komunikaci se sdělovacími prostředky absolvovali v letošním roce v rámci projektu Phare speciální školení pod vedením expertů z Velké Británie, která byla zaměřena jednak na rozvoj manažerských dovedností a kompetencí, tak i na vytváření národních i regionálních PR aktivit a komunikační strategie. Problematika genderové rovnosti se probíranými tématy prolínala, pro britské kolegy je téma prosazování rovných příležitostí jednou z významných dlouhodobých priorit.

Zařazení problematiky rovných příležitostí mužů a žen není realizováno s ohledem na finanční rozpočet Justiční akademie jako samostatné vzdělávací téma, ale stalo se součástí vzdělávacích akcí s profesně resortní orientací. Uvedená problematika byla začleněna do seminářů a kurzů určených pro soudce, státní zástupce, zaměstnance probační a mediační služby, seminářů organizovaných pro justiční management. Trvale se toto téma stalo součástí povinných vzdělávacích modulů určených pro přípravu justičních a právních čekatelů. Obsahovou náplní těchto seminářů je objasňování základních termínů, historie a vývoje problematiky rovných příležitostí, objasnění cílů a nástrojů genderové politiky.

Při přípravě plánu na nový školní rok přihlížela Justiční akademie také k požadavku zajistit vzdělávání a informovanost všech zaměstnanců resortu. Zapojila se do výzkumných prací, mimo jiné podporou a iniciací učebnice ***Domácí násilí***, kterou vydává ve vlastní edici. Justiční akademie dále pokračovala ve vzdělávání všech cílových skupin v oblasti lidských práv se zřetelem na rovnost příležitostí mužů a žen v semináři ***Závažná trestná činnost proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti***, v semináři ***Pracovní spory, v Aktivu pro státní zástupce a soudce k nové úpravě soudnictví pro mladistvé***, dále v seminářích katedry justičního managementu, mimo jiné v seminářích ***Osobnost v zátěži***, byla tematika uváděna v samostatných blocích nebo jako diskusní část. Tematika rodiny, vztahů a řešení genderové politiky byla zařazena také v jazykových kurzech němčiny, angličtiny.

Problematika rovných příležitostí mužů a žen je součástí seminářů a kurzů pořádaných Justiční akademií ve školním roce 2004-2005 a je trvale zařazena do plánu vzdělávacích akcí Justiční akademie pro soudce a státní zástupce a pro justiční a právní čekatele.

Ministerstvo životního prostředí zařadilo v rámci vzdělávacích aktivit v oblasti lidských práv problematiku rovných příležitostí mužů a žen. Toto vstupní vzdělávací školení je povinné pro všechny zaměstnance a informuje o problematice rovných příležitostí pro muže a ženy a metodách uplatňování této rovnosti v praktickém životě.

Zaměstnanci **Ministerstva zahraničních věcí**, kteří vyjíždějí do zahraničí, jsou v rámci své přípravy zaškolováni v oblasti lidských práv v rámci *Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen*.

Vzdělávání vedoucích i ostatních pracovníků probíhalo v roce 2004 průběžně v rámci **Kurzu evropských záležitostí**, problematika rovnosti mužů a žen byla zařazena i do vzdělávacích kurzů pořádaných *Diplomatickou akademií*.

Ministerstvo pro místní rozvoj pro všechny nově nastupující zaměstnance od roku 2003 do obsahu povinného programu vstupního vzdělávání zahrnulo problematiku Rovných příležitostí mužů a žen.

V hodnoceném období se na **Ministerstvu obrany** uskutečnily tyto konkrétní vzdělávací aktivity:

- Ve spolupráci se *Sociologickým ústavem AV ČR* proběhl dne 8. 10. 2004 III. přednáškový cyklus pro vedoucí a koncepční zaměstnance, ale i ostatní zaměstnance Ministerstva obrany na téma **Rovné příležitosti mužů a žen z pohledu muže – postavení muže v rodině**. Počet zúčastněných - 85 zaměstnanců. Součástí přednáškového cyklu byla rovněž presentace stálé delegátky Armády ČR ve Výboru žen v ozbrojených silách NATO.
- Vedoucí zaměstnanci sekcí Ministerstva obrany zařadili do programu svého velitelského shromáždění nebo metodického dne přednášku na téma **Rovné postavení mužů a žen v resortu Ministerstva obrany**. Přednáška obsahovala přehled právní úpravy, přehled opatření přijatých v resortu obrany k zajištění rovnosti mužů a žen, objektivní genderovou analýzu podílu mužů a žen v resortu obrany včetně komentáře a porovnání s genderovou analýzou za předcházející období. Zvláštní pozornost byla věnována vývoji obsazenosti vedoucích a ostatních systemizovaných míst ženami v Armádě ČR a na Ministerstvu obrany.
- Na nižších stupních řízení a velení byla u velitelské přípravy využita především služební pomůcka **Rovné zacházení s muži a ženami**, která byla za tímto účelem vydána. Byly rovněž využity i metodické materiály a brožury vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí i nevládními organizacemi.
- Náčelník Vojenské policie zorganizoval ve spolupráci s nevládní neziskovou organizací *Český helsinský výbor* seminář, v jehož průběhu byla objasněna a diskutována problematika nežádoucího chování sexuální povahy a ostatních forem obtěžování, směřující k narušení důstojnosti jednotlivce.
- Stejně tak jako v uplynulém akademickém roce byla problematika vzdělávání v oblasti prosazování rovného přístupu k mužům a ženám zařazena i do *Organizačně metodických pokynů pro vojenské školy na školní/akademický rok 2004/2005*. V tomto dokumentu jsou pravidelně upřesňovány požadavky na zkvalitnění a doplnění přípravy vojáků z povolání. Dokument má závazný charakter.

Ministerstvo práce a sociálních věcí uspořádalo pro koncepční pracovníky, pracovníky s rozhodovacími pravomocemi a další odborné pracovníky seminář s diskusí na téma ***Rovné příležitosti mužů a žen*** s programem

- Politika rovných příležitostí pro muže a ženy v ČR a aktuální témata s ní související
 - Genderová problematika a reforma systému sociálního zabezpečení
- Školení se zúčastnilo 45 posluchačů.

Plnění úkolu 1. 7.

1. 7. Při přípravě právních předpisů dbát na zařazení institutů k odstraňování případného znevýhodňování v zastoupení mužů a žen v účasti na rozhodujících společenských aktivitách.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

Ministerstvo financí během roku 2004 připravilo a vydalo (ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a pracovní skupinou) ***Informativní metodiku rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů***. Je to metodická pomůcka určená nejširší odborné veřejnosti a představuje zásadní průlom v genderovém přístupu k ekonomickým aktivitám. Jejím cílem bylo přispět k lepšímu pochopení potřeb žen a mužů z celospolečenského hlediska a k odstranění jejich případné diskriminace. Jak potvrzují ohlasy na informační kampaň k gender budgetingu i zkušenosti z přímého jednání se členkami a členy zastupitelstev, je tato metodická pomůcka nanejvýš potřebná a přínosná.

Ministerstvo financí rovněž pečlivě sleduje, zda je zásada nediskriminace žen či mužů dodržena v návrzích právních předpisů, které dostává v rámci připomínkového řízení. Uvedená situace nastala například v případě návrhu věcného záměru zákona o hmotné nouzi.

Instituty k odstraňování případného znevýhodňování v zastoupení mužů a žen byly nově uplatněny i v interních předpisech Ministerstva financí. V rámci novelizace Pracovního řádu Ministerstva financí bylo jeho znění upraveno tak, aby odpovídalo prosazování rovných příležitostí žen a mužů a požadavkům jejich vyváženého zastoupení na vedoucích místech a v pracovních kolektivech. Zároveň byly monitorovány stanovy a vnitřní předpisy resortních organizací v souvislosti s možnostmi pro uplatnění rovných příležitostí žen a mužů.

Na výše uvedených principech je postavena i Kolektivní smlouva a od roku 2005 budou genderové analýzy prováděny každý měsíc i při vedení evidence čerpání prostředků Fondu kulturních a sociálních potřeb.

Na **Ministerstvu vnitra** je při tvorbě nových právních předpisů a při změnách nebo doplnění platných právních předpisů sledován jejich dopad na muže a ženy včetně případných diskriminačních prvků. Z tohoto důvodu je ve věcných záměrech

právních předpisů a v jejich návrzích pravidelně vyjadřováno stanovisko rovnosti příležitostí mužů a žen.

Ministerstvo vnitra v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2004 připravilo návrh věcného záměru zákona o volbách a o provádění referenda (volební zákoník). Navrhovaný volební zákoník již ze shora uvedených důvodů počítal s úpravou podporující vyšší zastoupení žen ve volených orgánech, a to při volbách do Evropského parlamentu a při volbách do Poslanecké sněmovny, kde jsou předkládány plně obsazené kandidátní listiny. Podle navrhovaného volebního zákoníku by se při volbách do Evropského parlamentu a při volbách do Poslanecké sněmovny volební straně, která při těchto volbách získala nejméně 1 % z celkového počtu platných hlasů a na jejíž kandidátní listině kandidovala alespoň jedna třetina žen z celkového počtu kandidátů uvedených na kandidátní listině, vyplácelo za každý odevzdaný hlas pro tuto volební stranu 30 Kč. V případě, že žen na kandidátní listině by kandidovalo méně než jedna třetina, příspěvek vypočítaný shora uvedeným postupem by se krátil o 10 % a za předpokladu, že na kandidátní listině by kandidovala více než jedna třetina žen, tento příspěvek by se zvýšil o 10 %. V rámci meziresortního připomínkového řízení k návrhu věcného záměru volebního zákoníku uplatnilo k zastoupení žen na kandidátních listinách zásadní připomínku Ministerstvo práce a sociálních věcí, které navrhlo tzv. „zipový princip“, tj., aby v celém rozsahu kandidátní listiny byli střídavě umístěni kandidáti mužského a ženského pohlaví, a to nejen při volbách do Evropského parlamentu a Poslanecké sněmovny. Nesplnění této povinnosti by mělo za následek odmítnutí kandidátní listiny. Tuto připomínku se nepodařilo vypořádat a vznikl tak rozpor, který měla rozhodnout vláda. Naproti tomu jak Úřad vlády České republiky, odbor kompatibility, tak Legislativní rada vlády, kde byl věcný záměr projednán, zařazení jakékoli „pozitivní diskriminace“ žen na úseku volebního práva zpochybnila a doporučila vládě její záměry znovu zvážit. Předmětný návrh však nebyl zařazen na jednání vlády z rozhodnutí předsedy vlády s tím, aby mohla proběhnout k jeho obsahu diskuse na úrovni představitelů politických stran tvořících vládní koalici.

Do návrhu Plánu legislativních prací vlády na rok 2005 nebyl volební zákoník zařazen a představitelé politických stran tvořících vládní koalici se na svém jednání dne 20. prosince 2004 dohodli, že namísto přijetí volebního zákoníku upřednostňují novelu zákona o volbách do Parlamentu České republiky.

Do působnosti **Ministerstva průmyslu a obchodu** spadají právní úpravy týkající se zejména regulace podnikatelského prostředí. Při přípravě nových právních předpisů je na ministerstvu postupováno v souladu s principem rovného zacházení, resp. s odpovídajícími požadavky práva Evropského společenství.

Při formulaci zásadních dokumentů **Ministerstva informatiky** je průběžně dbáno na eliminaci případného znevýhodňování žen při účasti na významných společenských aktivitách. V roce 2004 byla provedena kontrola všech zásadních dokumentů v oblasti odborné působnosti jednotlivých útvarů s požadavkem na důsledné uplatňování genderového přístupu a odstranění případných diskriminačních prvků.

Právní předpisy v působnosti **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** jsou průběžně vyhodnocovány a bylo shledáno, že jsou v souladu s principem nediskriminace a s principem rovných příležitostí mužů a žen ve společnosti. Stěžejní

právní dokumenty budou v souladu s návrhem Rady vlády pro rovné příležitosti sledovány i z hlediska dopadů na rovné příležitosti mužů a žen v resortu.

Princip rovnosti žen a mužů je při přípravě nových právních předpisů v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vždy respektován.

Ministerstvo spravedlnosti informovalo, že při přípravě právních předpisů se vždy snaží o přijetí takových norem, které by ve svém důsledku nediskriminovaly ani muže ani ženy. Dle zhodnocení, které se provádí ad hoc při legislativní činnosti zatím ministerstvo nezaznamenalo, že by taková norma byla přijata.

V rámci **Ministerstva zahraničních věcí** jsou při přípravě vnitřních právních předpisů prosazovány zásady rovnosti mužů a žen zejména do oblasti odměňování a pracovních podmínek. Je důsledně kontrolováno dodržování pracovněprávních předpisů s ohledem na jejich soulad s principem rovného postavení žen a mužů ve společnosti včetně dodržování principu stejné mzdy za stejnou práci. Například platový řád přímo stanovuje, že mužům a ženám přísluší za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty stejný plat.

Institut k odstranění znevýhodňování zastoupení mužů a žen je na **Ministerstvu obrany** zapracován v Rozkazu ministra obrany. Vedoucí zaměstnanci mohou v rámci své působnosti stanovovat a realizovat dočasná mimořádná opatření, která směřují k odstranění případného znevýhodnění v zastoupení mužů a žen.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zapracovalo do platného zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti v rámci harmonizace právních předpisů ČR s EU Směrnicí Rady ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v přístupu k zaměstnání, odborné přípravě a postupu v zaměstnání a pracovních podmínkách (31976L0207), dále Směrnicí Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v přístupu k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovních podmínkách (32002L0073) a Směrnicí Rady ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a při výkonu povolání (32000L0078).

Dále ministerstvo zpracovalo novelu zákoníku práce č. 46/2004 Sb. S účinností od 1. 3. 2004, která v zákoníku zakotvila definici nerovného zacházení, přímé i nepřímé diskriminace z důvodů pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, sexuálního obtěžování jakož i obtěžování. Podle této novely má zaměstnavatel povinnost informovat zaměstnance mimo jiné o zavedených opatřeních směřujících k zajištění rovného zacházení a zamezení diskriminace.

Ministerstvo dále v roce 2004 spolupracovalo na návrhu zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon). Návrh antidiskriminačního zákona upravuje právo na rovné zacházení a ochranu před diskriminací z důvodu rasy nebo etnického původu, pohlaví, sexuální orientace, věku, nepříznivého zdravotního stavu, náboženství a víry. Pokud jde o institucionální zajištění rovného zacházení a ochrany před diskriminací, vláda

odsouhlasila variantu II návrhu antidiskriminačního zákona, podle které bude agenda spojená s rovným zacházením a ochranou před diskriminací svěřena veřejnému ochránci práv a z tohoto důvodu bude nutné novelizovat zákon o Veřejném ochránci práv. Návrh zákona prošel prvním čtením v Poslanecké sněmovně 10. února 2005.

V resortu **Ministerstva zemědělství, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva kultury, Ministerstva dopravy a Ministerstva životního prostředí** dochází k průběžné revizi platných právních předpisů, interních normativních aktů, pokud je to z věcného hlediska možné. Žádné pozitivní akce k odstranění znevýhodňování zastoupení mužů a žen nebyly zařazeny.

Ministerstvo pro místní rozvoj nevyvíjelo k výše uvedenému bodu konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedlo.

Plnění úkolu 1. 8.

1. 8. Podřizovat koncepční, rozhodovací a vyhodnocovací procesy ve všech fázích jejich přípravy a provádění hledisku rovnosti příležitostí mužů a žen.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně**

Tímto opatřením je všem resortům uloženo důsledné uplatňování gender mainstreamingu.

Na úrovni náměstků **ministra financí** byla podána informace s akcentem na nutnost sledovat dodržování a prosazování principů rovného postavení mužů a žen a revidovat, rušit, měnit nebo doplňovat ty předpisy, které jsou s tímto principem v rozporu.

Ministerstvo financí, které je orgánem státního dozoru v pojišťovnictví, aktivně přispělo k úpravě původně navrhovaného znění směrnice Rady EU o zavedení zásady rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám, které jednoznačně zakazovalo rozlišovat pohlaví při pojistně matematických výpočtech.

Během roku 2004 pokračovala ve své činnosti resortní pracovní skupina k prosazování rovnosti žen a mužů, která je složená ze zástupců a zástupkyň různých odborných útvarů Ministerstva financí, hlavních resortních organizací a dále z vedoucích či zástupců jednotlivých oddělení Ministerstva financí. Cílem skupiny je rozpracovávat závěry z jednání Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů na podmínky Ministerstva financí. Pracovní skupina kontroluje, řídí a v případě potřeby zasahuje tak, aby genderové hledisko bylo uplatněno při zpracování jednotlivých koncepcí Ministerstva financí, a to uvnitř resortu i navenek. Například se podařilo prosadit změnu v novele Pracovního řádu Ministerstva financí či v Kolektivní smlouvě a vyhodnocení čerpání Fondu kulturních a sociálních potřeb tak, aby tento již plně odpovídal genderové rovnosti. Prostřednictvím členů pracovní skupiny došlo k výměně informací o genderové situaci na Ministerstvech financí Slovenska, Maďarska a Polska a o jejich přístupu k gender budgetingu. Během roku 2004 se

podařilo zajistit účast většiny členů skupiny na různých seminářích či konferencích tak, aby byli co nejlépe informováni o genderové problematice.

V celém resortu **Ministerstva vnitra** bylo důsledně dbáno na zajištění rovnosti mužů a žen na všech úrovních. V roce 2004 bylo provedeno statistické šetření, které nevedlo ke zjištění diskriminace pracovníků z hlediska pohlaví. Výsledky poskytly informace o přetrvávajících rezervách v oblasti účasti žen v rozhodovacím procesu. Zásadním dokumentem, který zakotvuje hledisko rovných příležitostí v resortu vnitra v celé šíři, je nařízení Ministerstva vnitra 26/2004, kterým se stanoví priority při prosazování rovnosti mužů a žen a způsob zabezpečení jejich plnění.

V resortu **Ministerstva zemědělství** je zapracovaný princip rovnosti mužů a žen do **Operačního programu Rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství**, do projektu **Leader ČR**, Zelené zprávy za rok 2004 a materiálu k Výběrovému řízení.

Dokumenty v resortu zemědělství jsou však velmi často odlišné povahy a výše uvedený princip se v nich uplatnit nedá. Například jde o procesy, jež se ve všech fázích týkají a jsou zaměřeny na jednotlivé součásti přírody v jejich vzájemné souvislosti. Pokud existují dopady na fyzické osoby jsou vždy směřovány ke všem osobám, bez ohledu na jejich pohlaví. Tyto procesy jsou podřizovány hledisku rovnosti příležitostí mužů a žen.

Při přípravě veškerých dokumentů **Ministerstva průmyslu a obchodu** jsou otázky rovných příležitostí, tedy jednoho z osmi základních horizontálních cílů politik EU vždy obsaženy. Např. nově připravovaná průmyslová politika obsahuje v nejvyšší možné míře aplikaci principu genderové rovnosti.

Princip rovných příležitostí je zohledňován na základě nařízení EU samozřejmě také v operačních programech vytvořených za účelem čerpání podpory z evropských strukturálních fondů. Rovné příležitosti se hodnotí ve stávajícím **Operačním programu Průmysl a podnikání** podle následujících třech indikátorů: index nezaměstnanosti podle pohlaví, index hrubých vytvořených pracovních míst podle pohlaví a počet nových malých a středních podniků založených ženami.

Podle návrhů nové evropské legislativy týkající se dalšího programovacího období na léta 2007-2013 je zřejmé, že bude horizontálním prioritám věnována ze strany EU stále větší pozornost. Z tohoto důvodu bude třeba pro nové programovací období stávající indikátory **Operačního programu Průmysl a podnikání** přehodnotit, popř. rozšířit. Tato problematika bude na Ministerstvu průmyslu a obchodu řešena v rámci přípravy již zmíněného nového programovacího období 2007-2013.

Na **Ministerstvu kultury** byla v průběhu roku 2004 zpracována **Koncepce rozvoje knihoven v České republice v letech 2004 – 2010**, která stanovuje, mimo jiné, také rovnost žen a mužů.

Ministerstvo dopravy důsledně dbá při vydávání koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích materiálů na prosazování rovnosti mužů a žen. Např. v dokumentu **Dopravní politika ČR pro léta 2005 – 2013**. Dále byla předložena **Koncepce výzkumu a vývoje v resortu dopravy na léta 2005 – 2010**,

kde pro hodnocení návrhů projektů v rámci výzkumu a vývoje pro odvětví dopravy bylo zohledněno kritérium genderové analýzy jako jedno z hledisek pro udělování finančních prostředků.

Ministerstvo informatiky do dokumentu ***Státní informační a komunikační politika***, který přijala vláda v roce 2004, zapracovalo principy rovnosti mužů a žen v přístupu k informačním technologiím.

Na přípravě nových právních předpisů (návrh zákona o elektronických komunikacích a sekundárních právních předpisů) se podíleli muži i ženy a hledisko rovnosti bylo dodrženo. Dokumenty jsou formulovány neutrálně a genderový princip umožňuje stejný přístup k technologiím a službám elektronických komunikací jak mužům, tak ženám.

Na **Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy** bylo hledisko rovných příležitostí zapracováno při přípravě nových zákonů, a to zákona o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání a o změně školského zákona, zákona o práci s dětmi a mládeží a zákona o dalším vzdělávání. Při přípravě nových vyhlášek Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy důsledně prosazuje princip rovných příležitostí žen a mužů ve společnosti.

Na **Ministerstvu spravedlnosti** byl v dubnu roku 2004 předložen justičním grémiem ministra pracovní návrh na způsob výběru uchazečů o funkci soudce a společně s tím i návrh na způsob obsazování soudcovských funkcí u soudů vyšších stupňů a na organizaci práce na soudech. Návrhy byly předběžně projednány s tím, že právní úpravu tohoto způsobu obsazování soudcovských funkcí bude obsahovat novela zákona o soudech a soudcích, v němž je zakotveno povinné konání výběrového řízení k obsazování soudcovských míst u vyšších soudů. Při tomto výběrovém řízení, jehož podrobnosti poté stanoví prováděcí právní předpis, bude uplatněna i zásada respektování principu rovných příležitostí mužů a žen, a to ve smyslu výše uvedené Instrukce Ministerstva spravedlnosti, kterou se stanoví pravidla k zajištění rovných příležitostí mužů a žen při obsazování pracovních míst a funkcí. Návrh uvedené novelizace byl zpracován a v návaznosti na organizační změny na ministerstvu byl postoupen legislativnímu odboru společně s dalšími návrhy na změnu zákona o soudech a soudcích, který jej v lednu 2005 zašle do připomínkového řízení. Uvedené principy rovných příležitostí mužů a žen byly již uplatňovány při výběrovém řízení k obsazování míst justičních a právních čekatelů na základě metodiky, vydané k vyhlášce č. 303/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Na **Ministerstvu obrany** je v rozkazu ministra obrany zapracováno hledisko rovných příležitostí mužů a žen - „V koncepční, normativní a rozhodovací činnosti sledují a vyhodnocují příslušní vedoucí zaměstnanci opatření stanovená k dodržování rovných příležitostí mužů a žen“.

V dokumentu ***Záměr činnosti resortu Ministerstva obrany*** je v oblasti přípravy, využití a zabezpečení lidských zdrojů zařazena podkapitola ***Rovnost mužů a žen*** a v dokumentu ***Vyhodnocení výcvikového roku 2004 resortu Ministerstva obrany*** je tato kapitola hodnocena. Patří sem rovněž již zmiňovaný dokument ***Organizačně metodické pokyny pro vojenské školy na školní/akademický rok***

2004/2005. Dokument patří mezi základní řídicí a plánovací dokumentaci a má závazný charakter.

Podle sdělení odborných útvarů **Ministerstva práce a sociálních věcí** veškeré materiály (např. rozhodovací, koncepční, legislativní, ekonomické, personální) a koncepční, rozhodovací a vyhodnocovací procesy ve všech fázích jejich přípravy a provádění respektují rovnost žen a mužů. Vzhledem k faktu, že rovné příležitosti jsou jednou z průřezových politik ES a jedním z hlavních pilířů Evropské strategie zaměstnanosti, a tedy i Evropských strukturálních fondů, kde jsou jedním z tzv. horizontálních témat společným pro všechny programy spolufinancované z Evropských strukturálních fondů, podřizování koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích procesů hledisku rovnosti žen a mužů je zřetelné zejména na těch pracovištích, která jsou více zapojena do záležitostí Evropské unie, jež deklaruje rovnost žen a mužů za jeden ze svých základních cílů a v praxi velmi důsledně prosazuje vytváření rovných příležitostí pro ženy a muže.

Ministerstvo životního prostředí informovalo, že při přípravě zásadních dokumentů resortu je bráno v úvahu i hledisko rovnosti příležitostí žen a mužů. Nicméně vzhledem k zaměření činnosti resortu životního prostředí nemají přijímané dokumenty dopad na rovnost žen a mužů.

Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo zdravotnictví pouze uvedla, že důsledně dbají naplňování principu rovného postavení žen a mužů ve společnosti.

Plnění úkolu 1. 9.

1. 9. Pokračovat ve veřejné diskusi o problematice rovných příležitostí mužů a žen s cílem seznámit českou veřejnost se státní politikou rovných příležitostí mužů a žen a jejími cíli.

**Odpovídají: ministr práce a sociálních věcí, zmocněnec vlády pro lidská práva
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo práce a sociálních věcí pravidelně přispívá k veřejné diskusi uveřejňováním nových informací z oblasti rovných příležitostí žen a mužů na svých internetových stránkách, pořádá tiskové konference k aktuálním problémům v této oblasti (viz bod 1. 1.), veřejně představuje výzkumné projekty z oblasti rovnosti žen a mužů (viz bod 1. 1.) a vydává a distribuuje publikace týkající se genderové problematiky (viz bod 1. 1.). Dále, jak již bylo řečeno v bodě 1. 1. zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí pravidelně vystupují v médiích a vyjadřují se k problematice rovnosti žen a mužů, účastní se veřejných diskusí a seminářů, které jsou pořádány ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi.

Ve dnech 14. a 15. října 2004 se v rámci dvoustranné spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí a Francie konal **Seminář k rovným příležitostem pro ženy a muže**, kde byly francouzskými experty prezentovány praktické zkušenosti z oblastí rovných příležitostí pro ženy a muže. Účastníci byli seznámeni se zkušenostmi Francie s praktickým prováděním politiky rovných příležitostí pro muže a ženy (metody gender mainstreamingu), s institucionálním a legislativním zajištěním této politiky, s kladnými, ale i zápornými zkušenostmi s prováděním pozitivních opatření, s volebním systémem založeným na principu parity, rozpočtováním z hlediska rovnosti žen a mužů na všech úrovních společnosti, s formami spolupráce státní správy s odbory, zaměstnavatelskými svazy a nevládními organizacemi žen.

Dne 10. listopadu 2004 pořádalo Ministerstvo práce a sociálních věcí seminář na téma **Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce**. Seminář byl určen pro pracovníky Krajských úřadů a implementačních oddělení pověřených úřadů práce z celé ČR. Výše uvedenou problematiku přednášeli odborníci z ČR i Velké Británie. Cílem semináře bylo prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže na trhu práce, odstraňování nerovnosti pohlaví a naplňování principu rovnosti mužů a žen především v praxi, posilování účasti žen v pro ně netradičních oborech, vytváření podmínek pro zvýšení účasti žen na trhu práce a zvýšení jejich účasti na vzdělávání organizovaném zaměstnavateli, přizpůsobení novým požadavkům na trhu práce, prevence dlouhodobé nezaměstnanosti a zvýšení účasti žen v podnikání.

Dne 23. listopadu 2004 pořádalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Evropskou unií v rámci Komunitárního programu spojeného s Rámcovou strategií Společenství k rovnosti žen a mužů **Konferenci o rovnosti žen a mužů**. Konference o rovnosti žen a mužů byla určena pracovníkům veřejné správy a zprostředkovala základní seznámení s problematikou rovnosti žen a mužů (podřizování koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích procesů ve všech fázích jejich přípravy a provádění hledisku rovnosti příležitostí žen a mužů – gender mainstreaming a rozpočtování z hlediska rovných příležitostí žen a mužů – gender budgeting).

Uložený úkol plnil **zmocněnec vlády pro lidská práva** průběžně, a to v rámci svých kontaktů s veřejností a médií. Vzhledem k aktuálnosti přípravy antidiskriminačního zákona byla problematika rovných příležitostí mužů a žen začleněna do komunikace zmocněnce vlády pro lidská práva s veřejností a médií. Dílčím způsobem se veřejné diskuse zúčastnili i další pracovníci Úřadu vlády.

Plnění úkolu 1. 10.

1. 10. Zpracovat resortní priority a postupy při prosazování rovnosti žen a mužů na rok 2005 v oblastech, které spadají do věcné působnosti jednotlivých resortů, a do 31. ledna 2005 je předložit ministru práce a sociálních věcí jako národnímu koordinátorovi agendy rovných příležitostí mužů a žen.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 1. 2005**

Všechny resorty zpracovaly Priority a postupy v prosazování rovnosti žen a mužů na rok 2005 v oblastech, které spadají do věcné působnosti jednotlivých resortů.

Plnění úkolu 1. 11.

1. 11. Vyhodnotit plnění opatření resortních priorit a postupů při prosazování rovnosti žen a mužů za rok 2004 a předložit je ministru práce a sociálních věcí jako národnímu koordinátorovi agendy rovných příležitostí mužů a žen.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: 10. 1. 2005**

Vyhodnocení resortních Priorit a postupů v prosazování rovnosti žen a mužů zaslaly v termínu všechny resorty.

Plnění úkolu 1. 12.

1. 12. Doplnit resortní priority a postupy při prosazování rovnosti žen a mužů o rozpracování a konkretizaci základních směrů vládní politiky rovných příležitostí podle aktualizovaných opatření z celostátních Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: 30. 6. 2004**

Úkol splnily všechny resorty v daném termínu.

Plnění úkolu 1. 13.

1. 13. Průběžně zpracovávat výsledky genderových analýz do koncepčních materiálů spadajících do věcné působnosti ministerstva.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně**

Ministerstvo financí uvedlo, že jeho postavení ve vztahu k věcně příslušným ministerstvům (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury atd.) je odlišné. Podstata spočívá v tom, že Ministerstvo financí zpravidla nevydává koncepční materiály takového charakteru, že by bylo možno v nich uplatnit genderové analýzy. Na rozdíl od věcně příslušných ministerstev nemá Ministerstvo financí tedy ani možnost zařadit dodržení genderového principu mezi kritéria pro schvalování různých projektů. Úloha Ministerstva financí tak spočívá spíše v úrovni metodické. Proto také Ministerstvo financí připravilo a vydalo (za podpory Ministerstva práce a sociálních věcí) ***Informativní metodiku rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů***, která je pomůckou pro zpracování genderových analýz na všech úrovních řízení společnosti.

Jedním z úkolů resortní pracovní skupiny k prosazování rovnosti na jejím zasedání v prosinci 2004 též bylo ve spolupráci s příslušnými odbory Ministerstva financí prozkoumat možnosti pro uplatnění genderových analýz a rozpočtování z hlediska mužů a žen (gender budgetingu) ve vyhodnocení dotačních titulů ministerstva.

Rozpočtování z hlediska rovnosti mužů a žen (gender budgeting) uplatnilo Ministerstvo financí rovněž v Konvergenčním programu, který byl schválen vládou České republiky a 18. ledna 2005 i Evropskou unií.

Povinnost uvádět informace o předpokládaných dopadech navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti žen a mužů případně i genderové analýzy ve všech příslušných materiálech předkládaných vládě České republiky, a to v souvislosti s novelou Jednacího řádu vlády (čl. IV odst. 6 bod 3) byla projednána Poradou vedení Ministerstva financí dne 7. ledna 2005.

Genderové analýzy byly uplatněny i při přípravě vnitroresortních právních předpisů (Pracovní řád Ministerstva financí a Kolektivní smlouva).

V resortu **Ministerstva vnitra** bylo i za rok 2004 provedeno genderově senzitivní statistické šetření. V současné době jsou k dispozici data za období let 1995 - 2004. Stejně jako v předchozích letech převyšuje počet žen zaměstnaných na ministerstvu asi o třetinu počet mužů a je odrazem běžné situace v oblasti zaměstnanosti v administrativě. Počet policistek je srovnatelný se stavem v ostatních zemích Evropské unie.

Ministerstvo zemědělství do listopadu 2003 nedisponovalo genderovými statistikami. V prosinci 2003 se etabloval Personální informační systém, z něho byly čerpány základní údaje s přihlédnutím k naplňování principu rovnosti žen a mužů. Systém bude nadále zdokonalován a podle potřeb z něj budou čerpány další genderově relevantní informace.

Pro koncepční a jiné materiály **Ministerstva zdravotnictví** jsou využívány údaje Národního zdravotnického informačního systému. Pro možnost zhodnocení diferencí a principu rovnosti mužů a žen jsou zpracovávány a publikovány veškeré údaje, kde to logicky lze, podle pohlaví.

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) aktivně spolupracuje při přípravě podkladů a publikací, které se zabývají gender statistikami, a to nejen s Českým statistickým úřadem a Ministerstvem práce a sociálních věcí, ale také s dalšími orgány a organizacemi. ÚZIS je aktivním členem pracovní skupiny k gender statistice. Český statistický úřad za intenzivní spolupráce s ÚZIS již vydal v letošním roce publikaci *Zaostřeno na ženy – na muže*.

Jak již **Ministerstvo kultury** uvedlo, v průběhu roku 2004 byla zpracována *Koncepce rozvoje knihoven v ČR v letech 2004 – 2010*, která stanovuje, mimo jiné, také rovnost žen a mužů.

Ministerstvo informatiky se přihlásilo k podpoře rozvoje informační společnosti *eEurope+ 2005*, který zdůrazňuje princip rovných příležitostí v oblasti přístupu k informačním technologiím. V roce 2004 byl schválen dokument ***Státní informační a komunikační politika***, který je umístěn na webových stránkách ministerstva.

Všechny koncepční materiály spadající do věcné působnosti **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** jsou posuzovány i z genderového hlediska a aktuální výsledky prováděných analýz jsou průběžně do materiálů zapracovávány. Se začleněním problematiky rovných příležitostí žen a mužů je počítáno do zpracovávaných verzí rámcových vzdělávacích programů.

Východiskem k dalšímu zapracovávání výsledků analýz a výzkumů do koncepčních materiálů ve věcné působnosti ministerstva je také teoretická studie zpracovaná týmem expertek k výzkumu prováděnému pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy *Genderové aspekty přechodu žáků mezi vzdělávacími stupni* realizovanému Sociologickým ústavem Akademie věd. Zmíněná studie jasně specifikuje všechny aspekty, jimiž se bude následný výzkum zabývat, vymezuje východiska výzkumu a zasazuje jej do rámce problematiky rovnosti žen a mužů, resp. genderových perspektiv společnosti, zejména školství a dále trhu práce, vědy a výzkumu.

Ministerstvo spravedlnosti na základě údajů o zaměstnancích zpracovalo analýzu personálního obsazení ministerstva. Skutečnost, že s růstem úrovně vedoucí pozice klesá počet žen na vedoucích funkcích, má vliv na obsah připravovaného vnitřního předpisu ministerstva. Instrukce, kterou se stanoví pravidla k zajištění rovných příležitostí žen a mužů při obsazování pracovních míst a funkcí, má platnost pro ministerstvo samotné i pro jeho justiční složky.

Ministerstvo obrany pravidelně zpracovává resortní genderovou analýzu již od roku 2002. Jedná se vždy o samostatný materiál, který je průběžně rozšiřován o srovnávací analýzu s uplynulým obdobím a zahrnuje i zhodnocení vývoje jednotlivých ukazatelů (podíl mužů a žen v pracovním a služebním poměru, podíl mužů a žen ve vedoucích systemizovaných místech, ostatních odborných místech, plnění kvalifikačních předpokladů a požadavků, věkovou strukturu, hodnostní složení, podíl studentů a studentek ve vojenských školách, podíl uchazečů a uchazeček o studium na těchto školách, podíl služby mužů a žen v mezinárodních mírových operacích včetně srovnání s databází uchazečů, podíl průměrného platu mužů a žen v pracovním a služebním poměru dle jednotlivých složek platu).

V rámci hodnocení plnění resortních priorit a postupů zpracovávají vedoucí pracovníci Ministerstva obrany vlastní genderovou analýzu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí zapracovalo výsledky genderových analýz do následujících oblastí:

Dávky státní sociální podpory a sociální péče

Dávky státní sociální podpory a sociální péče, jimiž se zlepšuje finanční situace rodin ve stanovených situacích, jsou založeny na respektování zásady

genderové rovnosti a koncipovány jako genderově neutrální. Podmínky a výše nároku na jednotlivé dávky a postup při jejich poskytování jsou určeny nikoli ve vazbě na pohlaví, nýbrž ve vazbě na situace, a to zejména související s péčí o děti a potřebné členy rodiny a s úhradou jejich potřeb. Např. nárok na rodičovský příspěvek nebo odměnu pěstouna vzniká z titulu rodičovství nebo náhradní rodinné výchovy a nikoli pohlaví. Rodičovský příspěvek dostává ten z rodičů, který osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě do 4 (nebo 7) let věku. Obdobně odměna pěstouna náleží osobě pečující o cizí dítě v pěstounské péči.

Statistika státní sociální podpory v současné době zjišťuje údaje o přidavcích na dítě, rodičovském příspěvku, zaopatřovacím příspěvku, dávkách pěstounské péče, porodném, pohřebním, sociálním příplatku a příspěvku na bydlení. Tato statistika monitoruje situaci v oblasti sociálních dávek regionálně s měsíční periodicitou zjišťování a také podle pohlaví. Rezortní statistika shromažďuje informace z oblasti práce a sociálních věcí, především údaje vztahující se k sociálním službám a dávkám (ve formě finanční či věcné) v oblasti péče o staré občany, občany těžce zdravotně postižené, občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, občany společensky nepřizpůsobené a příslušníky marginálních skupin. Dále shromažďuje informace o zařízeních sociální péče, zaměstnancích a platech v odvětví sociálního zabezpečení a o oblasti péče o rodinu a dítě. Statistická zjišťování jsou uskutečňována formou čtvrtletních, pololetních a ročních výkazů. Pokud odborné útvary vynesly požadavek, aby údaje byly zjišťovány za ženy a muže, je tomuto požadavku vyhověno (statistické údaje jsou uváděny celkem, za ženy a za muže).

Zatímco u většiny dávek státní sociální podpory jsou statistické údaje již sledovány podle pohlaví, u dávek sociální péče tomu tak zatím není. Data týkající se těchto dávek státní sociální podpory, u nichž má kritérium pohlaví příjemce dávky/oprávněné osoby smysl (rodičovský příspěvek, odměna pěstouna), dokládají, že tyto dávky v naprosté většině pobírají ženy. (Pro ilustraci: v říjnu 2004 činil podíl mužů pobírajících rodičovský příspěvek 1, 2%, podíl mužů pobírajících odměnu pěstouna 16, 8%). Časové řady vývoje příslušných ukazatelů jsou zatím velmi krátké a při hodnocení pokroku v prosazování rovnosti mužů a žen v oblasti péče o děti lze z vývoje těchto indikátorů vyvozovat jen opatrné závěry. Nicméně ve srovnání s říjnem roku 2003, kdy podíl mužů pobírajících rodičovský příspěvek činil pouze 0,9% a podíl mužů pobírajících odměnu pěstouna 16, 7%, se situace zlepšila.

Důchody

Veškeré statistické údaje vztahující se k osobám v základním důchodovém systému i v systému penzijního připojištění se státním příspěvkem jsou vykazovány na základě pohlaví. Hodnoty ukazatelů pro muže se liší od hodnot pro ženy. Opatření k prosazování rovnosti mužů a žen v základním důchodovém systému jsou součástí reformy důchodového systému, jejíž realizace je z velké části věcí politickou.

Jestliže přijmeme možnost měření pokroku, pak konkrétně měřitelným ukazatelem pro hodnocení pokroku ve vztahu k rovnosti mužů a žen může být rozdíl

mezi zákonným věkem odchodu do důchodu pro muže a ženy v daném roce. Do roku 2013 bude hodnota ukazatele klesat, ale nulové hodnoty nedosáhne.

Pracovní příjmy

Rozdíl mezi pracovními příjmy mužů a žen je ovlivněn celou řadou faktorů, a to jak těmi, které mají jak své objektivní příčiny, tak těmi, které již nejsou platné, ale které se ve společnosti reprodukují (zažité zvyky, normy společnosti). Ekonomická analýza mzdových rozdílů může, na základě dostupných statistických dat, podat pouze část vysvětlení na základě analýzy určitých objektivních kritérií (odpracovaná doba, složitost a namáhavost práce, odpovědnost), nicméně v postihu dalších proměnných, které tyto vztahy ovlivňují, je omezená. V přístupu k této problematice je vhodná kombinace jak ekonomických analýz, tak sociologických šetření. Podle dostupných analýz je procento rozdílu zbývajících na mzdovou diskriminaci (zaměstnanci u téhož zaměstnavatele, zařazení ve shodném tarifním stupni a vykonávající stejnou práci) podstatně nižší než statistikou uváděná celková hodnota a pohybuje se stále okolo 2%.

Rekvalifikace

Při zařazování uchazečů o zaměstnání do rekvalifikace se přihlíží k jejich kvalifikaci, osobním předpokladům, schopnostem a zdravotní způsobilosti pro nové zaměstnání. Pokud se některých rekvalifikací zúčastňují pouze ženy nebo muži, tak to vyplývá zejména z nezájmu uchazečů o určitou pracovní činnost (např. šička x pokrývač).

Ministerstvo práce a sociálních věcí statisticky vykazuje účast jednotlivých skupin uchazečů o zaměstnání v rekvalifikaci čtvrtletně a ročně. Údaje poskytují mj. podklad pro sledování dodržování principu rovnosti žen a mužů v dané oblasti (jedná se např. o údaje: rekvalifikace zahájené a ukončené, úspěšně x neúspěšně ukončené rekvalifikace, sledování uchazečů do 12 měsíců po úspěšné rekvalifikaci apod.).

Rekvalifikaci, jako jeden z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, využívají všechny úřady práce. Nabídka se neustále rozšiřuje, což dokumentuje počet realizovaných kurzů. V 1. pololetí 2004 probíhalo, spolu s rekvalifikacemi pokračujícími z předcházejícího roku, 34 265 rekvalifikačních kurzů. V meziročním srovnání bylo v 1. pololetí 2004 do rekvalifikací zařazeno o 3 136 uchazečů o zaměstnání více. Tento pozitivní trend má v posledních letech vzrůstající tendenci, neboť tento nástroj patří mezi nejúčinnější nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

Ženy v rekvalifikaci tvořily cca 59 %. Od 1. 10. 2004, tj. od platnosti nového zákona o zaměstnanosti, mají úřady práce možnost přispívat na rekvalifikaci zájemců o zaměstnání. Vznikla tak možnost podpory přizpůsobení kvalifikace požadavkům trhu práce i pro rodiče na rodičovské dovolené apod. Ženám, které se do evidence úřadů práce vrací po mateřské a hlavně rodičovské dovolené je věnována zvýšená pozornost – pro tuto skupinu žen jsou mj. zabezpečovány jobklubové aktivity, dále individuální poradenství k pracovnímu uplatnění, tj. včetně uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti.

Zaměstnanost

V oblasti zaměstnanosti je rovný přístup při zprostředkování zaměstnání a uplatňování jednotlivých nástrojů aktivní politiky zakotven v legislativě. Do října r. 2004 byl princip prosazování rovnosti mužů a žen zakotven v zákoně o zaměstnanosti č. 1/1991 Sb., od 1. 10. 2004 v novém zákoně o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. V zákoně č. 435/2004 Sb. se jedná především o § 4, který upravuje rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. V § 4, odstavci 1 a v odstavci 2 se stanoví, že účastníci právních vztahů jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání a při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodu pohlaví.

Údaje za jednotlivé ukazatele politiky zaměstnanosti se sledují za muže a ženy. Statistické informace jsou vykazovány podle pohlaví. Jedná se o statistiky uchazečů o zaměstnání, politiky zaměstnanosti, statistiku zaměstnaných cizinců, statistiky rekvalifikací, to vše na republikové a i na regionální úrovni. Tyto informace slouží ke všeobecnému popisu situace nebo jako východisko pro analýzu. Ukazatele, které dosud nejsou vykazovány v členění ženy/muži, jsou zadány do dalšího řešení a v budoucnu se počítá s jejich vykazováním podle genderového hlediska. Pro mezinárodní srovnání jsou využívány statistické údaje ČSÚ, Eurostatu a dalších mezinárodních organizací. Ukazatele jako „měřítko výsledku“ jsou pak využívány k vyhodnocování situace v čase.

Ministerstvo životního prostředí nemá dosud zpracovány genderové statistiky s výjimkou analýzy personálního obsazení ministerstva.

Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo dopravy nevyvíjela k výše uvedenému úkolu konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedla.

Plnění úkolu 1. 14.

1. 14. Zpracovat e-learningový model vzdělávání úředníků veřejné správy v problematice rovných příležitostí pro muže a ženy.

**Odpovídají: ministr vnitra,
vedoucí Úřadu vlády
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo vnitra zpracovalo a ověřilo e-learningový program pro úředníky územních samospráv. Resort vnitra spatřuje možné aktualizace tohoto programu ve smyslu využití v součinnosti s *Institutem pro místní správu Praha*, jenž je zodpovědný za vymezení obsahu jednotlivých zkoušek odborné způsobilosti.

Dle sdělení **Úřadu vlády** byl úkol splněn. Ministerstvo vnitra v průběhu roku 2004 zajistilo dodavatelským způsobem prostřednictvím akciové společnosti *RENTEL* vypracování e-learningového vzdělávacího programu s požadovaným obsahem. Zástupkyně Úřadu vlády spolupracovala na přípravě obsahové stránky

tohoto programu. Úmyslem Úřadu vlády je v co nejbližší době doporučit všem správním úřadům uvedený e-learningový program k využití.

Plnění úkolu 1. 15.

1. 15. V rámci dotační politiky podporovat projekty prosazující rovnost žen a mužů.

Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně

Usnesením vlády ze dne 9. června 2004 č. 586 byly schváleny Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2005. Jednou z hlavních oblastí dotační politiky je též **Podpora rovných příležitostí mužů a žen**. **Ministerstvo financí** není sice zahrnuto v seznamu ústředních orgánů státní správy, které budou tuto oblast přímo podporovat ze svého rozpočtu, nicméně v rámci připomínkového řízení k uvedenému materiálu podpořilo tuto oblast jako oblast zasluhující si podporu ze strany státu.

Ministerstvo financí plní své rozpočtové úkoly dané zejména zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a prováděcími vyhláškami k tomuto zákonu. Postavení Ministerstva financí ve vztahu k věcně příslušným ministerstvům, jako např. Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvu kultury, Ministerstvu práce a sociálních věcí atd. je odlišné. Podstata spočívá v tom, že příslušné akce metodicky neřídí, nezadá a nemá k nim ani přímý finanční vztah.

V resortu **Ministerstva vnitra** byly akreditovány tři vysílající organizace zabývající se pomocí ženám – obětem domácího násilí nebo ženám, které se ocitly v obtížné sociální situaci. Dobrovolníci vysílání těmito organizacemi působí převážně přímo v azylových domech, kde péčí o děti těchto žen umožňují ženám zúčastňovat se psychoterapie, rekvalifikačních programů atd. Tyto projekty byly podpořeny dotacemi v celkové výši 204 500,-Kč.

V rámci programu prevence kriminality na místní úrovni byly podpořeny projekty **krizové a poradenské zařízení pro oběti trestných činů – Děčín, Chrudim – krizové a poradenské zařízení** zajišťující azylové bydlení pro oběti domácího násilí, provozování non-stop telefonické linky, krátkodobé ubytování, ambulantní program, pobytový program, následnou péči, propagaci a osvětovou činnost, **krizové a poradenské zařízení pro oběti trestných činů – Plzeň a krizové a poradenské zařízení – psychosociální pomoc obětem domácího násilí – Šternberk**. Celkem byly projekty Ministerstvem vnitra dotovány částkou 262 000,- Kč.

V roce 2004 byl ukončen Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí, který se řešil v garanci Ministerstva vnitra. Řešení projektu dotovalo Ministerstvo vnitra celkovou částkou 270 000,- Kč.

Pozitivním vývojovým tendencím sektoru malých a středních podnikatelů na **Ministerstvu průmyslu a obchodu** napomáhá postupná realizace opatření Koncepce podpory malého a středního podnikání v letech 2005 – 2006, kterou vláda schválila usnesením č. 580 dne 9. 6. 2004.

Význam sektoru malých a středních podniků pro hospodářství ČR dokumentují statistické údaje za rok 2003.

V roce 2004 bylo v rámci programů podpory malého a středního podnikání *Záruka, Kredit, Trh, Vesnice, Regenerace, Kooperace, Speciál, Start, Marketing, Design a Poradenství* poskytnuto celkem 15 132 podpor ve výši 4 858, 7 mil. Kč.

Ženám bylo v rámci těchto programů poskytnuto 2 584 služeb, tj. 17, 1% z celkového počtu, získaly dotaci ve výši 276, 5 mil. Kč, tj. 5, 7%.

Asociace podnikatelek a manažerek poskytla v roce 2004 z programu *Poradenství* celkem 241 cenově zvýhodněných služeb, tj. 2, 4 %, poskytnutá dotace činila 115 tis. Kč, tj. 0, 34%.

V rámci programu *Start*, který umožňuje realizaci podnikatelských záměrů osob vstupujících do podnikání, byla z celkového počtu 555 žadatelů poskytnuta podpora celkem 226 ženám, tj. 40, 7%. Podpora poskytnutá v rámci programu *Start* celkem činila 238, 9 mil. Kč, ženy získaly 89, 3 mil. Kč, tj. 37, 4%.

V rámci dotační politiky Ministerstva průmyslu a obchodu v oblasti prosazování rovnosti mužů a žen byl v roce 2004 vyhlášen specifický program ***Zaměření dotační politiky a podmínky pro poskytování neinvestičních dotací Nestátním neziskovým organizacím z rozpočtu Ministerstva průmyslu a obchodu na rok 2004 v oblasti podnikatelských aktivit a prosazování rovnosti mužů a žen***, jehož cílem bylo naplňování dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím v působnosti ministerstva a podpora aktivit prosazujících rovnost mužů a žen. Podporované aktivity v rámci dotačního řízení v oblasti podnikání a prosazování rovnosti mužů a žen v roce 2004:

- Poskytování poradenských a informačních služeb pro ženy podnikatelky, sumarizace získaných poznatků a jejich popularizace pro praktické využití v obecné praxi.

- Realizace vzdělávacích akcí a aktivit se zvláštním zřetelem na přípravu žen podnikatelek a manažerek a zvyšování potřebných dovedností pro podnikatelky a manažerky.

- Pořádání nebo účast na konferencích a seminářích rozšiřujících poznatky a zajišťujících výměnu zkušeností z činnosti žen podnikatelek a manažerek v každodenní praxi.

- Vydávání publikací a tiskovin v tištěné i elektronické podobě pro podporu aktivit ve výše uvedených aktivitách.

Obdobný program byl vyhlášen i v roce 2005.

Na **Ministerstvu zdravotnictví** v rámci *Národního programu zdraví ČR*, který patří mezi základní články politiky státu v oblasti podpory zdraví, bylo prostřednictvím dotačního programu *Národní program zdraví – Projekty podpory zdraví* realizováno v roce 2004 celkem 117 projektů podpory zdraví. Nešlo o projekty výzkumné, ale preventivní. Jejich záměrem bylo dosažení pozitivních změn v chování lidí a jejich životních podmínek, podpora zájmu o aktivní vztah a zodpovědnost ke zdraví a jeho posilování v rodinách, školách, podnicích, obcích a jiných společenstvích nebo případně na regionální či celostátní úrovni.

Na **Ministerstvu kultury** byl v roce 2004 v rámci dotačního řízení pro oblast hromadných sdělovacích prostředků a audiovizí podpořen projekt Gender Studies, o. p. s., série přednášek **Úterky s gender** na téma **Ženy a film** dotací ve výši 50.000,- Kč. Proti diskriminaci žen byla také zaměřena řada snímků **Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů** o lidských právech **Jeden svět 2004** pořádaný o.p.s. Člověk v tísni, který byl podpořen částkou 500.000,- Kč.

Dotační řízení, které **Ministerstvo informatiky** vyhlásilo 1. června 2004 na základě zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, podpoří v rámci Národního programu počítačové gramotnosti projekty, které jsou zaměřeny na podporu vzdělávání žen v oblasti informačních a komunikačních technologií."

Ministerstvo obrany zaměřuje dotační politiku vůči nestátním neziskovým organizacím především na ty nestátní neziskové organizace, které jsou napojeny na vojenské prostředí nebo organizace vojenskému prostředí blízké (např. **Vojenské tělovýchovné jednoty, Armádní sportovní kluby** apod.).

Na **Ministerstvu práce a sociálních věcí** je rovnost žen a mužů jedním z opatření v rámci **Sociální integrace a rovnost příležitostí** Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. Zároveň je toto téma součástí tzv. horizontálních témat, která jdou napříč všemi programy spolufinancovanými z ESF. Horizontální téma rovných příležitostí, které v sobě obsahuje jak rovnost mužů a žen, tedy rovnost z hlediska pohlaví, ale mimo to i rovnost z hlediska etnických menšin, osob se zdravotním postižením, vyšších věkových skupin občanů apod., má zamezit všem formám diskriminace a jako takové musí být respektováno ve všech předkládaných projektech.

V rámci opatření **Rovnost mužů a žen na trhu práce**, které se zaměřuje především na prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže na trhu práce, bylo v prosinci 2004 schváleno a odsouhlaseno nadregionální grantové schéma **Podpora rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce**. Předkladateli projektů v rámci tohoto grantového schématu mohou být zaměstnavatelé – právnické i fyzické osoby, vzdělávací a poradenské organizace zabývající se řešením politiky rovných příležitostí žen a mužů, organizace prosazující rovnost žen a mužů. Celková částka určená na realizaci tohoto grantového schématu činí 10 144 249 EUR.

Projekty předložené v rámci tohoto grantového schématu by se měly zaměřovat především na analýzy a monitorování trhu práce z hlediska rovných příležitostí; odstranění bariér k rovnému přístupu ke vzdělání a zaměstnání; tvorbu a vývoj programů pro odstranění projevů diskriminace na trhu práce na základě

pohlaví; rozvoj programů pro získávání pracovních dovedností a rekvalifikací v netradičních oborech pro ženy; poradenství při výběru povolání pro oblast zaměstnání považovanou za netradiční pro dané pohlaví; zpřístupnění speciálních programů zájemkyň o samostatnou výdělečnou činnost; vytváření pracovních míst v sociálním sektoru; podporu tvorby nových pracovních míst vytvářením mikrojeslí a mikroškolek a rozvoj sociálních služeb; podporu rozšiřování nabídky pracovních míst s pružnou pracovní dobou, na částečný úvazek, pracovních míst sdílených více zaměstnanci atd. Vyhodnocení projektů bude možné až po uplynutí doby jejich realizace (maximálně dva roky) nicméně již na konci roku 2004 bude možné vysledovat jak projekty fungují, kde jsou jejich silné a slabé stránky.

Součástí programu Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 je Opatření - **Sladění rodinného a pracovního života** zaměřeného na prosazování rovných příležitostí žen a mužů, které bude realizováno prostřednictvím grantového schématu. V rámci opatření budou podpořeny následující typy projektových činností:

- testování úprav na pracovištích a organizace práce, které vycházejí vstříc osobám pečujícím o závislé rodinné příslušníky, jejich vyhodnocování a sdílení zkušeností;
- podpora pracovního zařazení osob končících rodičovskou dovolenou nebo péči o závislého člena rodiny a zvyšování jejich adaptability vůči změnám na trhu práce především v souvislosti s rozvojem využívání informačních a komunikačních technologií;
- vyrovnávání šancí žen ve výzkumu a vývoji ve všech vědních oblastech, a to v podnikovém vládním, vysokoškolském i neziskovém sektoru;
- zlepšování spolupráce organizací zabývajících se rovnými vztahy mezi muži a ženami, navazování partnerství;
- zlepšování managementu neziskových organizací zabývajících se touto problematikou;
- propagace rovnosti šancí pro ženy a muže včetně sdílení dobré praxe.

Obě grantová schémata jsou schválena a v průběhu I. čtvrtletí roku 2005 byla zahájena jejich realizace. Mezi možné předkladatele patří nestátní neziskové organizace, vědeckovýzkumná pracoviště a vysoké školy, vzdělávací instituce a média. Celková částka vyčleněná na zmiňované opatření činí 3 527 602 EUR.

Iniciativa Společenství EQUAL podporuje na celém území EU mezinárodní spolupráci při vývoji a prosazování nových nástrojů boje se všemi formami diskriminace a s nerovnostmi na trhu práce. Rovnost příležitostí je jedním ze základních kritérií projektů EQUAL. Zaručena musí být plná účast znevýhodněných skupin jak při přípravě tak při implementaci programů. Podporována je taková společnost, která umožní ženám i mužům plné využití jejich potenciálu.

Z 10 projektů podpořených v 1. fázi CIP EQUAL (Iniciativy společenství EQUAL) v rámci Phare 2002 byl jeden z projektů - **Podmínky pro sladění profesního a rodinného života – partnerství v rodině**, předložený Českým svazem žen. Od počátku realizace v říjnu 2002 do konce roku 2003 byly uskutečněny nutné administrativní kroky, vypracovány potřebné dokumenty pro řízení projektu a komunikační systém v elektronické podobě. Další fáze projektu - *Fáze analýzy* byla ukončena v srpnu 2003 vyvěšením jednotlivých výstupů na internetové stránky.

Následně začala *fáze hledání cest* diskusí s jednotlivými rozvojovými partnery. Hledání bylo orientováno především ke zpřesňování obsahu čtyř budoucích metodik. První metodika - všeobecná (realizátor: Agentura TIS), druhá metodika – znevýhodněné skupiny žen (realizátor: EuroProfis), třetí metodika – efektivní působení na zaměstnavatele (realizátor: VUSTE Envis) a čtvrtá metodika – poradenství (realizátor: Český svaz žen). Dne 11. prosince 2003 byla setkáním všech rozvojových partnerů nastartována *fáze koncepce*. Jejím hlavním cílem bylo zpracování plánovaných metodik, které jsou zaměřeny na řešení problémů definovaných cílových skupin. Ustanoveny byly 4 řešitelské týmy, které měly do konce dubna 2004 zpracovat první verze metodik určené k ověřování. Pokud jde o první metodiku, harmonogram aktivit přijatý v únoru 2004 byl v průběhu roku splněn a v náhradním termínu proběhlo diskusní fórum v Ostravě. Práce na druhé metodice pokračovaly v souladu s partnery dohodnutým scénářem a harmonogramem projektu. Koncem července 2004 byly dokončeny definitivní verze materiálů pro účastnice seminářů ze strany garantů modulů. Třetí metodika, obsahující zároveň zkušenosti z TCA (dohoda o nadnárodní spolupráci), byla ve své 4. verzi koncem srpna 2004 předána k ověřování a vyvěšena na internetové stránce. Co se týká poslední čtvrté metodiky, ta byla v červenci 2004 v ucelené podobě předložena všem partnerům, kteří se na ní podíleli, k posouzení. Cílem bylo mimo jiné též ustanovení pilotního poradenského centra pro rovné příležitosti žen a mužů se zaměřením na řešení problémů trhu práce. Místem zřízení tohoto centra by se měl stát Havlíčkův Brod (jednání stále probíhá).

Důležitou součástí projektu je šíření jeho výstupů, které jsou pravidelně aktualizovány a zařazovány na k tomu účelu zřízených webových stránkách www.csz.cz. Český svaz žen prezentoval výsledky analýzy na víkendovém zasedání ve Žďáru nad Sázavou, v Jablonci n. Nisou atd. Byl vydán zpravodaj *Žena 3. tisíciletí* (dodnes vydána 4 čísla) a sešit s názvem *Jak získat jistotu a sebedůvěru ve společnosti* v edici Na pomoc ženám. Ve fázi analýzy se totiž ukázalo, že ženy ze znevýhodněných skupin nemají dostatek sebedůvěry, neumějí správně komunikovat a schází jim sebereflexe. Byla také zřízena doména rovnesance.cz.

V rámci mezinárodní spolupráce (TCA) se počátkem roku na Organizačním výboru (Steering Committee) ve Skotsku (únor 2004) diskutovalo o provedení srovnávací studie s výstupem zaměřeným na situaci v oblasti práce/rodiny a žen na trhu práce v každé z participujících zemí. Výstupem má být zpráva zahrnující i legislativu, srovnání výzkumů realizovaných v partnerských zemích a kroky, které jsou podnikány ke zlepšení situace. První verze TCA zprávy je již k dispozici jak v českém, tak anglickém vyhotovení. Začátkem léta roku 2004 byly sekretariátem TCA aktualizovány dokumenty na centrální internetové stránce Close the Gap - případové studie z vybraných skotských podniků a další materiály. Pro třetí metodiku byly využity vybrané materiály skotských partnerů – zejména metodologie pro zavádění flexibilních metod práce do podniku.

Cílem programu Phare 2003 RLZ (Rozvoj lidských zdrojů), který byl vyhlášen dne 30. dubna 2004, je připravit se na implementaci OP RLZ (Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů), posílit absorpční kapacitu regionů a zlepšit fungování trhu práce. V rámci programu Phare 2003 RLZ jsou realizována dvě opatření vycházející z OP RLZ. Opatření 1.1. – **Posílení aktivní politiky zaměstnanosti** a Opatření 2.1. – **Integrace skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením**.

Do zpracované projektové dokumentace byla včleněna problematika rovných příležitostí. V praxi to znamená, že při přípravě projektů do obou opatření v rámci tohoto grantového schématu musí být brána do úvahy čtyři horizontální témata identifikovaná v OP RLZ, přičemž jedním z nich jsou právě i rovné příležitosti. Rovné příležitosti pro všechny jsou zaměřeny na potenciální diskriminaci pohlaví a negativní zkušenosti různých sociálních skupin včetně etnických minorit, postižených občanů a starší generace na trhu práce. Proto musí být projekty hodnoceny v tom smyslu, zda umožňují rovný přístup k nabízeným příležitostem a k doprovodným opatřením, která odstraňují překážky bránící účasti cílových skupin na projektech.

Na dodržování horizontálních témat (tedy i principu rovných příležitostí) v předkládaných projektech je kladen velký důraz. Plnění těchto témat se bere v potaz již při hodnocení projektů a bude průběžně monitorováno a sledováno i při realizaci kontrol na místě. Výstupy, výsledky a vlivy programů jsou sledovány podle stanovených indikátorů, jejichž hodnoty se vždy rozepisují podle členění na muže a ženy. Jak již bylo uvedeno, dodržování rovnosti se bere v úvahu i při hodnocení projektů. V rámci hodnotícího procesu podle hodnotící tabulky je otázka rovnosti včleněna do oddílu Relevance.

Zastoupení Evropské komise schválilo financování 78 projektů v Opatření 2. 1. a 115 projektů v Opatření 1. 1.

Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo dopravy v rámci dotační politiky nepodporují žádné projekty prosazující rovnost žen a mužů.

Úřad vlády, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nevyvíjela k plnění výše uvedeného úkolu konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedla.

Závěr:

Většina resortů již pochopila princip gender mainstreamingu a je schopna jej používat při přípravě právních předpisů a koncepčních materiálů. Nicméně jsou stále patrné velké rozdíly v přístupu jednotlivých ministerstev k plnění úkolů od velmi aktivních, iniciativních a samostatně pracujících resortů po pasivní přístup charakterizovaný konstatováním „úkol je průběžně plněn“.

V souvislosti s opatřením 1. 14. *Zpracovat e-learningový model vzdělávání úředníků veřejné správy v problematice rovných příležitostí pro muže a ženy* je třeba vzít v úvahu, že metoda e-learningu je nejvhodnější formou k proškolení deseti tisíců úředníků v oblasti rovnosti žen a mužů.

Vzhledem k tomu, že e-learningový model vzdělávání úředníků veřejné správy v problematice rovných příležitostí pro muže a ženy byl zpracován, navrhuje se doporučit tuto e-learningovou formu vzdělávání v problematice rovných příležitostí pro muže a ženy k využití úředníkům samosprávních celků a zařadit ji do nabídky vzdělávání úředníků veřejné správy a zaměstnanců ve správních úřadech.

Návrhy k části 1. Prosazování principu rovnosti mužů a žen jako součást politiky vlády

Na základě výše uvedeného se navrhuje (změny jsou tučně zvýrazněny):

Aktualizovat termín úkolu 1. 2.

1. 2. Aktivně podporovat konkrétními opatřeními výběr vhodných kandidátek do funkcí ve vládních orgánech a na vedoucí místa jak v ministerstvech, tak i v jimi řízených správních úřadech a institucích. Vyhodnotit přijatá opatření pro dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů ve vedoucích funkcích a v pracovních kolektivech.

Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 12. **2005** pro
vyhodnocení opatření
Termín: průběžně pro aktivní
výběr kandidátek

Aktualizovat termín úkolu 1. 6.

1. 6. Zahájit či pokračovat ve vzdělávacích aktivitách v oblasti lidských práv se zřetelem na rovnost příležitostí mužů a žen a na metody určené k dosažení genderové rovnosti. Zajistit, aby se uvedeného vzdělávání zúčastnili všichni koncepční pracovníci a pracovníci s rozhodovacími pravomocemi a další odborní pracovníci.

Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 1. 9.

1. 9. Pokračovat ve veřejné diskusi o problematice rovných příležitostí mužů a žen s cílem seznámit českou veřejnost se státní politikou rovných příležitostí mužů a žen a jejími cíli.

Odpovídají: ministr práce a
sociálních věcí, zmocněnec
vlády pro lidská práva
Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 1. 10.

1. 10. Zpracovat resortní priority a postupy při prosazování rovnosti žen a mužů na rok 2006 v oblastech, které spadají do věcné působnosti jednotlivých resortů, a do 31. ledna 2006 je předložit ministru práce a sociálních věcí jako národnímu koordinátorovi agendy rovných příležitostí mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 1. 2006

Aktualizovat termín úkolu 1. 11.

1. 11. Vyhodnotit plnění opatření resortních priorit a postupů při prosazování rovnosti žen a mužů za rok 2005 a předložit je ministru práce a sociálních věcí jako národnímu koordinátorovi agendy rovných příležitostí mužů a žen.

Odpovídají: členové vlády
Termín: 31. 1. 2006

Vypustit úkol 1. 14.

1. 14. Zpracovat e-learningový model vzdělávání úředníků veřejné správy v problematice rovných příležitostí pro muže a ženy.

Odpovídají: ministr vnitra,
vedoucí Úřadu vlády
Termín: 31. 12. 2004

Doplnit nový úkol 1. 14.

1. 14. Zařadit do nabídky vzdělávání úředníků veřejné správy a zaměstnanců ve správních úřadech problematiku rovnosti žen a mužů, s možností využít k tomu vypracovanou e-learningovou formu vzdělávání.

Odpovídají: ministr vnitra, vedoucí
Úřadu vlády
Termín: průběžně

Doplnit nový úkol 1. 16.

1. 16. Doporučit e-learningovou formu vzdělávání v problematice rovných příležitostí pro muže a ženy k využití úředníkům samosprávných celků.

Odpovídají: ministr vnitra
Termín: 31. 12. 2006

2. Právní zabezpečení předpokladů rovnosti mužů a žen a zvyšování úrovně právního vědomí

V souladu s přijatými mezinárodními závazky a s přípravou na členství České republiky v Evropské unii, byla v oblasti pracovního práva v letech 1998 – 2000 učiněna řada závažných kroků v boji proti diskriminaci. Ačkoli základní právní rámec byl již vytvořen v letech 1998 – 2000, pokračovalo se v následujícím období v jeho zdokonalování a v roce 2004 došlo k novelizaci některých právních předpisů vztahujících se k problematice rovnosti žen a mužů.

Plnění úkolu 2. 1.

2. 1. Průběžně revidovat platné právní předpisy s ohledem na jejich soulad s principem rovného postavení žen a mužů ve společnosti, resp. s odpovídajícími požadavky práva Evropského společenství. V návaznosti na výsledky této revize rušit, měnit nebo doplňovat ty platné právní předpisy, které jsou s tímto principem v rozporu. Při přípravě nových předpisů pak důsledně dbát prosazování shora uvedeného principu.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně**

Uvedený princip se stal jedním z významných úkolů Priorit a postupů při prosazování rovnosti žen a mužů v resortu **Ministerstva financí** v roce 2004, aktualizovaných v červnu 2004.

Dopisem na úrovni náměstků ministra financí byla připomenuta nutnost dbát na dodržování a prosazování principů rovného postavení mužů a žen a revidovat, rušit, měnit nebo doplňovat ty předpisy, které jsou s tímto principem v rozporu. V rámci novelizace Pracovního řádu Ministerstva financí bylo jeho znění upraveno tak, aby odpovídalo rovným příležitostem žen a mužů a požadavkům jejich vyváženého zastoupení na vedoucích místech a v pracovních kolektivech. Proběhlo rovněž monitorování stanov a vnitřních řádů resortních organizací v souvislosti s možnostmi pro uplatnění rovných příležitostí žen a mužů.

Dodržování těchto principů při případné tvorbě vnitřních předpisů v resortních organizacích je sledováno prostřednictvím zástupkyň jednotlivých resortních organizací v pracovní skupině k prosazování rovnosti žen a mužů v resortu Ministerstva financí.

Ministerstvo financí, které je orgánem státního dozoru v pojišťovnictví, aktivně přispělo k úpravě původně navrhovaného znění směrnice Rady EU o zavedení zásady rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám, které jednoznačně zakazovalo rozlišovat pohlaví při pojistně matematických výpočtech.

Ministerstvo financí průběžně sleduje dodržování rovného postavení žen a mužů i v předpisech z jiných ministerstev, které jsou mu předkládány k vypracování stanovisek. Například v návrhu věcného záměru zákona o hmotné nouzi bylo takto zaregistrováno hned několik bodů, které odporovaly uvedenému principu.

Ministerstvo vnitra v roce 2004 v rámci své působnosti posuzovalo řadu materiálů, které se dotýkaly rovnosti mužů a žen. Jak při tvorbě nových právních předpisů, tak při změnách či doplnění platných právních předpisů resort vnitra důsledně dbá na jejich soulad s principem rovného postavení mužů a žen a na eliminaci případných diskriminačních prvků.

V současné době jsou v legislativním procesu dvě novelizace zákona č. 325/1999 Sb. o azylu, jedna z nich (tzv. euronovela) provádí příslušné komunitární předpisy přijaté v oblasti azylu. Na základě článku 17 odst. 1 a 2 směrnice Rady 2003/9/ES stanovující minimální standardy pro přijímání žadatelů o azyl bude do zákona o azylu doplněno nové ustanovení, jehož cílem bude naplnit povinnost České republiky jakožto členského státu Evropské unie brát v úvahu při zabezpečování minimálních požadavků pro přijímání žadatelů o azyl specifickou situaci zranitelných osob (zejména matky, osamělé ženy a dívky) a po posouzení jejich individuální situace povinnost zajistit jejich mimořádné potřeby.

Ministerstvo zemědělství uvádí do nových návrhů princip rovného postavení žen a mužů, pokud je to věcně logické. Jedná se o dlouhodobou záležitost, která si vyžádá další čas. Například v nově zpracovaných právních předpisech v oblasti myslivosti a rybářství byla respektována odlišnost pohlaví ve všech oblastech při stanovení součástí služebních stejnokrojů.

Ministerstvo zdravotnictví průběžně zajišťuje soulad vnitrostátních právních předpisů s *acquis communautaire* a reviduje právní předpisy ve své působnosti, prvořadě s uvedením do souladu s implementací práva Evropského společenství.

Návrhy zákonů, zpracovaných v působnosti **Ministerstva průmyslu a obchodu**, které upravují vstup do podnikání, jsou genderově neutrální, tzn. že neobsahují žádná diskriminační ustanovení, vyžadující kvalifikační ani jiné předpoklady, jež by zvýhodňovaly muže nebo ženy. Výslovné zakotvení principu rovnosti mužů a žen tyto předpisy neobsahují, neboť dosavadní poznatky z praxe nesignalizují problémy tohoto druhu. Ministerstvo průmyslu a obchodu informovalo, že z uvedeného vyplývá, že není potřeba provádět změny právních předpisů v působnosti ministerstva.

Při přípravě nových právních předpisů postupuje Ministerstvo průmyslu a obchodu rovněž v souladu s principem rovného zacházení, resp. s odpovídajícími požadavky práva Evropského společenství.

V roce 2004 nabyl účinnosti zákon č. 341/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který zpracovalo **Ministerstvo kultury**. Nová právní úprava mimo jiné stanoví zákaz reklamy a teleshoppingu obsahujících diskriminaci na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, národního nebo sociálního původu či příslušnosti k národnostní nebo etnické

menšině. V oblasti práv k duševnímu vlastnictví, konkrétně autorský zákon, princip genderové rovnosti beze zbytku respektuje.

Strategické dokumenty **Ministerstva informatiky**, týkající se elektronických komunikací, tj. návrh zákona o elektronických komunikacích, návrh Státní politiky vysokorychlostního přístupu, Státní informační a telekomunikační politika jsou formulovány neutrálně i z hlediska preference mužů a žen a genderově vyrovnaný přístup umožňuje rovný přístup k technologiím.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy informovalo, že nový školský zákon nabyl účinnosti 1. ledna 2005. K tomuto datu byly vydány nové prováděcí předpisy a revidovány všechny předpisy v oblasti regionálního školství, jejichž platnost je prodloužena. Soulad s principem rovného postavení mužů a žen ve společnosti v právních předpisech po tomto datu ministerstvo sleduje a zabezpečuje.

Ministerstvo spravedlnosti a Vězeňská služba České republiky vychází z principu rovných příležitostí žen a mužů při přípravě vnitřních předpisů, a to v rámci konaného připomínkového řízení v rámci ministerstva. Zároveň vytváří legislativní i faktické podmínky pro rovný přístup k podmínkám výkonu práce a výkonu služby, k odměňování, zvyšování a prohlubování vzdělání, možnosti dosažení kariéry a v neposlední řadě také v oblasti péče o zaměstnance a ochrany jejich zdraví.

Do návrhů prováděcích předpisů jsou prosazována antidiskriminační ustanovení, která se rovněž stávají nedílnou součástí interních právních předpisů.

Ministerstvo zahraničních věcí zajišťuje zastoupení České republiky v *Řídícím výboru Rady Evropy* pro rovnost žen a mužů a sleduje mezinárodní závazky České republiky v oblasti lidských práv, mezi něž patří i zákaz diskriminace z důvodu pohlaví. V úzké spolupráci s resortem Ministerstva práce a sociálních věcí se Ministerstvo zahraničních věcí snaží o postupnou transpozici norem Evropské unie o rovných příležitostech pro muže a ženy do právních předpisů týkajících se věcné působnosti resortu zahraničních věcí.

Ministerstvo obrany informovalo, že úkol je v resortu ošetřen a průběžně plněn jak formou interních normativních aktů, tak ostatními vnitřními předpisy.

Od 1. 1. 2005 nabyl účinnosti nový Zákon o branné povinnosti a jejím zajišťování č. 585 ze dne 4. listopadu 2004 (branný zákon), který bere v potaz rovné zacházení s muži i ženami a zákaz diskriminace, neboť pokud zákon nestanoví jinak, plní brannou povinnost v případě ohrožení státu nebo za válečného stavu všichni občané.

Na **Ministerstvu práce a sociálních věcí** v platném zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, byla v rámci harmonizace právních předpisů ČR s EU zapracována Směrnice Rady ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy pokud jde o přístup k zaměstnání, odborné přípravě a postupu v zaměstnání a pracovní podmínky (31976L0207), dále Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní

podmínky (32002L0073) a Směrnice Rady ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a při výkonu povolání.

Ze zákona vyplývající nediskriminační princip je uplatňován při přípravě předpisů a dokumentů k provádění aktivní politiky zaměstnanosti a souvisejících úkolů. Sledování aktuálních předpisů pro uplatňování rovných příležitostí v souvislosti s činnostmi příslušných pracovních skupin.

V současné době je na Ministerstvu práce a sociálních věcí zpracovávána novelizace zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Novelizace zákona má být předložena do konce roku 2005 vládě k projednání. Návrhem zákona se blíže specifikují podmínky, za kterých mohou být děti umístěny v zařízeních vyžadujících okamžitou pomoc. Nově se zavádí příspěvek na úhradu pobytu a péče poskytované v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Výslovně se upravuje, že tento příspěvek je povinen platit též nezletilý rodič umístěný společně s dítětem v takovém zařízení. Předpokládá se tedy možnost společného umístění s dítětem v zařízení jak v případě nezletilé matky, tak i nezletilého otce. Tento princip vychází ze zásady rovného zacházení mezi muži a ženami (např. čl. 2 a 3 Smlouvy o založení ES, Směrnice Rady 96/34/ES, o rámcové dohodě o rodičovské dovolené atd.)

Ministerstvo pro místní rozvoj pouze informovalo, že při přípravě nových právních předpisů je důsledně dbáno na prosazování principu rovného postavení mužů a žen ve společnosti.

Ministerstvo dopravy a Ministerstvo životního prostředí nevyvíjelo k naplňování výše uvedeného úkolu žádné konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedlo.

3. Zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě

Jak je již pravidelně uváděno, situace žen na trhu práce zůstává již po mnoho let prakticky nezměněna. Charakteristikou českého trhu je na jedné straně vysoká zaměstnanost žen a na straně druhé je to fakt, že se ženy často musí potýkat s diskriminačním jednáním zaměstnavatelů a většinou jsou to právě ženy, kdo přijímá hůře placené zaměstnání za horších podmínek.

Nelze jednoznačně říci, že ženy jsou nuceny pracovat pouze na základě finanční nezbytnosti, ačkoli průměrná česká rodina by se bez dvou příjmů neobešla. Výzkum veřejného mínění totiž prokázal, že práce je pro většinu českých žen druhou nejvýznamnější životní hodnotou a ženy se v míře připsované významu práce neliší od většiny mužů.

Plnění úkolu 3. 1.

3. 1. V zájmu zvýšení míry konkurenceschopnosti žen na trhu práce nadále podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů, usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění ženám, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti. Zabezpečit možnosti státní podpory rekvalifikací občanům, zejména ženám, které z důvodu péče o děti nebyly po delší dobu ekonomicky aktivní.

**Odpovídají: ministr práce
a sociálních věcí,
ministerně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. 2004**

V rámci **Ministerstva práce a sociálních věcí** rekvalifikací, jako jeden z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, využívají všechny úřady práce; nabídka se neustále rozšiřuje, což dokumentuje počet realizovaných kurzů. V 1. pololetí 2004 probíhalo, spolu s rekvalifikacemi pokračujícími z předcházejícího roku, 34265 rekvalifikačních kurzů. V meziročním srovnání bylo v 1. pololetí 2004 do rekvalifikací zařazeno o 3 136 uchazečů o zaměstnání více. Tento pozitivní trend má v posledních letech vzrůstající tendenci, neboť tento nástroj patří mezi nejúčinnější nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

Ženy v rekvalifikaci tvořily cca 59 %. Od 1. 10. 2004, tj. od platnosti nového zákona o zaměstnanosti, mají úřady práce možnost přispívat na rekvalifikaci zájemců o zaměstnání. Vznikla tak možnost podpory přizpůsobení kvalifikace požadavkům trhu práce i pro rodiče na rodičovské dovolené apod. Ženám, které se do evidence úřadů práce vracejí po mateřské resp. rodičovské dovolené je věnována zvýšená pozornost – pro tuto skupinu žen jsou mj. zabezpečovány jobklubové aktivity, dále individuální poradenství k pracovnímu uplatnění, tj. včetně uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy již dříve zpřístupnilo dívkám i chlapcům stejnou měrou veškeré obory obsažené ve vzdělávací soustavě. Pro lepší uplatnění žen na trhu práce byly vytvořeny i vzdělávací programy pro přípravu na

povolání, která lze vykonávat formou individuální činnosti. Problematika rovnosti příležitostí mužů a žen ve společnosti je zastoupena novými tematickými okruhy nejen v předmětech občanská nauka a dějepis, ale rovněž v odborných předmětech (např. psychologické, právní a ekonomické souvislosti oborů).

Princip rovnosti mužů a žen bude trvale zohledněn při tvorbě dalších rámcových vzdělávacích programů podle kritérií školského zákona platného od 1. 1. 2005.

Plnění úkolu 3. 2.

3. 2. Kontroly dodržování pracovně právních předpisů zaměřovat na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví, včetně dodržování principu stejné mzdy za stejnou práci a za práci stejné hodnoty, a na dodržování ustanovení o zvýšené ochraně žen při práci. Evidovat a statisticky zpracovávat kontroly na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví.

**Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

V souvislosti s novým zákonem o zaměstnanosti byli příslušní pracovníci úřadů práce v této problematice proškoleni a upozorněni na význam antidiskriminačních ustanovení obsažených v tomto a dalších zákonech upravujících pracovněprávní vztahy. V návaznosti na přípravu materiálu Informace o kontrolách dodržování pracovněprávních předpisů provedených úřady práce v roce 2004 byly úřady práce požádány o sumarizaci zjištěných porušení.

Z konkrétních poznatků úřadů práce vyplývá, že:

- v řadě případů se tvrzenou diskriminaci nepodařilo prokázat,
- řada úřadů práce neuložila z důvodu diskriminace žádnou pokutu – porušení nebylo zjištěno,
- ze zjištěných případů se nejvíce porušení zákazu diskriminace týkala hlediska nerovného odměňování za práci stejné hodnoty,
- celkem sporadicky bylo zjištěno odepření práva na zaměstnání z důvodu pohlaví.

Plnění úkolu 3. 3.

3. 3. Podněcovat individuální schopnosti a zájmy jak dívek a žen, tak chlapců a mužů, o přípravu pro povolání v těch oborech, které jsou z hlediska pohlaví považována za netypická.

**Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy**

Termín: průběžně

Aktuální informace o těchto oborech vzdělání, průběhu studia a možnostech uplatnění získávají učitelé a učitelky základních a středních škol prostřednictvím *Pedagogických center*. Učitelé je průběžně využívají ve výchově a vzdělávání žáků s poukazem na možnost přípravy pro povolání v jakémkoli oboru bez ohledu na pohlaví.

Pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prosazování rovnosti mužů a žen ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách a školských zařízeních a ve vědě a výzkumu je průběžně revidován.

Vedle problematiky studia netradičních oborů věnují odborné útvary Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pozornost také studiu vybraných společensko-vědních předmětů, formám spolupráce mezi školami (včetně jejich spolupráce s nestátními subjekty) a vědě a výzkumu.

Národní ústav odborného vzdělávání jako přímo řízená organizace Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy zabezpečuje provoz Centra kariérového poradenství, které mapuje vzdělávací nabídku odborných škol a poskytuje rady a informace výchovným poradcům, žákům a rodičům. Provozuje také internetové stránky www.startnathprace.cz, které nabízejí podporu v uvedené problematice.

Plnění úkolu 3. 4.

3. 4. Prostřednictvím školních osnov, učebních a dalších materiálů pokračovat v úsilí o vymýcení stereotypního diskriminačního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání a ve společnosti a dále prosazovat princip rovnosti mužů a žen v rámci aktivit spojených s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice – tzv. „Bílou knihou“.

**Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy**

Termín: průběžně

Při přípravě nového právního prostředí a koncipování kurikulárních změn je počítáno s trvalou potřebou realizace změn v učebních materiálech, školních osnovách tak, aby byl odstraňován diskriminační pohled na postavení žen a mužů ve společnosti.

Pro každý obor vzdělání bude vytvářen rámcový vzdělávací program, který stanoví kromě jiného cíle, formy, délku a obsah vzdělávání podle zaměření daného oboru vzdělání (princip rovnosti a postavení ženy a muže v rodině, v zaměstnání a ve společnosti je nedílnou součástí profilu absolventa). Rámcové vzdělávací programy jsou závazné nejen pro tvorbu školních vzdělávacích programů a hodnocení výsledků vzdělávání, ale i pro tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů. Vzhledem k velkému množství oborů vzdělávání budou nové vzdělávací programy vznikat postupně řadu let. Během této doby budou využívány původní učební dokumenty, které zákon umožňuje podle potřeby měnit s přihlédnutím k aktuálním požadavkům společenské praxe.

Česká školní inspekce (ČŠI) sledovala ve školním roce 2003/2004, zda jsou žáci seznamováni s problematikou rovného postavení žen a mužů, zda jsou odpovídajícím způsobem informováni o možnostech dalšího studia v netradičních oborech z hlediska pohlaví a zjišťovala podmínky, jaké mají dívky a chlapci v přístupu k výpočetní technice, do nepovinných předmětů a kroužků. Ze zprávy ČŠI vyplývá, že ve sledovaném období byli žáci seznamováni s tematikou rovného postavení žen a mužů zejména formou využívání věcného obsahu jednotlivých předmětů (nejvíce se problematice věnují učitelé občanské nauky a základů společenských věd, v menším rozsahu v předmětech zeměpis, přírodopis, český jazyk a literatura). Téměř čtvrtina navštívených škol umožňovala žákům doplnit si získané znalosti poslechem odborné přednášky nebo účastí na besedě zaměřené na tematiku rovnosti žen a mužů. Potřebné informace k volbě povolání nebo k dalšímu studiu jsou žákům poskytovány, při volbě mají dívky i chlapci rovný přístup. Navštívené školy se snaží o zapojení dívek do výuky výpočetní techniky, dalších povinných, volitelných i nepovinných předmětů a kroužků. Využívání počítačů při výuce bylo umožňováno oběma pohlavím ve stejném rozsahu.

Plnění úkolu 3. 5.

3. 5. Podporovat přístup žen k zaměstnáním, kde se využívají informační a komunikační technologie, zejména zvýšením účasti žen na relevantním vzdělávání a výcviku.

**Odpovídají: ministr práce a
sociálních věcí, ministryně
školství, mládeže a tělovýchovy,
ministr informatiky
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo práce a sociálních věcí informovalo, že rekvalifikační kurzy zaměřené na informační technologie patří mezi nejčastěji realizované. Jedná se o kurzy přímo zaměřené na získání znalostí a dovedností pro práci s Informační technologií (např. *Obsluha osobního počítače, Správce počítačové sítě, Grafické programy na PC, Obsluha PC dle osnov ECDL*, kde je možné získat mezinárodně uznávaný certifikát apod.) nebo se jedná o zařazení příslušného modulu do rekvalifikačních kurzů zaměřených na konkrétní profesi (Asistentka – sekretářka, Účetnictví, Podnikatelské minimum apod.). Procento mužů a žen v takto zaměřených rekvalifikacích je přibližně stejné.

Úřady práce pořádají v rámci aktivní politiky zaměstnanosti rekvalifikační kurzy mimo jiné určené pro ženy vracející se na trh práce např. po mateřské dovolené. Důraz je kladen na specifický požadavek podpory informační společnosti pro projekty předkládané v rámci opatření 2. 2 Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů.

Pro zaměstnance a zaměstnankyně jsou na **Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy** pořádány vzdělávací kurzy v oblasti informačních technologií, ve školách a většině školských zařízení je vzdělávání v tomto oboru součástí povinné výuky či je možnost zájmového vzdělávání na všech stupních škol a ve většině školských zařízeních.

Ministerstvo informatiky v souladu se svým strategickým cílem dosáhnout během čtyř let rozšíření počítačové gramotnosti zahájilo *Národní program počítačové gramotnosti*. Jeho cílem je umožnit každému občanovi, jež má zájem naučit se základům práce s počítačem a základní orientaci při práci na internetu. Program podporuje rovnost mužů a žen na relevantním vzdělávání a výcviku praktických dovedností a vyšší možnost uplatnění žen na trhu práce. Projekt probíhá v internetových kavárnách, knihovnách a některých školách. Dvouhodinové intenzivní kurzy jsou koncipovány tak, aby je zvládli i ti, kteří s počítači dosud nepřišli do styku. Kursem prošlo 45 000 účastníků, z toho 60% žen.

Plnění úkolu 3. 6.

3. 6. Provést analýzu učebních osnov, učebnic a učebních pomůcek pro základní školy z hlediska toho, jakým způsobem se podílejí na vytváření a reprodukci genderově založených stereotypů a předsudků, včetně přípravy budoucích pedagogů a pedagogických pracovníků a dalšího vzdělávání pedagogů.

**Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. 2004**

Analýza učebních osnov a učebnic z hlediska jejich podílu na vytváření a reprodukci genderově založených stereotypů a předsudků byla na **Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy** vypracována v letech 2003-2004 pro základní a střední školy.

Analýza ukázala, že v některých učebnicích, zejména v učebnicích staršího data, se vyskytují prohřešky proti rovnému přístupu k ženám a mužům. Jedná se zejména o nahlížení na roli ženy a muže v zaměstnání, rozdělení rolí v rodině. Tato pochybení se vyskytují zejména v učebnicích pro mladší školní věk a v učebnicích společenskovedních předmětů. Pokud jde o vzory významných osobností, je v učebnicích mnohem méně významných žen, které by mohly sloužit dívkám jako vzory.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy konstatuje, že z analyzovaných učebnic (celkem 164) byla nalezena spíše menší pochybení proti požadavku rovnosti žen a mužů zhruba v necelé třetině případů. Uvedená analýza bude dále

propracovávána a její výsledky budou sloužit jako podklad pro stanovování kritérií pro učebnice a učební pomůcky z genderového hlediska, tak aby došlo k výraznému výchovnému působení ve smyslu žádoucích cílů. Nezbytné bude také větší zaměření pozornosti nejen na učebnice a na přípravu veškerých nových učebních materiálů, ale také na přístup učitelů a učitelek a na přípravu budoucích učitelů a učitelek.

Plnění úkolu 3. 7.

3. 7. Pokračovat v realizaci vzdělávacích programů pro pedagogy a pedagogické pracovníky v oblasti rovných příležitostí mužů a žen s cílem poskytnout jim účinné postupy k provádění genderově senzitivní výuky.

**Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. 2004**

Jak již bylo uvedeno výše, na základě *Analýzy současné situace v rovných příležitostech žen a mužů v oblasti věcné působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí*, která byla zpracována v r. 2003, byly identifikovány některé oblasti pro pokračování výzkumných aktivit.

Pro rok 2004 a 2005 bylo vybráno a schváleno téma Genderové aspekty přechodu žáků mezi vzdělávacími stupni.

V roce 2004 byla v rámci tohoto projektu zpracována teoretická studie, která specifikuje všechny aspekty, jimiž se bude následný výzkum zabývat, vymezuje východiska výzkumu a zasazuje jej do rámce genderové problematiky, resp. genderových perspektiv společnosti, školství, trhu práce i vědy a výzkumu. Studie tak odpovídajícím způsobem reaguje na zadání, rozvíjí cíle projektu, a stanoví základ pro vlastní výzkum, tj. genderovou analýzu přechodu mezi jednotlivými vzdělávacími stupni českého školského systému. Členění studie je logicky strukturované dle jednotlivých stupňů českého školského systému, poskytuje základní vhled do genderové tematiky a její aplikaci na analyzovanou oblast školství v celé jeho komplexnosti. Uchopení výzkumu definované v závěrečné kapitole studie však slibuje aplikaci kvalitativní metodologie na všech zkoumaných úrovních přechodů mezi stupni škol a souvisejících genderových aspektech, a další využití výzkumu zejména k doporučení dalších strategií prosazování rovnosti žen a mužů ve vzdělávání a jako podklad k dalším studiím. Na projektu pracuje tým expertek ze Sociologického Ústavu Akademie věd ČR.

Dne 26. 11. 2004 se konalo na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy koordinační jednání, kde byla představena pracovní verze projektu ***Obraz žen a mužů v českých učebnicích aneb posuzování genderové korektnosti učebnic***. Tento seminář byl určen zejména odborné veřejnosti – zástupkyním a zástupcům nakladatelství, která se zaměřují na učebnice a učební materiály a jejich recenzentkám a recenzentům. Byl zde představen stručný a přehledný materiál, který definuje oblast genderové tematiky a způsob jejího promítání do výuky, metody a používané materiály a také návrh kritérií hodnocení genderové stereotypnosti učebnic.

Na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy pokračuje od roku 2001 projekt vzniklý v 6. Rámcovém programu EUPRO, v rámci kterého vzniklo Národní kontaktní centrum *Ženy a věda* jako informační, koordinační a servisní centrum nejen na národní úrovni, ale také na úrovni EU. Mezi jeho hlavní aktivity patří:

- včleňování genderových dimenzí do 6. a 7. Rámcového programu EU
- vytváření databází žen – vědkyň a sítě tzv. "žen měsíce"
- vydávání odborného časopisu pro gender a vědu
- podpora zvyšování podílu žen ve vědě
- podpora žen a mladých lidí ve vědě v ČR, provozování internetových stránek pro mladé ve vědě, genderová destereotypizace a zvyšování atraktivity vědecké práce mezi studenty středních škol ,
- mezinárodní spolupráce s obdobně zaměřenými organizacemi.

Národní kontaktní centrum získalo jako koordinátor velký projekt od EK - spuštění nového mezinárodního centra na podporu žen a mladých lidí ve vědě (Central European Centre for Women and Youth in Science). Projekt je financovaný Evropskou komisí v rámci 6. Rámcového programu a jeho cílem je stimulovat diskusi o postavení žen a mladých lidí ve vědě a vyvíjet nástroje, které budou mít za cíl jejich snazší zapojení do evropských výzkumných struktur.

Národní kontaktní centrum se zapojilo také jako spolupracující partner do projektu EOWIN ERA-NET pod záštitou EK, což je projekt na koordinaci národních politik na podporu žen ve vědě vedený Německem.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se také jako jeden z hlavních partnerů Řídícího orgánu (Ministerstvo práce a sociálních věcí) podílí na přípravě dokumentu Program Iniciativy Společenství EQUAL (CIP EQUAL), jehož hlavním cílem je prosazování inovativních nástrojů řešení stávajících problematických oblastí souvisejících s diskriminací a nerovnostmi na trhu práce.

Vysoké procento účasti je rovněž v zahraničních vzdělávacích projektech Socrates a Comenius (zde se účastní cca 15% mužů a 85% žen). Asistentské pobyty na zahraničních školách pro budoucí učitele jazyků Comenius Lingua využívá cca 25% mužů a 75% žen.

Plnění úkolu 3. 8.

3. 8. Pokračovat v proškolení poradců pro volbu povolání při úřadech práce v problematice rovných příležitostí mužů a žen a zajistit, aby ji uplatňovali při své poradenské činnosti.

**Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

Vzdělávací střediska úřadů práce – metodicky a koncepčně vedená Ministerstvem práce a sociálních věcí – během roku 2004 pořádala seminář

Poradenství pro volbu povolání, který obsahoval problematiku rovných příležitostí mužů a žen.

Plnění úkolu 3. 9.

3. 9. Pokračovat ve školení výchovných poradců na školách v problematice rovných příležitostí mužů a žen, aby ji mohli uplatňovat při své poradenské činnosti.

**Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. 2004**

V rámci projektu na podporu zavádění vzdělávací oblasti výchova k volbě povolání do posledních ročníků základních škol a s ohledem na podporu kariérového poradenství, byl *Institutem pedagogicko-psychologického poradenství* připraven pilotní vzdělávací program pro učitele základních škol. Obsahem projektu je realizace 100 hodinového vzdělávacího kurzu ve spolupráci s lektory Gender Studies, o.p.s., jež je určen pro učitele, kteří participují na vzdělávací oblasti výchova k volbě povolání na základních školách. V jeho rámci bylo také zpracováno a vyučováno téma *Rovné příležitosti při výběru vzdělávání a profesní dráhy*. Toto školení má za cíl doplnit a rozšířit teoretická východiska kariérového poradenství pro práci učitelů, propojit práci učitelů, výchovných poradců a pracovníků Informačních a poradenských středisek při úřadech práce a vytvořit tak předpoklady pro zlepšení poskytovaných služeb.

Ve speciální oblasti týkající se kariérového poradenství, kterému je věnováno 30 hodin, informují lektoři o službách kariérového poradenství s respektováním rovných příležitostí chlapců a dívek.

Školení výchovných poradců budou dále také připravována nově vzniklým Pedagogickým centrem Praha.

Plnění úkolu 3. 10.

3. 10. Podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů, usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti a podnikání, a to specificky pro ženy žijící na venkově.

**Odpovídají: ministr práce a
sociálních věcí, ministryně
školství, mládeže a tělovýchovy,
ministr průmyslu a obchodu ve
spolupráci s ministrem
zemědělství
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo práce a sociálních věcí podalo informaci, že úřady práce, prostřednictvím svých poboček, poskytují informace o nabídce rekvalifikací, tj. včetně kurzů zaměřených na podnikání, i občanům žijícím na venkově. Uchazeči o zaměstnání jsou do těchto kurzů zařazováni na základě vlastního zájmu uplatnit se formou vlastní živnosti. Úřady práce také přihlížejí k podnikatelskému záměru uchazeče. V nabídce vzdělávacích institucí existují různé typy rekvalifikačních kurzů s tímto zaměřením: *Zakladatel malého a středního podniku, Manager malého a středního podniku, Základy podnikání, Podnikatelské minimum* atd.

V 1. pololetí r. 2004 bylo do rekvalifikace na přípravu podnikání zařazeno 931 uchazečů, tj. 2,7 % z celkového počtu účastníků rekvalifikace. Údaje o počtu žen žijících na venkově, které se případně uvedené rekvalifikace zúčastnily, nejsou k dispozici.

Uchazečům se špatnou dojezdností do místa vzdělávání mohou úřady práce uhradit jízdné, ubytování apod. čímž je podporována i účast občanů žijících na venkově.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy informovalo, že úkol byl zakomponován do strategického plánu ministerstva a do koncepce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Pokračování úkolu je zajištěno i pro rok 2005.

Ministerstvo průmyslu a obchodu se v rámci své dotační politiky podílí na vzdělávacích a kvalifikačních programech určených pro ženy – podnikatelky. Tyto programy organizačně zabezpečují asociace podnikatelek a manažerek, s nimiž má ministerstvo dlouhodobou spolupráci.

Návrhy k části 3. Zajištění rovných příležitostí žen a mužů v přístupu k ekonomické aktivitě

Na základě výše uvedeného se navrhuje (změny jsou uvedeny tučně):

Aktualizovat termín úkolu 3. 1.

3. 1. V zájmu zvýšení míry konkurenceschopnosti žen na trhu práce nadále podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů, usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění ženám, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti. Zabezpečit možnosti státní podpory rekvalifikací občanům, zejména ženám, které z důvodu péče o děti nebyly po delší dobu ekonomicky aktivní.

Odpovídají: ministr práce
a sociálních věcí,
ministerně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 3. 2.

3. 2. Kontroly dodržování pracovně právních předpisů zaměřovat na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví, včetně dodržování principu stejné mzdy za stejnou práci a za práci stejné hodnoty, a na dodržování ustanovení o zvýšené ochraně žen při práci. Evidovat a statisticky zpracovávat kontroly na dodržování ustanovení o zákazu diskriminace z hlediska pohlaví.

Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 3. 5.

3. 5. Podporovat přístup žen k zaměstnáním, kde se využívají informační a komunikační technologie, zejména zvýšením účasti žen na relevantním vzdělávání a výcviku.

Odpovídají: ministr práce a
sociálních věcí, ministryně
školy, mládeže a tělovýchovy,
ministr informatiky
Termín: 31. 12. **2005**

Přeformulovat úkol 3. 6.

3. 6. **Provedenou** analýzu učebních osnov, učebnic a učebních pomůcek pro základní školy **propracovat tak, aby její výsledky sloužily jako podklad pro stanovování kritérií pro učebnice a učební pomůcky, aby došlo k výraznějšímu výchovnému působení z hlediska rovnosti žen a mužů.**

Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 3. 7.

3. 7. Pokračovat v realizaci vzdělávacích programů pro pedagogy a pedagogické pracovníky v oblasti rovných příležitostí mužů a žen s cílem poskytnout jim účinné postupy k provádění genderově senzitivní výuky.

Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy
Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 3. 8.

3. 8. Pokračovat v proškolení poradců pro volbu povolání při úřadech práce v problematice rovných příležitostí mužů a žen a zajistit, aby ji uplatňovali při své poradenské činnosti.

Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí

Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 3. 9.

3. 9. Pokračovat ve školení výchovných poradců na školách v problematice rovných příležitostí mužů a žen, aby ji mohli uplatňovat při své poradenské činnosti.

Odpovídá: ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy

Termín: 31. 12. **2005**

Aktualizovat termín úkolu 3. 10.

3. 10. Podporovat vytváření nabídky vzdělávacích kvalifikačních a rekvalifikačních programů, usnadňujících nalezení vhodného pracovního uplatnění, včetně pracovního uplatnění výkonem samostatné výdělečné činnosti a podnikání, a to specificky pro ženy žijící na venkově.

Odpovídají: ministr práce a
sociálních věcí, ministryně
školství, mládeže a tělovýchovy,
ministr průmyslu a obchodu ve
spolupráci s ministrem
zemědělství

Termín: 31. 12. **2005**

4. Vyrovnávání sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny

Jak již bylo uvedeno, Ministerstvo práce a sociálních věcí zadalo provedení sociologického výzkumu **Podpora využívání rodičovské dovolené muži**. Tento výzkum analyzoval postavení mužů a žen v české rodině a vyplývá z něj, že matka zastává v rodině při výchově svých dětí často dominantní pozici, a to i přesto, že přibývá situací, kdy se ve výchově častěji než dříve uplatňují oba rodiče stejně. Role matky je neustále celou populací vnímána jako role pečovatelská. Ženy samy pak vnímají důležitost své role a lpí na ní. Muž je pak viděn hlavně v roli živitele, i když značná část populace je ochotná připustit, že muži mohou být schopni pečovat o malé dítě. Postoje populace k rodičovským rolím se však významně diferencují podle věku a vzdělání.

Plnění úkolu 4. 1.

4. 1. Prosazovat, aby byl nezbytný výkon osobní péče o děti a potřebné členy rodiny zohledňován při stanovení podmínek a výše nároků na sociální dávky, sociální pojištění, dávky v nezaměstnanosti apod.; současně dbát, aby toto zohlednění důsledně směřovalo vůči pečujícím občanům, bez ohledu na jejich pohlaví.

**Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

Nemocenské pojištění

Předpisy o nemocenském pojištění (zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů) upravují účast na nemocenském pojištění a podmínky nároku na nemocenské jako jedné z krátkodobých dávek nemocenského pojištění poskytované při dočasné pracovní neschopnosti bez zřetele na to, zda je pojištěncem muž nebo žena. Nárok na nemocenské, stejně jako na ostatní peněžitě dávky nemocenského pojištění, se odvíjí od institutu účasti na tomto pojištění. Postavení pojištěných osob (mužů a žen) je stejné jak pokud jde o nárok na nemocenské, tak i dobu poskytování této dávky a stanovení její výše. Jedinou výjimkou v tomto směru je vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, který je poskytován pouze ženě – zaměstnankyni, což je odůvodněno ochranou mateřského poslání žen.

V oblasti nemocenského pojištění zákonné normy rovněž umožňují k zajištění péče o dítě po porodu poskytování peněžitě pomoci zaměstnancům (mužům) za předem stanovených podmínek (např. osamělému muži pečujícímu o dítě na základě rozhodnutí soudu nebo muži, jehož manželka nemůže či nesmí podle lékařského posudku o dítě pečovat), nevytvářejí však právní základ pro jejich vzájemnou dohodu o poskytování této dávky muži, pokud žena hodlá po uplynutí určité doby po porodu pokračovat ve výdělečné činnosti. Současná právní úprava respektuje účel peněžitě

pomoci v mateřství jako dávky nemocenského pojištění, která nahrazuje ztrátu příjmu pojištěnky, která z důvodu těhotenství, porodu, a bezprostřední péče o dítě po jeho narození nemůže pracovat.

V nově připravovaném zákoně o nemocenském pojištění jsou navrženy, s ohledem na požadavek rovného postavení žen a mužů, nové podmínky nároku u mateřské, a to tak, že nárok na mateřskou má v první řadě pojištěnka, která dítě porodila. Dále nárok na mateřskou vzniká také pojištěnci (muži). U nároku pojištěnce, oproti dosavadní právní úpravě se pro některé případy stanovují výhodněji podmínky nároku na mateřskou. Tak např. v případě, že pojištěnci vzniká nárok na mateřskou z důvodu péče o dítě, jehož matka zemřela nebo z důvodu péče o dítě jemu svěřené na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nebude se už zkoumat podmínka, zda žije s družkou či nikoliv. Nově se také zavádí možnost, aby otec dítěte, nebo manžel ženy, která dítě porodila, mohl pobírat mateřskou v době, v níž matka dítěte má nebo by měla nárok na mateřskou dovolenou a to na základě písemné dohody s matkou dítěte nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte.

Podle platné právní úpravy týkající se poskytování podpory při ošetřování člena rodiny, pojištěnec, který o poskytnutí dávky požádal a dávka mu byla přiznána, má právo na její poskytování po celou dobu trvání nároku na dávku. Podmínky vzniku nároku na dávku nerozlišují, zda jde o muže nebo ženu; je-li několik oprávněných osob, záleží pouze na jejich dohodě, kdo z nich nárok na dávku uplatní, přičemž i v případě, že by se jednalo o oprávněné osoby různého pohlaví, nejsou v zákoně, a to ani nepřímě (např. různou výší procentní sazby pro výpočet dávky) zakotveny takové mechanismy, které by zakládaly preferenci jedné z nich.

V nově připravovaném zákoně o nemocenském pojištění se u ošetřovného zavádí možnost vystřídání oprávněných osob v případě ošetřování (péče) o dítě. S ohledem na krátkou podpůrnou dobu u ošetřovného (9 dnů) je navrženo, aby bylo střídání možné jen jednou. Ministerstvo zastává stanovisko, že četnější cyklus střídání oprávněných osob by nebyl v souladu s účelem této dávky, tj. nahradit pojištěnci nebo pojištěnce ztrátu příjmu na začátku potřeby ošetřování člena rodiny do doby, než si obstarají za sebe zástup při ošetřování a rovněž by si vyžádal zvýšené administrativní nároky při dalších změnách ošetřujících osob.

Důchodové pojištění

Z pohledu norem EU se jeví, že předpisy o důchodovém pojištění (zejména zákon č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů) neobsahují ustanovení, ze kterých by bylo vyvozováno nerovné postavení mužů a žen. Článek 7 Směrnice rady 79/7/EHS vylučuje ze své působnosti stanovení důchodového věku pro poskytování starobních a výsluhových důchodů a jeho možné následky pro jiné dávky a výhody systémů starobních důchodů poskytovaných osobám, které vychovávaly děti.

Znamená to, že rozdílný důchodový věk pro muže a ženy a jeho možné následky jsou v důchodovém systému i nadále přípustné. Platná právní úprava však postupně sjednocuje důchodový věk mužů a žen, které vychovaly děti.

Zaměstnanost

Nový zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., i zákoník práce (zákon č. 65/1965), vychází z principu rovného zacházení se všemi zaměstnanci (rovného přístupu) a zákazu jakékoliv diskriminace (zvýhodnění či znevýhodnění) z důvodů spočívajících v diskriminačních znacích, v obou zákonech vymezených, které odpovídají čl. 3 Listiny základních práv a svobod, Úmluvě č. 111 MOP, o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání a směrnicím Evropských společenství, které byly v rámci harmonizace právních předpisů ČR s komunitárním právem ES transponovány. Jde o následující směrnice:

-směrnice Rady 76/207/EHS, ze dne 9. února 1976, o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky

-směrnice Rady 75/117/EHS, ze dne 10. února 1975, o sbližování právních předpisů členských států týkajících se uplatňování zásady stejné odměny za práci pro muže a ženy

-směrnice Rady 2000/43/ES, ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ

-směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání

-směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/73/ES, ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky.

Ze zákona vyplývající zákaz diskriminace je uplatňován při přípravě předpisů a dokumentů k provádění aktivní politiky zaměstnanosti.

Plnění úkolu 4. 2.

4. 2. Budoucí právní úpravou pracovních vztahů umožnit vytváření variabilních pracovních režimů, které by zaměstnancům pečujícím o děti a rodinu usnadnily sladit výkon zaměstnání s výkonem rodinných povinností.

**Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo práce a sociálních věcí v současné době intenzivně pracuje na přípravě návrhu nového zákoníku práce. Zásadní navrhovaná změna, která se promítne i do problematiky úpravy pracovních režimů zaměstnanců, spočívá v principu, podle něhož si mohou účastníci pracovněprávních vztahů sjednat vše, co zákon nezakáže. Nová právní úprava by tak měla umožnit podstatnou liberalizaci v pracovněprávních vztazích a posílit smluvní volnost účastníků pracovněprávních

vztahů. Účastníci si budou moci odchýlně od zákona sjednat i optimální variabilní pracovní režimy, které by jim měly umožnit sladit výkon zaměstnání s výkonem rodinných povinností. Zcela samozřejmým požadavkem, který se rovněž promítá do navrhované právní úpravy, je respektování závazků, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodních smluv, jakož i předpisů Evropské unie.

Budoucí právní úprava pracovních vztahů tak umožňuje vytváření variabilních pracovních režimů, které by zaměstnancům pečujícím o děti a rodinu usnadnily sladit výkon zaměstnání s výkonem rodinných povinností.

Plnění úkolu 4. 3.

4. 3. V rámci svých zákonných kompetencí podporovat konkrétními opatřeními zřizování a provoz zařízení pro péči o děti a potřebné členy rodiny, zejména pak doplňují-li či nahrazují péči poskytovanou zaměstnanými občany.

**Odpovídají : ministryně
školství, mládeže a
tělovýchovy, ministryně
zdravotnictví, ministr pro
místní rozvoj, ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

V případě konkrétní žádosti kraje o stanovisko **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** k zřízení či zrušení zařízení předškolní výchovy je ministerstvem doporučováno nerušit tato zařízení, pokud by jejich absence bránila zapojení žen do zaměstnání. Nadále je poskytována metodická i odborná podpora předškolnímu vzdělávání tak, aby co nejlépe doplňovalo nebo nahrazovalo péči poskytovanou zaměstnanými občany, např. zaváděním Rámcového programu pro předškolní vzdělávání do praxe. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy však není zřizovatelem mateřských škol.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dále podporuje činnost speciálně pedagogických center pro žáky s postižením a aktuálně zřizuje *Diagnostický ústav pro mládež v Olomouci*. Podporována jsou i speciálně pedagogická centra pro žáky s různými vadami.

Ministerstvo pro místní rozvoj odpovědělo, jakým způsobem podporuje konkrétními opatřeními zřizování a provoz zařízení pro péči o děti a potřebné členy rodiny v plnění úkolu 4. 5.

Ministerstvo zdravotnictví informovalo, že mezi zvláštní dětská zařízení v souladu s § 38 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, patří rovněž jesle, v nichž se pečuje o všestranný rozvoj dětí ve věku do 3 let, i když tento druh zdravotnických zařízení by do budoucna již neměl být takto posuzován s ohledem na připravovaný zákon o zdravotnických zařízeních. I když v souladu se zákonem o živnostenském podnikání je možné péči o dítě do 3 let věku v denním režimu provozovat jako vázanou živnost, ministerstvo sleduje z pohledu

zajištění dostatečné péče o děti právě výkon odpovídajícího povolání v péči o tyto děti. Při provozování příslušných zařízení bylo prvořadě sledováno dodržování všech opatření proti vzniku a šíření přenosných nemocí při přijímání dětí do zařízení pro děti předškolního věku (viz metodický pokyn ve Věstníku MZ č. 7/1976).

Stávající síť dětských lůžkových zdravotnických zařízení i dětských ambulantních zařízení je dostatečná a vyhovující. Zvláště počet lůžek dětských oddělení je plně dostačující. V rámci nově ustanovené komise ministerstva pro péči o děti a dorost se řeší restrukturalizace dětských lůžkových zdravotnických zařízení včetně dětských odborných léčebných ústavů, dětských lázeňských léčeben a ozdravoven. Zvláštní důraz se věnoval dostatečnému způsobu zabezpečení kvalitní péče o děti umístěné v těchto zdravotnických zařízeních a dostatečnému způsobu zajištění ochrany dětí před nezákonnými manipulacemi při zprostředkování náhradní rodinné péče.

Rovněž ministerstvo připravuje optimalizaci zdravotní péče ve všech typech dětských lůžkových zařízeních včetně kojeneckých ústavů a dětských domovů do 3 let věku a dětských psychiatrických léčeben a oddělení. Cílem je efektivita poskytování zdravotní péče, zajištění maximální kvality a zachování dostupnosti, a to v souladu s Úmluvou o právech dítěte a Chartou práv hospitalizovaného dítěte. V rámci procesu optimalizace probíhá proces transformace kojeneckých ústavů a dětských domovů do 3 let věku v zařízení rodinného typu. V rámci tohoto procesu se rovněž uplatňují nové trendy ústavní péče, jako např. denní a týdenní stacionáře, krizová a jiná centra, programy pro rodiče a děti tak, aby byla zajištěna dostatečná pomoc rodinám s dětmi.

Ministerstvo práce a sociálních věcí podporuje zřizování a provoz zařízení pro péči o děti a potřebné členy rodiny především prostřednictvím finanční podpory v rámci dotačního řízení. Moderním trendem v sociálních službách je umožnit klientům žít v jejich přirozeném prostředí a reforma sociálních služeb se jednoznačně zaměřuje na podporu těch služeb, které klienta v jeho přirozeném prostředí uchovají, proto se navrhuje nová formulace úkolu 4. 3., která lépe vystihuje uvedený trend.

Plnění úkolu 4. 4.

4. 4. Podpořit konkrétními opatřeními rozvoj možností azylových pobytů pro občany pečující o děti v obtížných životních situacích.

**Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci svého dotačního řízení, zejména v podprogramu ***Podpora aktivit zaměřených na sociální prevenci a prevenci kriminality*** finančně podpořilo činnost mnoha azylových domů. Provozovateli těchto azylových zařízení jsou vesměs nestátní neziskové organizace charitativního zaměření. V roce 2004 bylo uděleno 52 770 500 Kč na provoz těchto zařízení.

Plnění úkolu 4. 5.

4. 5. Podpořit konkrétními opatřeními zřizování bytů obcemi pro osoby se zvláštními potřebami, a to včetně ohrožených osob, zejména osob s nezaopatřenými dětmi v tíživé sociální situaci, a oběti domácího násilí.

**Odpovídá: ministr pro místní
rozvoj**

Termín: 31. 12. 2004

Ministerstvo pro místní rozvoj podporuje zřizování nájemních bytů pro specifické skupiny obyvatelstva, mezi ně lze zařadit i osoby se zvláštními potřebami, včetně osob s nezaopatřenými dětmi v tíživé rodinné situaci a oběti domácího násilí. Jedná se především o tak zvaný Program výstavby podporovaných bytů, který je členěn do tří podprogramů, tedy na Podporu výstavby chráněných bytů, Podporu výstavby bytů na půl cesty a Podporu výstavby vstupních bytů. Cílem programu je vznik podporovaných nájemních bytů ve vlastnictví obcí pro osoby, které jsou znevýhodněny v přístupu k bydlení z důvodů, z nichž vyplývají jejich zvláštní potřeby v této oblasti. Těmito důvody mohou být například zdravotní stav či věk a z něj plynoucí zdravotní a sociální důsledky, nepříznivé životní okolnosti, které znemožňují znevýhodněným osobám zajistit si adekvátní bydlení a ohrožují je sociálním vyloučením.

Tento program je vyhlašován pravidelně od roku 2003, kdy nahradil úzce zacílený Program podpory výstavby domů s pečovatelskou službou, který pro výše uvedenou skupinu osob určen nebyl. V roce 2003 byl umožněn za účasti finanční pomoci státu ve výši 198, 448 mil. Kč vznik 275 takových bytů, v roce 2004 pak za účasti 645, 995 mil. Kč vznik 863 takovýchto bytů. Nutno zdůraznit, že z pohledu finančních prostředků se jedná o až tříletý závazek státu.

Druhým využitelným produktem je Program podpory výstavby nájemních bytů a technické infrastruktury a venkovské bydlení, který je v současné podobě vyhlašován také od roku 2003 a nahradil obdobné podpůrné opatření, které však předpokládalo finanční spoluúčast ze strany budoucích uživatelů bytů, někdy i v milionových „doplatcích“ a nebylo tedy výše uvedenou skupinou osob využitelné. V současné době je program zacílen na příjmově vymezené skupiny obyvatelstva, byty jsou trvale nájemní, maximální výše nájemného je určena podmínkami programu, spoluúčast budoucího nájemníka je striktně zakázána a předpokládá se využití i uváděnou skupinou osob. Obsazování bytů je však v obou případech v kompetenci obcí. V roce 2003 byl za finanční pomoci státu ve výši 474, 98 mil. Kč umožněn vznik 788 takovýchto bytů, v roce 2004 pak za účasti 474, 98 mil. Kč vznik 863 takovýchto bytů.

Plnění úkolu 4. 6.

4. 6. Pokračovat v metodickém řízení sociálních pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí v souvislosti s problematikou rovných příležitostí obou rodičů v péči o děti s cílem vyrovnat nerovné postavení mužů ve vztahu k dětem.

**Odpovídá: ministr práce a
sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

V rámci metodického setkávání odborných pracovníků **Ministerstva práce a sociálních věcí** se zaměstnanci Krajských úřadů je pravidelně diskutována problematika porozvodové péče o nezletilé děti, úskalí střídavé péče o děti, problematika opatření týkajících se úpravy styku, případně zákazu styku jednoho rodiče s dítětem a to zejména z hlediska jejich možného dopadu na zdravý vývoj dítěte (syndrom zavrženého rodiče).

Návrh k části 4. Vyrovnávání sociálního postavení žen a mužů pečujících o děti a potřebné členy rodiny

Přeformulovat úkol 4. 3. :

4. 3. V rámci svých zákonných kompetencí podporovat konkrétními opatřeními zřizování a provoz zařízení pro péči o děti a potřebné členy rodiny **a podporovat rozvoj sociálních služeb (především pečovatelské služby, denních stacionářů, osobní asistence a podobně)**, zejména pak doplňují-li, či nahrazují péči poskytovanou zaměstnanými občany.

Odpovídají : ministryně školství,
mládeže a tělovýchovy, ministryně
zdravotnictví, ministr pro místní rozvoj,
ministr práce a sociálních věcí
Termín: 31. 12. **2005**

U dalších úkolů se navrhuje aktualizace termínů plnění na rok 2005.

5. Zohledňování žen z hlediska jejich reprodukční funkce a fyziologických odlišností

S ohledem na reprodukční zdraví žen si trvalou pozornost zasluhuje zdravotní stav žen. Součástí ochrany biologické funkce ženy je též její zohlednění při vytváření vhodných pracovních podmínek žen a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Trvalá pozornost je věnována ochraně zdraví žen, včetně těhotných, a to zejména při práci. Formálně-právní rámec zdravotní péče o ženy, a to včetně těhotných žen, je na vysoké úrovni. Zájem státu se v současném období soustřeďuje na vytváření podmínek pro realizaci ochrany zdraví při práci.

Plnění úkolu 5. 1.

5. 1. Přispívat k informovanosti žen o různých možnostech poskytování zdravotní péče v průběhu těhotenství, při porodu a v poporodním období, o jejich výhodách a nevýhodách a aktivně podporovat možnost těchto žen rozhodovat se o způsobu, místě a poskytovateli zdravotní péče.

**Odpovídá: ministryně
zdravotnictví
Termín: 31.12. 2004**

V rámci péče v prenatálních ambulancích bylo sledováno, aby se ženy mohly informovat o možnostech, které dané zdravotnické zařízení poskytuje. Nejčastěji realizovanou formou byly přímé dotazy nebo letáky. Další možnost se realizovala v rámci předporodních kurzů, kde lze informovat i partnera. Jejich součástí jsou i možnosti návštěvy porodních sálů a videozáznamy. Informační síť byla rozšířena i prostřednictvím internetových stránek, kde jsou informace obecné a odborné, ale i konkretizované podle jednotlivých zdravotnických zařízení. Tím si každá žena může na základě získaných informací sama rozhodnout, kam bude docházet před porodem a kde bude rodit. Též si každá těhotná žena vybírá zdravotnické zařízení k porodu. Ministerstvo zdravotnictví plně podporovalo všechny formy informovanosti těhotných v předporodních kurzech, ambulancích a médiích.

Plnění úkolu 5. 2.

5. 2. V návaznosti na státní rozpočet rozvíjet Národní program zdraví a podpořit projekty podpory zdraví zaměřené na zlepšení reprodukčního zdraví žen a prevenci kardiovaskulárních a nádorových onemocnění.

**Odpovídá: ministryně
zdravotnictví
Termín: 31. 12. 2004**

V rámci Národního programu zdraví ČR, který patří mezi základní články politiky státu v oblasti podpory zdraví, bylo prostřednictvím dotačního programu **Národní program zdraví – Projekty podpory zdraví v roce 2004** realizováno celkem 117 projektů podpory zdraví.

Cílem *Národního programu zdraví* bylo dlouhodobé vytváření podmínek pro zlepšení zdraví občanů České republiky. Orientoval se na předcházení nemocí a začlenění všech složek společnosti do všeobecného zájmu o zdraví. Je třeba zdůraznit, že nejde o projekty výzkumné, ale preventivní. Jejich cílem je dosažení pozitivních změn v chování lidí a jejich životních podmínek, podporovat zájem o aktivní vztah a zodpovědnost ke zdraví a jeho posilování v rodinách, školách, podnicích, obcích a jiných společenstvích nebo případně na regionální či celostátní úrovni.

V roce 2004 byly podporovány projekty na zlepšení reprodukčního zdraví žen, zlepšení stravovacích zvyklostí žen, včetně těhotných žen, na podporu kojení, na vytváření vhodných stravovacích návyků u dětí, zlepšení skladby stravy seniorů, optimalizaci pohybové aktivity (celkem 16 projektů) a projekty na prevenci nádorových a kardiovaskulárních onemocnění (celkem 18 projektů). Projektů, které se zabývaly podporou vytváření aktivního vztahu a zodpovědnosti ke zdraví a jeho posilování v komunitách – ve školách, městech, podnicích, obcích a dalších společenstvích bylo v roce 2004 realizováno celkem 29.

V rámci *Národního programu zdraví* včetně *Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny v 21. století* bylo zahrnuto i řešení problematiky perinatální a perinatální péče. Této problematice je věnován zvláště cíl 3 tohoto programu *Zdravý start do života* a jeho dílčí úkol *Lepší přístup k perinatální a perinatální péči*. V tomto úkolu byla řešena:

- perinatální péče o imigranty, kteří přicházejí z oblastí, kde nebyla poskytována perinatální péče (tyto pacientky obvykle představují klienty pro akutní péči a obvykle nemají zdravotní pojištění)
 - medicínský problém - těhotné bez adekvátní perinatální péče
 - finanční problém - nepojištěné pacientky představují zátěž pro péči poskytujícím zařízením, zvyšování podílu takových pacientek při neřešení výše zmíněných problémů může vést k ovlivnění výsledků perinatální péče v negativním smyslu
- analýza počtu porodnických pracovišť s ohledem na zajištění efektivity práce, kvality zdravotní péče a dostupnost těchto zdravotnických zařízení.

Od roku 2002 je z prostředků veřejného zdravotního pojištění hrazeno rovněž screeningové vyšetření prsu ženám ve dvouletých intervalech od 45. do 69. roku věku. Obdobně je v přípravě i zavedení screeningu karcinomu děložního hrdla – od října 2004 probíhá příslušný pilotní projekt, který bude ukončen v prosinci 2005.

Ministerstvo zdravotnictví nadále věnovalo zvýšenou pozornost poskytování perinatologické péče. Těhotné ženy, u nichž lze předpokládat narození plodu s nízkou porodní hmotností jsou nadále směřovány do péče perinatologických center, kterých je v České republice 12. Jedná se o pracoviště vybavená špičkovou diagnostickou a léčebnou technikou a vysoce erudovaným personálem. Na tato pracoviště úzce navazují specializovaná centra neonatální péče o nezralé novorozence, či novorozence s nízkou porodní hmotností. Od roku 2002 Ministerstvo

zdravotnictví v rámci Perinatologického programu finančně podporuje vybavení Perinatologických center. Tato podpora pokračovala i v roce 2004.

Dále probíhal projekt zaměřený na prevenci kolorektálního karcinomu.

U mužů pak v rámci prevence nádorových onemocnění probíhal projekt zaměřený na prevenci kolorektálního karcinomu a na screening karcinomu prostaty.

Návrhy k části 5. Zohledňování žen z hlediska jejich reprodukční funkce a fyziologických odlišností

Nenavrhují se žádné nové úkoly, pouze aktualizace termínů plnění na rok 2005 u stávajících úkolů.

6. Potlačování násilí páchaného na ženách

Plnění úkolu 6. 1.

6. 1. Uskutečnit veřejnou informační kampaň o nepřijatelnosti domácího násilí a dalších forem násilí páchaného na ženách a umožnit nevládním organizacím účast v pracovní skupině vytvořené k plnění tohoto úkolu.

**Odpovídají: ministr vnitra,
ministr práce a sociálních věcí,
ministryně školství, mládeže a
tělovýchovy, zmocněnec vlády
pro lidská práva
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo vnitra v roce 2004 pokračovalo v realizaci preventivních aktivit zaměřených na obchodování s lidmi. V rámci prevence bylo uspořádáno pět kulatých stolů v regionech. Kulaté stoly se konaly v Karlových Varech, Holešově, Ústí nad Labem, Praze a Plzni. Čtyři posledně jmenované kulaté stoly byly realizovány v rámci projektu PHARE ve spolupráci s britskými experty. Cílem bylo seznámit účastníky s *Národní strategií boje proti obchodování s lidmi v České republice* a *Programem podpory a ochrany obětí*, informovat je o práci nevládních a mezivládních organizací v dané oblasti, posílit komunikaci a spolupráci zainteresovaných institucí a organizací v rámci příslušného kraje a zahájit veřejnou diskusi o prevenci obchodování s lidmi na regionální úrovni. Jako doprovodná akce byl v rámci části kulatých stolů promítán film *Lilya-4-ever*.

V roce 2004 pokračoval program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, který byl pilotně zahájen v rámci projektu OSN v roce 2003. V průběhu roku 2004 do něj bylo zařazeno 11 obětí. Na program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi kromě Ministerstva vnitra a Policie České republiky participují nevládní organizace *La Strada*, *Sdružení Česká katolická charita*, *Rozkoš bez rizika* a mezivládní organizace *IOM*. Program byl v roce 2004 financován z prostředků vyčleněných na Strategii prevence kriminality na léta 2004-2007. Celkem byly na program v roce 2004 vyčleněny 4 miliony Kč.

Během roku 2004 došlo k institucionalizaci Modelu ochrany a podpory obětí obchodování s lidmi, který byl pilotně zaváděn od roku 2003 v rámci projektu OSN *Prevence, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi*. Ministerstvo vnitra připravilo smlouvy s nevládními organizacemi, které v rámci modelu zajišťují péči a sociální služby obětem, a interní akty řízení, které principy ochrany a podpory obětí obchodu s lidmi formalizují a standardizují. Bylo také zahájeno financování tohoto modelu ze státního rozpočtu. V oblasti ochrany a podpory obětí obchodu s lidmi jsou pro nadcházející období hlavními úkoly jejich rozšíření i na ostatní formy obchodu s lidmi (v souladu s nově zavedenou trestně právní úpravou) a zlepšení dosažitelnosti modelu ve všech regionech ČR a pro všechny cílové skupiny.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy informovalo, že v roce 2003 proběhly dvě na sobě nezávislé mediální kampaně – vládní a nevládní, které měly za úkol seznámit a upozornit veřejnost na problém nepřijatelnosti domácího násilí a dalších forem násilí páchaného na ženách a související aspekty. Vzhledem k tomu, že vládní kampaň proti domácímu násilí byla zaměřena na mládež, nezahájilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy další kampaň na stejné téma a stejnou cílovou skupinu. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se rozhodlo nerealizovat v roce 2004 podobnou mediální kampaň nebo na ní spolupracovat.

Jak **Ministerstvo práce a sociálních věcí** uvedlo již v předchozí Souhrnné zprávě o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ v roce 2003, pod vedením zmocněnce pro lidská práva vznikla ad hoc pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a zástupců nestátních neziskových organizací zabývajících se problematikou domácího násilí. Kampaň byla spuštěna 1. října 2003 s přesahem do roku 2004 a byla zaměřena zejména na prevenci mezi mladými lidmi ve věku od 15 do 25 let. Základní výzvou pro tuto věkovou skupinu, v níž dochází k utváření prvních partnerských vztahů, mělo být jasné NE již prvním příznakům domácího násilí. Mladí lidé se měli z kampaně dozvědět základní fakta o domácím násilí a měli se naučit rozpoznávat jeho příznaky v počátečním stadiu vztahu. Současně by jim mělo být sděleno, že vztah, kdy jeden z partnerů má sklony k páchání domácího násilí, je nejlepší co nejrychleji ukončit.

S ohledem na věk cílové skupiny byla mimo běžné formy kampaně zvolena i forma poněkud méně tradiční – počítačová hra, v níž si mladí lidé mohli ve virtuálním vztahu zažít situaci domácího násilí a naučit se v této situaci patřičně reagovat.

Mediální podobu kampaně (grafické návrhy, spoty apod.) zajistilo Ministerstvo práce a sociálních věcí, zmocněnec vlády pro lidská práva pak zajišťoval výrobu a distribuci propagačních a informačních materiálů a další reklamní akce. Ministerstvo práce a sociálních věcí zajistilo zpracování mediální podoby kampaně a předalo návrhy zmocněnci k další realizaci.

Veškeré materiály které vznikly v souvislosti s Kampaní, byly umístěny na doméně www.domacinasili.cz, kde jsou k dispozici dosud.

Ministerstvo práce a sociálních věcí na svých internetových stránkách informuje o jevu, problematice a stávající zákonné ochraně týkající se postihu domácího násilí. Stránka rovněž uvádí odkazy na organizace věnující se pomoci obětem domácího násilí.

V roce 2004 **zmocněnec vlády pro lidská práva**, resp. **Úřad vlády**, nedisponoval finančními prostředky na uskutečnění *Kampaně proti domácímu násilí na ženách*. Kampaň tedy využila technické možnosti a materiály vytvořené v roce 2003. Nevyužité informační letáky, které vznikly v rámci *Kampaně proti domácímu násilí na ženách* byly rozeslány školským odborům při krajských úřadech spolu se žádostí o distribuci na všechny střední školy.

Zmocněnec vlády pro lidská práva také upozornil na existenci *Kampaně proti domácímu násilí* u příležitosti *Dne otevřených dveří na Úřadu vlády* dne 28. října 2004. Účastníci *Dne otevřených dveří*, kterých bylo cca 2 400, měli možnost zahrát si hru vytvořenou v rámci akce v prostorách dočasné „internetové kavárny“. Kampaň byla také představena v hlavním bloku prezentace činnosti odboru pro lidská práva vedle Kampaně proti rasismu. Současně byly distribuovány některé zbylé informační materiály.

Plnění úkolu 6. 2.

6. 2. Zaměřit sociální práci na pomoc obětem násilných trestných činů, na rodiny, kde je ohrožen zdravý vývoj a výchova dětí. V rámci této pomoci podpořit rozšiřování sítě azylových domů pro ženy – oběti násilí. Podpořit vznik azylových domů s utajenou adresou a podpořit nevládní organizace žen zabývající se těmito aktivitami.

**Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: 31. 12. 2004**

Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2004 formou dotačního řízení podporovalo prioritní úkol – rozvoj služeb zaměřených na oběti trestné činnosti a zejména na oběti domácího násilí. V rámci tohoto podprogramu bylo celkem rozděleno 8 914 700 Kč.

V průběhu let 2003 – 2004 byl realizován Modelový mezioborový projekt Ministerstva vnitra k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí. Na řešení projektu participovaly resorty vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy a tři nestátní neziskové organizace – *ProFem*, *Bílý kruh bezpečí* a *Rosa*.

Ministerstvo práce a sociálních věcí dále dlouhodobě spolupracuje s organizacemi pomáhajícími obětem domácího násilí – *Acorus*, *Střep*, *AdvoCats*, *Ženy v tísní*, *Ženy bez násilí*, *La Strada*, o.p.s. a podporuje jejich aktivity v rámci svého dotačního řízení.

Plnění úkolu 6. 3.

6. 3. Přijmout legislativní a jiná opatření směřující k potlačování domácího násilí a lepší ochraně jeho obětí, včetně promítnutí legislativních opatření do rekodifikace trestního zákona.

**Odpovídají: ministr
spravedlnosti, ministr vnitra,
ministr práce a sociálních
věcí, zmocněnec vlády pro
lidská práva
Termín: 30. 6. 2005**

Ministerstvo spravedlnosti jednoznačně podporuje myšlenku legislativního řešení domácího násilí. Z tohoto důvodu také přispělo k prosazení novely trestního zákona (č. 91/2004), která zavádí novou skutkovou podstatu domácího násilí (§ 215a – týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě).

Znění § 215a trestního zákona:

§ 215a

Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo
b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.

Navržené znění skutkové podstaty v nově připravovaném trestním zákoníku:

§ 172

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem,
b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
d) páčá-li takový čin po delší dobu.
(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odst. 1
a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
b) smrt.

Jelikož řešení domácího násilí spočívá i v legislativních změnách právních předpisů netrestní povahy, přispělo ministerstvo prostřednictvím zástupců (např. zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, Nejvyššího soudu a podobně) resortu spravedlnosti radou a stanoviskem při tvorbě návrhu zákona, kterým se mění některé

zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, jenž vytvořila expertní pracovní skupina Aliance proti domácímu násilí.

Ministerstvo spravedlnosti rovněž participovalo na Modelovém mezioborovém projektu Ministerstva vnitra k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí, který se realizoval prostřednictvím kulatých stolů k problematice domácího násilí.

Zmocněnec vlády pro lidská práva se účastnil plnění tohoto bodu zejména jako připomínkové místo.

V průběhu roku 2003 - 2004 se **Ministerstvo práce a sociálních věcí** podílelo na Modelovém mezioborovém projektu Ministerstva vnitra k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí. Na řešení projektu participovaly resorty vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy a tři nevládní neziskové organizace – *ProFem*, *Bílý kruh bezpečí* a *ROSA*. Usnesením vlády ze dne 25. 8. 2004 č. 794 vláda schválila zprávu o realizaci shora uvedeného projektu a zároveň přijala opatření uvedená v příloze k tomuto usnesení. Jednotlivým resortům následně uložila, aby v rámci své působnosti zabezpečily plnění přijatých opatření. V rámci těchto opatření má být do konce roku 2005 např. zavedeno proškolení sociálních pracovníků přicházejících do kontaktu s oběťmi domácího násilí. K dosažení shora uvedeného má být do 31. 12. 2005 vypracován akční plán vzdělávání pro odborné pracovníky, jakož i další opatření, o jejichž plnění informuje vládu každoročně do 31. 3. ministr vnitra.

Ministerstvo vnitra informovalo, že v roce 2004 byl ukončen Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí, který se řešil v garanci Ministerstva vnitra. Zprávu o realizaci projektu včetně navrhovaných opatření předložil ministr vnitra Vládě ČR, která usnesením č. 794 ze dne 25. srpna 2004 I. vzala na vědomí informaci o realizaci modelového mezioborového projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání domácího násilí, II. vyjádřila souhlas s opatřeními uvedenými v příloze tohoto usnesení a III. uložila 1. místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí, místopředsedovi vlády a ministru spravedlnosti, ministryním zdravotnictví a školství, mládeže a tělovýchovy, zabezpečit plnění těchto opatření a 2. ministru vnitra předkládat vládě vždy do 31. března každého kalendářního roku informaci o plnění opatření

Dvě zástupkyně Ministerstva vnitra jsou členkami Výboru proti všem formám diskriminace žen při Radě vlády pro lidská práva a aktivně se podílejí na úsilí výboru směřující k potlačování násilí na ženách a domácího násilí.

Informace o postupech Ministerstva vnitra v oblasti potlačování domácího násilí a ochraně jeho obětí jsou podle potřeby předkládány Radě vlády pro rovné příležitosti mužů a žen.

Dne 10. září 2004 byl vydán Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky, kterým se upravuje postup Policie České republiky při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí.

Předseda vlády JUDr. Stanislav Gross, který zastával v r. 2004 funkci ministra vnitra, je členem *Aliance proti domácímu násilí*, založené v říjnu 2002 z iniciativy *Bílého kruhu bezpečí*. Za účelem prosazení potřebných legislativních změn byla vytvořena v rámci aliance expertní skupina, ve které mělo Ministerstvo vnitra své zástupce. Tato skupina vypracovala věcný záměr zákona na ochranu před domácím násilím, včetně snahy, aby se institut vykazání, známý z tzv. rakouského modelu, stal součástí českého právního řádu.

V oblasti boje proti domácímu násilí se plně osvědčila spolupráce státních orgánů s neziskovým sektorem. Pod záštitou ***Aliance proti domácímu násilí*** byla koncem roku 2003 vytvořena expertní pracovní skupina, sestávající ze zástupců resortů spravedlnosti a vnitra, zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, Nejvyššího soudu, zástupců odborné veřejnosti (Právnická fakulta University Karlovy), nevládní organizace (Bílý kruh bezpečí) a dalších odborníků, jejímž úkolem bylo zpracovat návrh zákona, který by v legislativní rovině uchopil problematiku domácího násilí, pojmenoval ji a zakotvil možnosti právního řešení domácího násilí spočívající v ochraně oběti a netoleranci násilné osoby.

Expertní pracovní skupina se k práci na novém zákoně nechala inspirovat rakouským zákonem na ochranu před domácím násilím (Spolkový zákon o ochraně před násilím v rodině ze dne 30.12.1996), který je doporučován Radou Evropy jako „nejlepší praxe“ při řešení domácího násilí. V této souvislosti skupina definovala budoucí adresáty právních norem a jednání, které lze považovat za domácí násilí včetně míry ohrožení, které bude vodítkem pro adekvátnost zásahu ze strany státu. Skupina se také rozhodla přikročit k řešení problému komplexně a systémově, a jako formu legislativních změn navrhla zákon, který novelizuje již existující, účinné právní předpisy.

Dne 4. října 2004 byl po osmiměsíční práci expertní pracovní skupiny na Národním kongresu Aliance proti domácímu násilí poprvé představen návrh právní úpravy na ochranu před domácím násilím v ČR vypracovaný expertní skupinou Aliance proti domácímu násilí. Tento návrh předpokládá novelu osmi stávajících právních norem (zákon o Policii, trestní zákon a trestní řád, přestupkový zákon, občanský zákoník a občanský soudní řád, zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení) a klade si tak za cíl komplexní a konečně i systémové řešení ochrany obětí domácího násilí za současného vyjádření netolerance vůči osobám toto násilí páchajícím.

Návrh zákona je postaven na třech vzájemně provázaných pilířích, kdy první z nich představuje policejní zásah, jehož cílem je v první řadě zastavení aktuálního násilí v rodině či společném obydlí, pakliže k němu dochází, a to formou vykazání násilné osoby. Druhý pilíř spočívá v kontrole dodržování povinností uložených násilné osobě při vykazání a v následné péči o ohroženou osobu ze strany intervenčního centra spočívající v pomoci psychologické, sociální i právní. Třetím pilířem je občanskoprávní řešení situace ohrožené osoby, které již spočívá v její aktivitě prakticky řešit svůj vztah k násilné osobě. Návrh vychází ze zásady ústavně

potvrzené priority práv, zásady subsidiarity i zásady přiměřenosti a minimalizace zásahů.

Návrh zákona byl pod názvem „návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím“ v listopadu předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR jako poslanecký návrh, který podepsalo 55 poslanců napříč politickým spektrem. Na základě stanoviska Legislativní rady vlády k návrhu pak byl dne 22. prosince 2004 na jednání vlády ČR návrh zákona podpořen.

Koncem dubna 2005 by měl být návrh zákona projednáván v Ústavněprávním výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Plnění úkolu 6. 4.

6. 4. K realizaci opatření vedoucích k interdisciplinárnímu řešení problematiky domácího násilí a k vytvoření integrovaného systému pomoci jeho obětem průběžně monitorovat kroky zaměřené na boj proti domácímu násilí a pravidelně předkládat informace vládě. Pro monitorování ustavit mezíresortní pracovní skupinu složenou ze zástupců státní správy a nestátních neziskových organizací.

**Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 30.6. 2004 pro
ustavení pracovní skupiny
Termín: průběžně pro aktivity
skupiny**

Působnost mezíresortní pracovní skupiny pro zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání násilí na ženách, která byla v souvislosti s plněním opatření Priorit v oblasti potlačování násilí na ženách ustavena v dubnu 2002 při Ministerstvu vnitra, a v roce 2003 realizovala "Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální, a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí" byla prodloužena do konce roku 2004. Menší monitorovací tým, složený z vybraných členek a členů této skupiny, byl ustanoven v lednu 2005.

Návrhy k části 6. Potlačování násilí páchaného na ženách

Přeformulovat úkol 6. 4.

6. 4. K realizaci opatření vedoucích k interdisciplinárnímu řešení problematiky domácího násilí a k vytvoření integrovaného systému pomoci jeho obětem průběžně monitorovat kroky zaměřené na boj proti domácímu násilí a pravidelně předkládat informace vládě.

**Odpovídá: ministr vnitra
Termín: průběžně**

U úkolů 6. 1. a 6. 2. se navrhuje pouze aktualizace termínů plnění na rok 2005.

7. Sledování a vyhodnocování účinnosti uplatňování principu rovného postavení žen a mužů

Plnění úkolu 7. 1.

7. 1. V rámci své působnosti sledovat a vyhodnocovat účinnost opatření k uplatňování principu rovnosti mužů a žen a jejich výsledky na požádání předkládat Ministerstvu práce a sociálních věcí.

**Odpovídají: členové vlády
Termín: průběžně**

Jak již bylo uvedeno, je postavení **Ministerstva financí** ve vztahu k věcně příslušným ministerstvům (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury atd.) odlišné. Ministerstvo financí proto zpravidla nemá možnost dále sledovat účinnosti opatření k uplatňování principu rovnosti mužů a žen v celostátním měřítku a nemá tedy ani zpětnou vazbu pro vyhodnocení jejich dopadu. Ministerstvo financí tak může uplatnit svou úlohu především při přípravě metodických doporučení nebo obecných pravidel. Proto bylo Ministerstvo financí pověřeno zpracováním informativní metodiky rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů (gender budgeting).

Na nutnost zabezpečovat úkoly vlády České republiky v oblasti rovných příležitostí žen a mužů byli upozorněni náměstci ministra financí dopisem náměstka ministra, který řídí oblast organizační a personální. Průběžně je tato oblast monitorována resortní pracovní skupinou k prosazování rovnosti žen a mužů, která je složená ze zástupců a zástupkyň různých odborných útvarů Ministerstva financí, hlavních resortních organizací a dále z vedoucích či zástupců jednotlivých oddělení.

V resortu **Ministerstva vnitra** pracuje tým složený ze zástupkyň Policejního prezidia ČR, kanceláře Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, odboru přípravy pracovníků ve veřejné správě, odboru prevence kriminality a oddělení evidencí a statistiky. Pracovní skupina participuje na plnění úkolů v oblasti rovných příležitostí žen a mužů a ve spolupráci s pracovníci pověřenou zpracováváním agendy rovných příležitostí pro muže a pro ženy a přenáší nové poznatky a informace z oblasti uplatňování genderové rovnosti do praxe a sleduje jejich účinnost.

Ve spolupráci s Ministerstvem obrany, Ministerstvem financí (celní správa), Ministerstvem spravedlnosti (vězeňská služba) a Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky se v roce 2004 realizovala I. etapa plánu rovnosti zaměřeného na zkvalitnění podmínek výkonu služby žen v ozbrojených a bezpečnostních složkách. V této etapě se uskutečnilo statistické šetření v jehož rámci byla získána data pro srovnání situace žen v ozbrojených a bezpečnostních sborech a první část dotazníkového průzkumu zaměřeného na ženy.

Uskutečnilo se každoroční statistické šetření zaměřené na rovné postavení žen a mužů v resortu. Na základě statistických údajů byly zpracovány názorné grafy

zejména pro informaci o aktuálním postavení žen v rámci Policie ČR podle věku, vzdělanostní struktury a počtu žen v řídicích funkcích.

Stejně jako v předchozích letech byla neodmyslitelnou součástí sledování účinnosti opatření v oblasti rovnosti mužů a žen komparace postupů resortu vnitra s činností ostatních resortů a s aktuálními trendy odborných institucí na vládní i nevládní úrovni.

Dne 8. prosince 2004 uspořádalo Ministerstvo vnitra pracovní setkání pracovníků pověřených agendou rovných příležitostí ze všech resortů, jehož se zúčastnili také pracovníci oddělení rovnosti žen a mužů Ministerstva práce a sociálních věcí.

Pracovnice resortu (gender focal point a podle možností i další) se zúčastňovaly všech aktivit organizovaných a nabízených na bázi státní správy, odborných institucí a nevládních neziskových organizací k otázkám rovnosti žen a mužů.

K 1. lednu 2002 bylo zřízeno na **Ministerstvu zemědělství** na poloviční úvazek jedno pracovní místo kontaktní pracovnice pro rovné příležitosti mužů a žen. Uvedená pracovnice pokračovala i v roce 2004 v plnění úkolů týkající se agendy rovnosti mužů a žen ve smyslu strategie a politik resortu. Tato pracovnice je členkou pracovní podskupiny Resortní koordinační skupiny Ministerstva práce a sociálních věcí pro otázky rovných příležitostí a členkou Výboru pro odstranění všech forem diskriminace žen Rady vlády pro lidská práva.

Ministerstvo zdravotnictví operativně spolupracovalo i v roce 2004 s Ministerstvem práce a sociálních věcí v problematice rovnosti žen a mužů. S resortními prioritami roku 2004 byly seznámeny přímo řízené organizace ministerstva a zdravotní radové Krajských úřadů.

Na **Ministerstvu průmyslu a obchodu** bylo k 1. 1. 2002 zřízeno pracovní místo zaměstnankyně pověřené zpracováním agendy rovných příležitostí žen a mužů, která byla jmenována v roce 1997 ministrem jako členka meziresortní komise pro koordinaci vnitrostátních a mezinárodních kontaktů v oblasti rovných příležitostí pro ženy a muže. Tato pracovnice byla v roce 2002 pověřena výkonem činností, zajišťujících agendu rovných příležitostí mužů a žen. Zároveň byli pověřeni další zaměstnanci z odborných útvarů, aby vykonávali a monitorovali činnosti, související s uvedenou problematikou.

Ministerstvu kultury sdělilo, že k plnění výše uvedených opatření je na ministerstvu ustanoven zaměstnanec, který zajišťuje, ve stanoveném rozsahu, sledování a vyhodnocování účinnosti vládou a ministerstvem přijatých opatření při prosazování rovnosti žen a mužů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy informovalo, že v rámci ministerstva jsou pravidelně v rámci gremiální porady na úrovni náměstka probírány jednotlivé úkoly, vyhodnocovány stadia řešení a jejich způsoby tak, aby byl průběžně monitorován přehled o plnění úkolů resortu. Celkově jsou úkoly vyhodnoceny vždy ke stanovenému datu zároveň s hodnocením účinnosti na ministerstvu.

V rámci provedených analýz **Ministerstva spravedlnosti** o zastoupení jednotlivých pohlaví v resortu a v jím řízených organizacích se dospělo k názoru, že je třeba přijmout vnitřní resortní předpis, který by přispěl k transparentnosti obsazování vedoucích funkcí jak na soudech, tak i v rámci státního zastupitelství. Právní předpis byl již vytvořen a jeho vliv z hlediska problematiky rovných příležitostí se bude dále vyhodnocovat. Efektivita postupů realizovaných za účelem dosažení cílů stanovených v resortních prioritách Ministerstva spravedlnosti je mimo jiné předmětem jednání resortní koordinační skupiny ministerstva.

Oblast uplatňování principu rovnosti mužů a žen v resortu **Ministerstva obrany** řeší zaměstnankyně, která v rámci svého úvazku zpracovává problematiku rovných příležitostí pro muže a ženy. Nadále v resortu Ministerstva obrany působí pracovní skupina k řešení problematiky rovnosti mužů a žen, která je poradním orgánem.

Dodržování principu rovnosti mužů a žen sleduje i Inspekce ministra obrany. Pokud jde o stížnosti na diskriminaci na základě pohlaví, pak v hodnoceném období Inspekce ministra obrany prošetřovala 2 stížnosti. V případě první stížnosti se jednalo o nerovné podmínky výkonu služby, diskriminaci z důvodu pohlaví a povinností k rodině. Tato stížnost byla uzavřena jako neoprávněná. V případě druhé stížnosti se jednalo o diskriminaci na základě pohlaví v přístupu ke služebnímu zařazení. Přestože po posouzení všech skutečností byla stížnost na diskriminaci uzavřena jako neoprávněná, doporučil ředitel Inspekce ministra obrany příslušnému veliteli důsledně umožňovat rovný přístup vojákům i vojákyním k získání požadované praxe a ke služebnímu postupu a upozornil na nepřípustnost nepřímé diskriminace, která by mohla nastat.

Ministerstvo informatiky průběžně vyhodnocuje plnění opatření k uplatňování rovných příležitostí mužů a žen podle vypracovaných resortních priorit.

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo pro místní rozvoj pouze informovala, že výše uvedený úkol je průběžně plněn.

Ministerstvo dopravy a Úřad vlády nevyvíjela k naplňování výše uvedeného úkolu žádné konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedla.

Plnění úkolu 7. 2.

7. 2. Vyhodnocovat účinnost opatření k uplatňování principu rovnosti a na požádání je předkládat vládě a nevládním organizacím, zabývajícím se postavením žen a rovností mužů a žen.

Odpovídá: ministr práce a sociálních věcí
Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí provádí každoroční pravidelné vyhodnocení plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ a

předkládá je vládě k projednání současně s návrhy na nová opatření. Materiál je i bez žádosti předkládán nestátním neziskovým organizacím, které v případě zájmu mohou vyjádřit své případné připomínky či náměty a návrhy. Vládou schválené hodnocení je k dispozici široké veřejnosti na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí jako Souhrnná zpráva o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen.“

Plnění úkolu 7. 3.

7. 3. Pravidelně ročně vydávat publikaci s maximálním využitím všech dostupných statistických i analytických podkladů obsahujících údaje o účasti žen a mužů na rozhodujících společenských aktivitách a o míře, kterou se podílejí na výsledcích těchto aktivit.

Odpovídá: předseda Českého statistického úřadu

Termín: 31.12. 2004

Český statistický úřad pravidelně ročně připravuje publikaci se statistickými údaji o postavení mužů a žen ve společnosti České republiky. Pro přípravu této publikace je vytvořena redakční rada, která zahrnuje i zástupce dalších resortů, které spravují databáze využitelné pro přípravu faktografie o postavení mužů a žen. Tato publikace je uvedena jako závazná v jednom ze základních dokumentů Českého statistického úřadu. Publikace je přístupná široké veřejnosti rovněž na internetových stránkách Českého statistického úřadu.

Plnění úkolu 7. 4.

7. 4. V rámci své grantové politiky podporovat výzkum společenských jevů, které vedou k diskriminaci žen, případně k ohrožení jejich důstojnosti, zdraví nebo života.

Odpovídají: členové vlády

Termín: 31.12. 2004

Jak již bylo uvedeno dříve, postavení **Ministerstva financí** ve vztahu k věcně příslušným ministerstvům (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury atd.) je odlišné. Ministerstvo financí proto zpravidla nemá možnost dále sledovat účinnosti opatření k uplatňování principu rovnosti mužů a žen v celostátním měřítku a nemá tedy ani zpětnou vazbu pro vyhodnocení jejich dopadu. Ministerstvo financí tak může uplatnit svou úlohu především při přípravě metodických doporučení nebo obecných pravidel. Proto bylo Ministerstvo financí pověřeno zpracováním ***Informativní metodiky rozpočtování z hlediska rovnosti žen a mužů (gender budgeting)***.

Na nutnost zabezpečovat úkoly vlády České republiky v oblasti rovných příležitostí žen a mužů byli upozorněni náměstci ministra financí dopisem náměstka ministra, který řídí oblast organizační a personální. Průběžně je tato oblast monitorována resortní pracovní skupinou k prosazování rovnosti, která je složená ze

zástupců a zástupkyň různých odborných útvarů Ministerstva financí, hlavních resortních organizací a dále z vedoucích či zástupců jednotlivých oddělení.

Ministerstvo vnitra realizovalo v roce 2004 první etapu projektu ***Cesty ke zkvalitnění výkonu služby žen v ozbrojených a bezpečnostních složkách***, jehož součástí byl i sociologický průzkum zaměřený na nahlížení žen na svoji profesionální roli, stávající úroveň právního vědomí žen a otázku rovnosti žen a mužů na pracovišti. Výsledky průzkumu budou prezentovány v první polovině roku 2005.

Ministerstvo zemědělství odsouhlasilo v prosinci 2003 výzkumné úkoly pro rok 2004:

- ***Signály změn v disponibilní zemědělské pracovní síle v souvislosti se vstupem ČR do EU***
Věcným obsahem je analýza a hodnocení signálů vývoje na agrárním trhu práce v ČR a regionech ČR – komparace vývoje stavu a struktury zaměstnanosti podle forem podnikání, ukazatelů sociálního postavení zemědělců a základních sociodemografických kritérií. Termín výstupu je prodloužen na rok 2005.
- ***Vývoj mezd zemědělců a příjmů zemědělských domácností v období vstupu ČR do EU***
Věcným obsahem je analýza příjmového postavení zemědělských rodin a diferenciací příjmů zemědělských domácností podle vybraných sociálně-ekonomických a demografických charakteristik rodiny. Termín výstupu je prodloužen na rok 2005.

Ministerstvo zdravotnictví v oblasti resortního výzkumu a vývoje podporuje rovnoměrné zastoupení žen a mužů především v rámci podprogramu ***Aktuální problémy ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů***.

V roce 2004 **Ministerstvo průmyslu a obchodu** participovalo na projektu ***Role rovných příležitostí v prosperitě podniků***. Jednalo se o sociologický průzkum uplatňování politiky rovnosti žen a mužů ve firmách. Realizátorem průzkumu byla nezisková organizace Gender Studies, o.p.s. Účast Ministerstva průmyslu a obchodu v projektu spočívala zejména v technické asistenci při oslovování respondentů, jmenování zástupce ministerstva do hodnotící komise, zajištění tiskové konference, finanční spoluúčasti a aktivní účasti zástupců ministerstva na uvedené konferenci a následné tiskové konferenci.

Vzhledem k faktu, že v roce 2004 se jednalo o nultý ročník soutěže o nejlepší genderově vyrovnanou firmu, Ministerstvo průmyslu a obchodu předpokládá pro rok 2005 vyhlášení prvního ročníku a počítá i nadále s aktivní účastí v tomto projektu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci své grantové politiky iniciovalo informační kampaň zacílenou na organizace spolupracující s ministerstvem v oblasti vědy a výzkumu s možností zapojit se do 6. Rámcového programu EU v oblasti ***Věda a Společnost***, kde je také samostatná kapitola ***Ženy a věda***. Na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy pracuje tzv. Český organizační výbor (Czech Steering Committee), který vznikl na ministerstvu a zastupuje ženy působící v

oblasti vědy a výzkumu. Jedná se především o zástupkyně *Asociace výzkumných organizací, Akademie věd ČR a Rady vysokých škol*, které informace získané z ministerstva pravidelně předávají svým organizacím a spolupracují s ministerstvem při podávání námětů výzkumných úkolů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy také v rámci své grantové politiky podporuje nadále grant v rámci programu *EUPRO* který řeší Sociologický ústav AV ČR, a na jehož základě vzniklo *Národní kontaktní centrum Ženy a věda* jako poradní orgán ministerstva.

V rámci programu *Věda a Výzkum* Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje výzkumný projekt na téma ***Genderové aspekty přechodu žáků mezi vzdělávacími stupni***. Projekt je řešen Sociologickým ústavem AV ČR od února 2004 do konce roku 2005. Poznatky z projektu budou sloužit ministerstvu jako jedno z východisek při tvorbě koncepčních záměrů a pro strategická rozhodnutí o vzdělávacích programech odborných útvarů ministerstva, zejména při úpravách vzdělávacích programů, testů, přijímacích zkoušek, v oblasti volby povolání a úvodu do světa práce.

Oblast genderové problematiky je zahrnuta do přípravy *Národního programu výzkumu II.* pro léta 2006 – 2011. V pracovní verzi jsou již zahrnuty požadavky na zvýšení účasti žen v doktorských studijních programech a také na odstranění zábran pro plné uplatnění žen ve všech kariérních stupních a na medializaci úspěšného zapojení žen do těchto studijních programů.

V rámci **Ministerstva spravedlnosti** byly i v roce 2004 financovány činnosti Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v kriminologickém výzkumu sociálně patologických jevů včetně těch, které se dotýkají otázek rovných příležitostí a práv. Z pohledu priorit genderové politiky byl realizován ***Výzkum obchodování se ženami***. Výzkum byl zaměřen na obchodování se ženami z pohledu České republiky a byl součástí projektu OSN - ***Odpověď trestního soudnictví na obchodování s lidmi v České republice a Polsku***. Garantem celého projektu byl Úřad pro kontrolu drog a prevenci kriminality OSN a Centrum pro mezinárodní prevenci kriminality OSN. Metodologickým garantem projektu byl Meziregionální institut pro výzkum kriminality a práva. Vláda České republiky uložila realizaci tohoto projektu jako celku Ministerstvu vnitra. Garantem výzkumné činnosti v České republice určila Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Informace a údaje získané v rámci terénního šetření, spolu se závěrečnými doporučeními v oblasti prevence a legislativy, byly publikovány v češtině a v angličtině. Závěrečná zpráva z výzkumu je v anglické verzi k dispozici na internetových stránkách UNICRI.

V rámci výzkumu mladistvých delikventů, uzavřeného v roce 2004, byla specifická pozornost věnována vězeňské populaci mladistvých dívek i chlapců. Výsledky výzkumu byly publikovány v edici Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a předneseny na zasedání Republikového výboru pro prevenci kriminality.

Ministerstvo obrany realizovalo v červnu 2004 ve spolupráci s agenturou STEM reprezentativní výzkum ***Vojenský profesionál 2004***, který obsahoval i soubor otázek zaměřených na vnímání rovnoprávnosti vojenskými profesionály. Z výzkumu vyplynulo, že mezi vojenskými profesionály (muži i ženami) převažuje mínění, že postavení obou pohlaví ve služebním poměru je rovnoprávné a že existují dostatečné právní prostředky jak na ochranu rovného postavení mužů a žen, tak na odstranění diskriminace z důvodu pohlaví. Podrobné výsledky a závěry tohoto výzkumu byly v závěru hodnoceného období i součástí některých vzdělávacích aktivit, ale v širším měřítku budou prezentovány na velitelských shromážděních a metodických dnech sekcí Ministerstva obrany v roce 2005.

Ministerstvo práce a sociálních věcí udělilo v roce 2004 granty na tři výzkumy týkající se problematiky rovnosti žen a mužů:

- **Trendy sociálně politických mechanismů ovlivňujících genderové vztahy**

Realizátorem byla agentura Factum Invenio – dříve Taylor Nelson Sofres Factum. Výzkum navázal na průzkum provedený v roce 2002 a 2003 a bude pokračovat i v roce 2005. Cílem tohoto výzkumu je průběžně monitorovat proměny veřejného mínění v oblasti rovnosti mužů a žen.

- **Analýza nízkého počtu žen v politických rozhodovacích funkcích**

Realizátorem byl Sociologický ústav AV ČR. Jedná se o sociologický průzkum, jehož cílem bylo zmapovat názory žen a mužů pohybujících se v politice k jejich šancím či naopak bariérám k uplatnění se v politickém rozhodovacím procesu na všech úrovních. Průzkum současně identifikoval postoje celé veřejnosti k roli a možnostem uplatnění žen v politice.

- **Analýza výskytu obtěžování žen a mužů z důvodu pohlaví a sexuálního obtěžování na pracovišti**

Realizátorem je Sociologický ústav AV ČR. Jedná se o sociologický průzkum, jehož cílem je získání dat postihujících situaci v malých, středních i velkých podnicích s různým genderovým složením, které přispějí ke zmapování a analýze výskytu sexuálního obtěžování na pracovišti.

Ministerstvo práce a sociálních věcí podalo návrh zadání projektu na téma ***Kvalita a dostupnost systému služeb pro oběti domácího násilí*** s termínem zahájení prací v roce 2005.

Podporované aktivity v rámci grantového schématu opatření 2. 2. Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů umožňují výzkum společenských jevů v otázce rovných příležitostí na trhu práce, současně jsou horizontálním tématem všech grantových schémat k omezení diskriminace při prováděných činnostech.

V rámci Programu podpory integrace cizinců v České republice byl na Ministerstvu práce a sociálních věcí vyhlášen podprogram – ***Podpora aktivit***

zaměřených na integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména žen a dětí.

Tento program je určen pro projekty podporující integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména pak žen a dětí, se zvýšenou pozorností věnovanou ženám bez rodinného zázemí, na ženy pocházející ze zemí s odlišným sociálně-kulturním prostředím, na projekty zvyšující informovanost o vztazích mezi muži a ženami a o postavení žen ve společnosti České republiky.

Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo kultury se zatím nezapojila do podpory výzkumu jevů, které vedou k diskriminaci žen, případně k ohrožení jejich důstojnosti, zdraví nebo života.

Úřad vlády, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo informatiky nevyvíjely k naplňování výše uvedeného úkolu konkrétní aktivity, respektive je ve své zprávě neuvedla.

Návrhy k části 7. Sledování a vyhodnocování účinnosti uplatňování principu rovného postavení žen a mužů

Všechny úkoly se navrhuje ponechat, pouze je nutno aktualizovat termín jejich plnění.

Seznam příloh

Tabulka č. 1.: Účast žen v rozhodovacím procesu v roce 2004

Tabulky č. 2.: Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů v roce 2003

- 2a) podle hlavních tříd KZAM
- 2b) podle věku zaměstnance
- 2c) podle výše dosaženého vzdělání
- 2d) podle odvětví
- 2e) podle délky doby zaměstnání
- 2f) průměrné hrubé měsíční mzdy
- 2g) míra ekonomické aktivity obyvatelstva
- 2h) mezinárodní srovnání - ekonomicky činné obyvatelstvo v roce 2002

ÚČAST ŽEN V ROZHODOVACÍM PROCESU k 31. 12. 2004 (zdroj: resorty)
Tabulka č. 1

<i>funkce ⇒</i>	<i>Ministr /minist ryně</i>	<i>Náměstek /náměstky ně ministra</i>		<i>Ředitel / ředitelka odboru</i>			<i>vedoucí oddělení</i>			<i>ostatní odborní pracovníci/ pracovnice</i>			<i>Ředitel /ředitelka resortní instituce</i>			<i>vedoucí detaš. pracoviště</i>		
ministerstvo ↓	M/Ž	M	Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž	M	Ž	%Ž
dopravy	1/0	4	1	16	1	16	43	12	22	185	196	51						
informatiky	1/0	3	2	9	2	18	7	7	50	52	64	55						
financí	1/0	6	1	35	23	40	82	71	46	433	739	64	19	1	5			
kultury	1/0	3	1	7	5	42	6	11	65	4	4	50	25	5	17			
pro místní rozvoj	1/0	5	2	15	11	42	34	21	38	120	205	63						
obraný: vojáci z povolání občanští zaměstnanci ¹	1/0	5	1	84	1	1	199	23	10	918	896	49						
práce a sociálních věcí	1/0	6	1	14	13	48	38	34	47	172	447	72						
průmyslu a obchodu ²	1/0	5	0	37	4	10	68	35	34	277	276	50	11	1	8			
spravedlnosti	1/0	5	1	15	4	21	16	17	52	118	194	60	5	1	17			
školy, mládeže a tělovýchovy	0/1	5	1	22	5	19	19	19	50	128	305	70	9	5	36			
vnitřní	1/0	6	1	36	11	23	152	64	29	2128	1779	43						
zahraničních věcí - ústředí - zahraničí	1/0	6	1	30	14	32	48	19	28	256 757	341 420	57 36	5			107	13	11
zdravotnictví	0/1	5	1	8	12	60	11	28	72	94	241	67	70	17	20	0	1	100
zemědělství	1/0	5	0	132	30	19	95	47	33	580	1092	65	6	0	0			
životního prostředí	1/0	6	1	30	12	29	46	27	37	198	308	61	14	0				
Úřad vlády: ministr / ministryně místopředseda vlády předseda vlády	1/0 1/0 1/0	3	0	21	9	30	26	19	42	110	191	63				5	1	17
Celkem																		

1 – včetně Generálního štábu; 2 – u resortních institucí zahrnuje rozpočtové a příspěvkové organizace.

Pozn.: **vrchní ředitel/ ředitel úřadu** - uvádět v kolonce „náměstek ministra“, pokud je podřízen přímo ministroví;

Podíly zaměstnanců, placený čas a hrubé měsíční mzdy podle hlavních tříd KZAM a pohlaví**ROK
2003**

ZAMĚSTNÁNÍ	kód KZAM	Podíly zaměstnanců v %			Placený čas v hod/měs.			Průměrná mzda v Kč			variační koeficient mezd
		celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
C E L K E M		100,00	55,67	44,32	171,7	173,5	169,4	19 510	21 983	16 404	0,79
v tom hlavní třídy KZAM:											
zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	1000	6,97	4,85	2,11	169,8	170,1	169,3	40 047	45 700	27 065	1,00
vědečtí a odborní duševní pracovníci	2000	12,49	5,60	6,88	172,4	172,3	172,5	26 166	30 641	22 517	0,64
techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci	3000	22,83	9,62	13,21	169,9	170,7	169,3	20 780	24 262	18 244	0,53
nižší administrativní pracovníci	4000	6,18	1,31	4,87	168,6	170,8	168,1	15 707	18 555	14 936	0,43
provozní pracovníci ve službách a obchodě	5000	6,01	2,14	3,87	171,2	175,0	169,2	12 721	15 180	11 359	0,43
kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a ryb.	6000	1,56	0,77	0,78	178,5	179,5	177,5	12 063	12 932	11 211	0,27
řemeslníci, kvalifikovaní výrobci a zpracovatelé	7000	19,72	16,09	3,63	172,9	174,1	167,8	16 260	17 220	12 004	0,34
obsluha strojů a zařízení	8000	17,10	12,15	4,95	173,8	176,2	167,9	16 106	17 384	12 970	0,32
pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	9000	7,02	3,03	3,98	170,6	173,9	168,1	11 355	13 023	10 087	0,34

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření

Publikace "Struktura mezd zaměstnanců v roce
2003"

Poznámka:

Nejsou zahrnuti zaměstnanci s týdenním úvazkem do 30 hodin a podniky zaměstnávající méně než 10 zaměstnanců

Tabulka č. 2b)

Podíly zaměstnanců, placený čas a hrubé měsíční mzdy podle věku a pohlaví**ROK 2003**

VĚK ZAMĚSTNANCE	Podíly zaměstnanců v %			Placený čas v hod/měs.			Průměrná mzda v Kč			variační koeficient mezd
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
C E L K E M	100,00	55,67	44,32	171,7	173,5	169,4	19 510	21 983	16 404	0,79
do 19 let	0,26	0,16	0,10	172,0	174,4	168,2	10 963	11 453	10 209	0,29
od 20 do 24 let	5,83	3,11	2,71	171,5	173,3	169,5	14 633	15 305	13 863	0,36
od 25 do 29 let	12,06	7,42	4,63	172,0	173,5	169,8	18 767	19 884	16 976	0,57
od 30 do 34 let	11,48	6,95	4,53	171,6	173,6	168,6	20 603	23 203	16 615	0,88
od 35 do 39 let	11,96	6,37	5,59	171,4	173,6	169,0	20 505	24 320	16 158	0,91
od 40 do 44 let	12,50	6,28	6,22	171,7	173,8	169,5	20 030	23 492	16 533	0,78
od 45 do 49 let	14,91	7,35	7,55	171,8	173,9	169,8	19 512	22 732	16 376	0,81
od 50 do 54 let	16,43	8,14	8,28	171,7	173,7	169,7	19 243	22 248	16 288	0,79
od 55 do 59 let	11,31	7,34	3,97	172,0	173,3	169,6	20 177	21 429	17 864	0,74
od 60 do 64 let	2,43	1,94	0,49	171,0	171,9	167,3	22 693	23 874	18 032	0,86
od 65 a více let	0,78	0,57	0,21	166,5	167,5	163,9	16 664	(18392)	12 075	0,93

průměrný věk zaměstnanců 41,99 42,06 41,90

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření

Publikace "Struktura mezd zaměstnanců v roce 2003"

Poznámka:

Nejsou zahrnuti zaměstnanci s týdenním úvazkem do 30 hodin a podniky zaměstnávající méně než 10 zaměstnanců

Tabulka č. 2c)

Podíly zaměstnanců, placený čas a hrubé měsíční mzdy podle vzdělání a pohlaví

ROK 2003

VZDĚLÁNÍ ZAMĚSTNANCE	Podíly zaměstnanců v %			Placený čas v hod/měs.			Průměrná mzda v Kč			variační koeficient mezd
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
C E L K E M	100,00	55,67	44,32	171,7	173,5	169,4	19 510	21 983	16 404	0,79
základní a nedokončené	8,52	3,26	5,25	170,8	174,8	168,3	12 786	15 121	11 337	0,38
střední bez maturity	38,37	26,57	11,80	173,2	175,2	168,7	15 242	16 728	11 897	0,37
střední s maturitou	31,09	13,93	17,16	170,3	171,6	169,2	19 909	22 858	17 515	0,60
vyšší odborné a bakalářské	1,64	0,61	1,02	171,1	171,9	170,6	21 548	25 476	19 178	0,62
vysokoškolské	13,71	8,20	5,50	172,0	171,5	172,7	33 678	39 136	25 541	0,90
<i>n e u v e d e n o</i>	6,64	3,07	3,56	170,1	171,4	169,0	21 162	24 215	18 530	0,66

Zdroj: ČSÚ - výběrové šetření

Publikace "Struktura mezd zaměstnanců v roce 2003"

Poznámka:

Nejsou zahrnuti zaměstnanci s týdenním úvazkem do 30 hodin a podniky zaměstnávající méně než 10 zaměstnanců

Podíly zaměstnanců, placený čas a hrubé měsíční mzdy podle odvětví a pohlaví

ROK
2003

ODVĚTVÍ	kód OKEČ	Podíly zaměstnanců v %			Placený čas v hod/měs.			Průměrná mzda v Kč			variační koeficient mezd
		celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
C E L K E M	01-93	100,00	55,67	44,32	171,7	173,5	169,4	19 510	21 983	16 404	0,79
Zemědělství, lesní hosp., rybolov	01,02,05	4,23	2,91	1,32	181,3	183,5	176,5	14 423	15 495	12 064	0,50
Těžba nerostných surovin	10-14	1,55	1,30	0,24	165,3	165,6	163,6	(22013)	(22874)	17 376	0,57
Zpracovatelský průmysl	15-37	34,73	21,62	13,11	169,7	171,0	167,4	18 441	20 995	14 228	0,73
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, vody	40,41	2,94	2,22	0,71	166,5	167,1	164,7	22 144	23 069	19 280	0,60
Průmysl celkem	10-41	39,23	25,16	14,07	169,2	170,4	167,2	18 860	21 277	14 541	0,71
Stavebnictví	45	6,38	5,61	0,77	177,9	178,9	171,3	19 576	19 917	17 103	0,76
Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	50-52	7,70	3,91	3,79	171,8	173,9	169,7	18 859	23 209	14 368	1,04
Ubytování a stravování	55	1,25	0,55	0,69	172,3	174,3	170,7	(14391)	(16187)	(12945)	0,79
Doprava, skladování a spoje	60-64	8,73	5,57	3,15	171,7	174,4	166,9	21 675	23 392	18 637	0,81
Finanční zprostředkování	65-67	2,34	0,80	1,54	170,8	171,5	170,4	36 608	53 704	27 756	1,09
Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	70-74	7,01	4,02	2,99	171,4	172,9	169,4	22 754	26 258	18 039	0,89
Veřejná správa a obrana; povinné soc.zabezp.	75	4,67	1,80	2,86	171,3	172,4	170,6	20 598	22 931	19 130	0,40
Vzdělávání	80	8,17	2,03	6,14	172,3	173,6	171,9	18 023	21 863	16 754	0,42
Zdravotnictví a soc.péče; veterinární činnosti	85	7,34	1,39	5,94	171,8	179,7	170,0	18 064	23 357	16 824	0,51
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	90-93	2,89	1,87	1,01	175,9	178,3	171,4	17 404	18 171	15 988	0,65

Zdroj: Výběrové šetření ČSÚ, publikace "Struktura mezd zaměstnanců v roce 2003"

Poznámka:

Nejsou zahrnuti zaměstnanci s týdenním úvazkem do 30 hodin a podniky zaměstnávající méně než 10 zaměstnanců

Tabulka č. 2e)

Podíly zaměstnanců, placený čas a hrubé měsíční mzdy podle doby zaměstnání a pohlaví

ROK 2003

Doba zaměstnání u současného zaměstnavatele	Podíly zaměstnanců v %			Placený čas v hod/měs.			Průměrná mzda v Kč			variační koeficient mezd
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
C E L K E M	100,00	55,67	44,32	171,7	173,5	169,4	19 510	21 983	16 404	0,79
do 1 roku	6,04	3,40	2,63	172,3	174,7	169,2	15 601	17 526	13 116	0,77
1 rok	9,05	4,93	4,12	171,7	174,0	169,0	17 183	19 413	14 514	0,88
2 roky	8,06	4,31	3,75	172,0	174,3	169,4	17 965	20 501	15 045	0,85
3 roky	7,50	4,07	3,42	171,9	173,9	169,6	18 947	21 592	15 802	0,83
4 roky	5,83	3,19	2,63	172,3	174,3	169,9	18 914	21 324	15 993	0,77
5 - 6 let	11,42	6,52	4,89	172,3	174,4	169,4	19 451	21 890	16 200	0,78
7 - 8 let	11,09	6,39	4,70	172,2	174,0	169,8	20 446	23 015	16 957	0,85
9 - 10 let	9,40	5,27	4,13	172,1	173,8	169,9	21 132	23 887	17 620	0,83
11 - 12 let	6,19	3,46	2,73	171,6	173,4	169,2	22 312	25 293	18 534	0,91
13 - 14 let	2,87	1,41	1,45	170,9	172,2	169,6	20 354	23 341	17 444	0,67
15 - 16 let	2,22	1,09	1,13	170,3	171,6	169,0	19 506	22 526	16 616	0,67
17 - 18 let	2,24	1,07	1,16	170,5	172,0	169,1	19 718	22 522	17 133	0,61
19 - 20 let	2,15	1,06	1,08	170,3	171,6	169,0	20 201	23 036	17 409	0,61
21 - 30 let	9,19	4,94	4,25	170,6	171,8	169,2	20 498	22 940	17 659	0,65
31 let a více	6,65	4,48	2,16	170,7	171,5	168,9	20 877	22 325	17 885	0,61

Zdroj: Výběrové šetření ČSÚ, publikace "Struktura mezd zaměstnanců v roce 2003"

Poznámka:

Nejsou zahrnuti zaměstnanci s týdenním úvazkem do 30 hodin a podniky zaměstnávající méně než 10 zaměstnanců

Tabulka č. 2f)

Průměrné hrubé měsíční mzdy

Ukazatel = prům. mzda v Kč	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Celkem	11069	12572	13361	14097	15187	16353	18133	19510
Ženy	9449	10730	11036	11793	12641	13755	15217	16404
Muži	12245	14166	15323	16109	17251	18481	20404	21983
Podíl průměrné mzdy žen na průměrné mzdě mužů	77,2	75,7	72	73,2	73,3	74,4	74,6	74,6

Zdroj: Výběrové šetření ČSÚ, publikace "Mzdy zaměstnanců za rok 1988" a "Struktura mezd zaměstnanců v roce 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003"

Poznámka: V roce 1988 mzda za červen u zaměstnanců, kteří odpracovali v tomto měsíci 160 a více hodin.

V roce 1996, 1997, 1998, 1999 a 2000 průměrná měsíční mzda za rok u zaměstnanců s počtem placených hodin 1 700 a vyšším a od roku 2001 s počtem placených hodin 1 592 a více.

Tabulka 2g)

Míra ekonomické aktivity

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (tis. osob)

Věková skupina	1993	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Ženy	52,3	52,3	51,8	52	52,1	51,6	51,3	50,9	50,8
15 - 19	33,1	25,5	19,8	19,6	18,1	13,9	10,1	8,5	8,4
20 - 24	53,8	59,1	57,9	60,3	60,8	61,8	60,7	57,7	56,4
25 - 29	64,4	64,6	61,7	63,8	64,6	64,9	63,7	64,5	64,1
30 - 34	80,2	78,5	77,2	78,2	76,4	76,5	76,1	73,8	73,8
35 - 39	89,8	89	86,8	86,4	87,4	86,7	87,1	87,5	87
40 - 44	91,4	92	91,6	90,8	92,0	91,3	92,3	91,2	89,6
45 - 49	91,9	90,7	90,5	89,6	90,6	91,1	91,5	91,5	91,2
50 - 54	78,2	79,5	82,1	81,8	81,5	82,1	83,5	84,3	84,9
55 - 59	26	29,7	34,6	32,8	32,9	32,6	33,3	37,7	42,1
60 +	6	5,8	5,4	5	5,3	4,5	4,7	4,8	5,1
Muži	71,3	71,5	71,1	70,8	70,6	69,8	69,4	69,3	68,7
15 - 19	37,9	32,9	25,9	25,5	22,8	16	12,9	11,3	10,4
20 - 24	86,2	85,5	82,4	80,5	78,9	79,4	76,9	73	70
25 - 29	96,4	96,9	96,4	96,2	95,8	95	95	94,4	94,7
30 - 34	97,8	97,7	97,2	97,9	97,6	97,4	97,5	97,2	96,8
35 - 39	97,3	97,4	97,3	97,1	96,5	97,3	97,3	97,3	97
40 - 44	96,9	96,5	96,3	95,7	96,5	96,2	96,1	96,1	94,5
45 - 49	93,3	94,3	94,5	95	94,7	94,7	94,1	94,4	93,8
50 - 54	88,3	88,8	89,5	89,2	90	89,9	90,4	90,1	90,1
55 - 59	71,1	75,9	77,9	75,3	76,9	75,8	76,9	79,5	80
60 +	14,9	14,8	14,8	13,9	12,8	11,8	11,8	13,6	14,2

Zdroj: Výběrové šetření ČSÚ, publikace "Zaostřeno na muže a na ženy 2004"

Poznámka: Míra ekonomické aktivity je konstruována podle metodiky ILO a Eurostatu, tj. jako podíl celkové pracovní síly na počtu osob ve věku 15 a více let.

Tabulka 2h)

Mezinárodní srovnání - ekonomicky činné obyvatelstvo v roce 2002

Zdroj: ILO, LABORSTA, Výběrové šetření ČSÚ, publikace "Zaostřeno na muže a na ženy 2004"

Země	Celkem obyvatelstvo (tis. osob)	Ekonomicky činné obyvatelstvo		Míra ekonomické aktivity v %	Podíl ekonomicky činných žen na celkovém počtu žen v %	Podíl ekonomicky činných mužů na celkovém počtu mužů v %
		Ženy	Muži			
Belgie ^{1) 2)}	8505	1985	2507	51,8	43,2	60,9
Bulharsko ^{1) 3)}	6760	1602	1798	42,9	39,4	46,5
Česká republika ¹⁾	8601	2269	2870	50,4	43,3	57,8
Dánsko ⁴⁾	3664	1334	1515	77,8	73,6	81,9
Estonsko ⁵⁾	1127	319	334	47,9	43,5	53,2
Finsko ⁵⁾	4272	1258	1372	50,6	4,3	54,0
Francie ^{1) 6)}	-	12147	14507	-	-	-
Itálie ¹⁾	49202	9383	14702	41,9	31,8	52,6
Kypr ^{1) 2)}	527	145	182	48,0	41,3	55,1
Litva ^{1) 7)}	2823	801	829	47,0	43,4	51,1
Lotyšsko ^{5) 7) 8)}	1955	544	580	47,9	43,0	53,7
Lucembursko ^{1) 9)}	364	79	116	43,3	34,7	52,3
Maďarsko ⁵⁾	7762	1859	2251	52,9	45,8	60,8
Malta ^{1) 10)}	319	50	109	40,1	25,1	55,3
Německo ^{1) 11)}	70127	17704	22318	48,5	42,0	55,4
Polsko ^{1) 12)}	31064	7905	9308	55,4	48,6	62,9
Portugalsko ¹⁾	8718	2461	2927	51,9	45,9	58,4
Rakousko ^{1) 13)}	6803	1766	2231	49,1	42,3	56,3
Rumunsko ¹⁾	17996	4554	5526	46,2	40,8	51,9
Řecko ³⁾	8977	1765	2604	42,1	33,0	51,9
Slovensko ^{1) 6) 14)}	4366	119	1427	48,6	43,1	54,3
Slovinsko ²⁾	1686	451	530	49,2	44,3	54,3
Spojené království ^{15) 16)}	59260	13396	29334	50,5	44,8	56,4
Španělsko ^{6) 15)}	40292	7306	11035	45,5	35,6	55,8
Švédsko ¹⁸⁾	5667	2123	2298	-	-	-

1) populace 15-ti letá a starší, 2002

2) údaje za duben až červen 2002

3) údaje za červen 2002

4) populace 15-66, rok 2002

5) populace 15-74, rok 2002

6) údaje za březen 2002

7) s vyloučením branců

8) údaje za listopad 2002

9) údaje za březen až červen 2002

10) údaje za prosinec 2002

11) údaje za duben 2002

12) s vyloučením osob vykonávajících vojenskou službu žijících v kasárnách a branců

13) předběžné údaje

14) údaje za říjen až prosinec 2002

15) populace 16-ti letá a starší, rok 2002

16) údaje za březen až květen 2002

17) obyvatelstvo celkem

18) populace 16-64, rok 2002